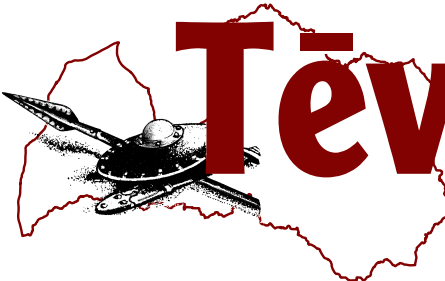

Tēvijas Sargs

Rīgas
konference

NAA

Lāpu
skrējiens

SUV

Jaunsardze

Drošība

Vēsture

Ls 0,60
€ 0,85

Septembris

2013

Nr. 9

Latvijas

militārā

hronika,

jaunumi,

fakti,

sasniegumi

militārais
žurnāls

Nozīmīga gadskārta Baltijas valstu sadarbības projektam

Šogad savu 15. gadskārtu atzīmē viens no veiksmīgākajiem triju Baltijas valstu militārās sadarbības projektiem — Baltijas valstu jūras spēku eskadra jeb BALTRON (Baltic Naval Squadron). Tas ir izturējis laika pārbaudi un līdzās Baltijas valstu aizsardzības koledžai ir viens no vecākajiem mūsu triju valstu sadarbības paraugiem militārajā jomā.

Kopējas triju valstu jūras spēku aktivitātes aizsākās 1995. gadā, kad notika pirmās kopējās mācības «Amber Sea». Jau nākamajā gadā izskanēja pirmās idejas par kāda lielāka kopēja projekta, piemēram, kopējas jūras spēku vienības, izveidi. 1998. gada 16. aprīlī Rīgā triju Baltijas valstu politisko vadītāju līmenī tika parakstīta vienošanās par kopējas jūras spēku vienības — BALTRON — izveidošanu, bet 12. jūnijā Briselē parakstīja vienošanās memorandu par sadarbību šīs vienības tapšanai. Tā paša gada 28. augustā izskanēja oficiāls paziņojums par BALTRON dibināšanu. Par pirmo eskadras komandieri kļuva toreizējais Latvijas Jūras spēku Dienvidu rajona komandieris jūras kapteinis Ilmārs Lešinskis. Eskadras prioritārais uzdevums bija abu pasaules karu un abu Eiropas totalitāro režīmu militārā mantojuma mazināšana Baltijas jūrā. 20. gadsimts jūrai, kuras krastos atrodas mūsu valstis, bija atnesis daudz posta, visas varas bija šos ūdeņus mīnējušas un karu atstātais mantojums nereti apdraudēja kuģošanas ceļus Baltijas jūrā.

Eskadras tapšanā svarīgs bija arī triju Baltijas valstu sadarbības politiskais motīvs, jo šajā laikā Lietuva, Latvija un Igaunija vēl tikai bruģēja ceļu uz starptautiskajām kolektīvās drošības organizācijām.

1998. gada vasarā intervijā laikrakstam «Kurzemes Vārds» jūras kapteinis I. Lešinskis stāsta, ka vēl 1992. gadā uz Latviju skatījušies kā uz PSRS sastāvdaļu. Ārzemnieki zinājuši, kur atrodas Baltijas valstis, taču neviens Latviju īpaši neesot nošķīris no Igaunijas un Lietuvas. Tomēr arī vēlāk Baltijas valstis uzskatītas par vienu un nedalāmu teritoriju, un daļēji šā iemesla dēļ tapis BALTRON. «Tāpēc nedrīkstētu gadīties situācija, ka Baltijas valstu starpā rodas kādas nopietnas problēmas, kas kavētu

baltiešu iesākto gaitu uz NATO. Vienībā būs pieci Latvijas, Igaunijas un Lietuvas mīnu kuģi.» Uz jautājumu, kāpēc izvēlas mīnu kuģus, I. Lešinskis atbildēja, ka, pirmkārt, Otrā pasaules kara laikā Baltijas jūrā salīdzinājumā ar citām sālsūdens krātuvēm nogremdēts visvairāk mīnu. Otrkārt, specifiskos peldlīdzekļus iespējams izmantot arī citām vajadzībām. Treškārt, mīnu kuģi izmantojami arī tehniskām vajadzībām. «Izmantojot šos kuģus, ierīkoja optisko telefonsakaru kabeli ar Zviedriju. Turklāt mīnu traleri garantēs drošu kuģošanu Baltijas jūras ūdeņos, kā arī veiks robežapsardzības funkcijas. Mīnu kuģi efektīvi spēj garantēt arī valsts drošību.»

Mūsdienās Baltijas valstu jūras spēku eskadras uzdevums ir palicis nemainīgs — veicināt sadarbību starp triju valstu kara flotēm un, protams, nodarboties ar atmiņēšanas darbiem Baltijas jūras ūdeņos. Nemainīga palikusi arī eskadras struktūra un organizācija: BALTRON vadība darbojas pēc rotācijas principa, vienības vadībā pārmaiņus atrodas visu triju valstu virsnieki. Pēc līdzīga principa mainās arī eskadras personālsastāvs un kuģi. Bez mīnu meklēšanas un atmiņēšanas operācijām eskadras kuģi piedalās arī kopējās Baltijas valstu un to stratēģisko partneru rīkotajās mācībās un vingrinājumos Baltijas jūrā, piemēram, mācībās «Amber Sea» (tika rīkotas līdz 1996. gadam), «Baltic Fortress» (kopš 2008. gada), multinacionālajās mācībās BALTOPS un citās militārajās aktivitātēs. BALTRON kuģi piedalās arī civilajās glābšanas operācijās gan uz ūdens, gan piekrastē.

Kopš BALTRON izveides ar katru gadu pilnveidojas un attīstās ar militāro jūrmniecību saistītie triju Baltijas valstu sadarbības projekti: Baltijas valstu ūdenslidēju mācību centrs un Baltijas valstu pretmīnu aprikojuma apkalpošanas centrs Liepājā, Baltijas valstu jūras spēku sakaru skola Tallinā un Baltijas valstu jūras artilērijas un klāja iekārtu apkopes centrs Klaipēdā.

Sagatavojis Juris Ciganovs, Latvijas Kara muzeja direktora vietnieks.

Foto — Normunds Mežiņš.

Reģistrācijas apliecība nr. 90009222536
Izdevējs — Rekrutēšanas un Jaunsardzes centrs
Dibinātājs — LR Aizsardzības ministrija

Redakcijas adrese: K. Valdemāra ielā
10/12, Rīgā, LV-1473
Tālr. 67335383, fakss 67335384, e-mail:
redakcija@sargs.lv

Eiropas Militārās
preses asociācijas biedrs
www.empamil.eu

Iespējamais Latvijas Ģeotelpiskās
informācijas aģentūrā
O. Vācieša ielā 43, Rīgā
Iespieduma veids — ofsets
Metiens — 5000 eks.

Galvenā redaktore **Līga Lakuča** —
67335383
Literārā redaktore
Rasma Priekule — 67335391
Žurnālisti **Laura Dūša, Taivo Trams** —
67335391
Fotoredaktors **Gatis Dieziņš** —
67335399

Fotogrāfs **Normunds Mežiņš** —
67335399
Makets **Aigars Nesters** — 67335391

Red. pārstāvis ASV **V. Kukainis**,
237 Springmont Road, Northfield,
OH 44067, USA.
Tālrunis (330) 467 1232.
e-pasts: dvkukainis@aol.com

Red. pārstāve Vācijā **I. Marx**.
Tālrunis 89 4530 1802,
e-pasts: iveta_marx@web.de

Red. pārstāve Austrālijā **I. Abele**.
Tālrunis 03 9432 3603,
e-pasts: ilzel.abele@gmail.com

Red. pārstāvis Kanādā **J. Bilinskis**.
210-570 Proudfoot Lane,
London, ON N6H 4Z1, Canada.
Tālrunis 519 474 1080
e-pasts: jbilinskis@rogers.com

Redakcijas viedoklis ne vienmēr sakrīt ar
autoru viedokli.

Autoru manuskriptus atpakaļ neizsniedz.

Jau otro gadu Latvijas Nacionālo bruņoto spēku (NBS) karavīru grupa no 5. līdz 14. augustam pēc Polijas bruņoto spēku bīskapa ielūguma piedalījās starptautiskajā karavīru svētkoļojumā no Varšavas uz Čenstohovu. Šogad Latviju pārstāvēja seši karavīri, trīs no Zemessardzes, un pa vienam no Sauszemes spēkiem, NBS Apvienotā štāba un Instruktoru skolas.

Polijā karavīru svētkoļojums tiek rīkots jau kopš 1991. gada. Karavīri formāstēpos kājām dodas no Varšavas uz Vissvētākās jaunavas Marijas svētvietu Čenstohovā, lai ceļā lūgtos, slavētu Dievu un būtu sadraudzībā ar citiem. No 1996. gada kopā ar Polijas karavīriem svētkoļo arī ASV, Slovākijas, Ukrainas, Lietuvas un Vācijas karavīri. Ar savu dalību starptautiskajā svētkoļojumā karavīri veicina saprašanos starp valstīm, parāda savus miermīlīgos nolūkus, svētkoļojuma laikā viņi ir Kristus karavīri, kas bruņojušies ar garīgiem ieročiem un cīnās par evaņģēlija vērtībām.

Pēdējā dienā Čenstohovā ieradās Sauszemes spēku komandieris pulkvedis Mārtiņš Liberts, lai būtu kopā ar Latvijas karavīriem un izteiktu savu atzinību par Latvijas armijas prezentēšanu.

Sagatavojusi seržante Ineta Variokoja, 3. ZSN štāba Lietvedības biroja 3. klases speciāliste.

Foto — no Dz. Dzerkales personiskā arhīva.

Latvijas ziņas	2
««Rīgas konferencei» jānotur augstu uzstādītā latīņa.»	4
ASV un Latvijas militārie inženieri kopīgi pilnveido iemaņas	6
Mūsdienu vēsturiskā liecība NAA	7
Speciālo uzdevumu vienībai – 22!	8
Lāpu skrējiena «Apkārt Latvijai» dienasgrāmata	10
Patriotisma diena Liepsalās	13
Jūrā pie «Virsaša»	14
Latvijas stiprākais vīrs dien Militārajā policijā	16
Sprādzieni bijušajā Zvārdes poligonā	18
Studijām NAA atlasīti jaunie kadetu kandidāti un virsnieki speciālisti	20
Ja strādāt, tad no sirds	22
Terora akts Bostonā	24
Armijas ekonomiskais veikals	26
Sports	28
Ciemojoties Pērkona Pūķa zemē	30
Spēcīgs kuģis — spēcīga tā komanda	33
Ārzemju ziņas	34
Tuvajos Austrumos pieaug saspīlējums	36

22. augustā Nacionālo bruņoto spēku (NBS) Apvienotajā štābā NBS komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube tikās ar kapteiņleitnantu Artūru Gražuli, kas uzsāka dienestu Eiropas Savienības pretpirātisma operācijā «Atalanta».

Kapteiņleitnants A. Gražulis dienesta pienākumus pildīs operacionālajā štābā Nortvudā (Lielbritānija), nomainot līdzšinējo bruņoto spēku pārstāvi štābā — kapteiņleitnantu Jāni Krūči.

Svinīgajā pavadīšanas ceremonijā kapteiņleitnants A. Gražulis no ģenerālleitnanta R. Graubes saņēma ceļmaizi — valsts karogu un rudzu maizes klaipu.

Kapteiņleitnants A. Gražulis bruņotajos spēkos dien kopš 1999. gada un ir Jūras spēku flotiles Patruļkuģu eskadras kuģa P-02 «Lode» komandieris. 2003. gadā viņš absolvēja Nacionālo aizsardzības akadēmiju.

Lēmums par NBS dalību operācijā «Atalanta» tika pieņemts Latvijas Republikas Saeimā 2010. gada 2. septembrī. Operācijā pastāvīgi atrodas divi Latvijas karavīri, no kuriem viens dien operacionālajā štābā, savukārt otrs — operācijas rajonā uz operācijas štāba kuģa.

«Atalanta» ir ES Jūras spēku militārā operācija, kas palīdz novērst un ierobežot pirātismu un bruņotas laupīšanas pie Somālijas krastiem. Šī ir pirmā ES jūras operācija, ko veic kopējās drošības un aizsardzības politikas ietvaros. Pretpirātisma operācija «Atalanta» tika uzsākta 2008. gada 8. decembrī.

22. augustā Liepājas Latviešu biedrības namā norisinājās Latvijas Centrālās padomes (LCP) 70. gadadienai veltīts pasākums, kurā diskutēja par pretošanās kustības nozīmi Latvijas vēsturē.

Atklājot pasākumu, aizsardzības ministrs Artis Pabriks uzsvēra LCP lomu neatkarīgas Latvijas izveides vēsturē. «Ir būtiski, ka mēs atminamies šo nozīmīgo vēstures aspektu mūsu valstij. Mēs nedrīkstam novienkāršot savu valsts vēsturi un skatīt to tikai caur pretnemtiem: abas okupācijas vai 16. marts un 9. maijs. Mums ir jāskatās no valsts interešu viedokļa un jānovērtē tie patriotiskie cilvēki, kuri izvēlējās trešo ceļu — veidot brīvu un neatkarīgu Latviju,» norādīja aizsardzības ministrs.

Latvijas Kara muzeja vēsturniece Ieva Kvāle interesentus iepazīstināja ar LCP darbības vēsturi un personībām, kuras piedalījās pretošanās kustības veidošanā. Īpaši tika izcelts 1944. gada 17. martā sastādītais LCP memorands, kurā nozīmīgi Latvijas politiskie un kultūras darbinieki deklarēja nepieciešamību nekavējoties atjaunot Latvijas Republikas faktiskā suverenitāti un izveidot Latvijas valdību. Klātesošajiem bija iespēja aplūkot šā dokumenta fotokopiju.

Šā gada 13. augustā apritēja 70 gadi, kopš profesora Konstantīna Čakstes vadībā Rīgā, Pārdaugavā tika dibināta LCP — nelegāla politiska apvienība, kuras misija Otrā pasaules kara laikā bija skaidrot ārvalstu sabiedrībai, ka Latvijai nav pieņemama neviena okupācija. Viens no LCP panākumiem bija bēgļu laivu satiksmes organizēšana starp Kurzemes piekrasti un Gotlandes salu.

23. augustā Ādažu militārajā poligonā un «Natura 2000» teritorijā «Ādaži» Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs sadarbībā ar Latvijas Entomoloģijas biedrību un Latvijas Dabas muzeju rīkoja pasākumu — ekskursiju jauniešiem, kas bija veltīta 2013. gada kukainim — raibspārnu smiltājsisenim (*Oedipoda caerulea*).

Ekskursijas laikā entomologi stāstīja par aizsargājamiem kukaiņiem Latvijā, īpašu uzmanību pievēršot Ādažu poligonā sastopamajiem. Šos kukaiņus bija iespēja aplūkot arī dabā. Pasākumā piedalījās jaunsargi no Pierīgas, Alojas un Zilupes jaunsargu vienībām.

Raibspārnu smiltājsenis iecienījis Ādažu poligona virsājus un smilšainos klajumus un labi maskējas ar savu aizsargkrāsojumu. Tikai lidojumā atklājas koši zilie spārni, kas padara to par vienu no skaistākajiem Latvijas taisnspārņiem. Raibspārnu smiltājsenis ir Latvijā aizsargājama kukaiņu suga, un par gada simbolu tas izvēlēts, lai pievērstu uzmanību dabas daudzveidībai aizvien sarūkošajās pelēkajās kāpās un sausajās plavās. Ādažu militārais poligons ir īpaša teritorija, kurā mājvietu radušas daudzas retas un aizsargājamas augu un dzīvnieku sugas.

28. augustā tika parakstīts sadarbības memorands starp Aizsardzības ministriju un Latvijas Drošības un aizsardzības industriju federāciju, lai veicinātu aizsardzības industrijas politikas attīstību Latvijā. Aizsardzības ministrs Artis Pabriks uzsvēra: «Vēlos pateikties visiem uzņēmējiem un aktīvistiem, kuri izrādīja iniciatīvu un izveidoja šo organizāciju, kas liecina par pilsoniskās sabiedrības — uzņēmēju — vēlmi spert soli uz priekšu. Pirmkārt, vajag kļēdēt mītus, kas iesakņojušies sabiedrības apziņā. Proti, ka aizsardzības budžetam ir salīdzinoši mazāka vērtība par citu nozaru budžetiem, ka aizsardzības budžets sabiedrībai neko nedod, jo nevienam jau rīt mums neuzbruks. Tā nav patiesība, jo nauda, kas tiek ieguldīta aizsardzības budžetā, nonāk Latvijas attīstībā.» Ministrs saskata perspektīvas, ka, palielinot finansējumu aizsardzības budžetā, nākamajos gados tiks veicināta Latvijas uzņēmējdarbības izaugsme.

Savukārt Latvijas Drošības un aizsardzības industriju federācijas padomes priekšsēdētājs Agris Dundurs, parakstot vienošanos, norādīja: «Ir ielikts ļoti nopietns stūrakmens, lai veidotu labu sadarbību starp Aizsardzības ministriju un uzņēmējiem, ražotājiem un tautsaimniecības sektoru.» Federācijas padomes priekšsēdētājs atgādināja, ka «izdevumi aizsardzības budžetā nav tieši izpratnē izdevumi, bet tās var būt arī investīcijas tautsaimniecībā».

Sadarbības memoranda mērķis ir veicināt Latvijas ilgtspējīgu drošību un stabilitāti, sekmējot valsts attīstību un tautsaimniecības konkurētspēju. Vienošanās paredz Aizsardzības ministrijas un Latvijas Drošības un aizsardzības industriju federācijas sadarbību politikas plānošanas dokumentu un normatīvo aktu projektu izstrādē aizsardzības nozarē. Lai īstenotu kopīgos mērķus, tiek plānota sadarbība kā nacionālajā, tā starptautiskajā līmenī, liekot uzsvāru uz konsultācijām aizsardzības nodrošinājuma un spēju attīstības projektu izstrādāšanā un ieviešanā.

Latvijas Drošības un aizsardzības industriju federācija tika nodibināta Rīgā 2013. gada 7. martā, lai sasniegtu Latvijas tautsaimniecības industriālās politikas mērķus, paaugstinātu eksportspēju un radītu augstu pievienoto vērtību ar aizsardzības un drošības sektoram pieejamo resursu starpniecību.

29. augustā Kājnieku skolā Alūksnē svinīgā ceremonijā Kājnieku skolas komandiera amatā stājās pulkvežleitnants Rinalds Buls, nomainot līdzšinējo komandieri pulkvežleitnantu Agri Jermacānu, kas dienestu turpinās Nacionālo bruņoto spēku (NBS) Apvienotajā štābā.

Ceremonijā piedalījās NBS komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube, Mācību vadības pavēlniecības komandieris pulkvedis Egils Leščinskis, Kājnieku skolas un Zemessardzes 31. aizsardzības pret masveida iznīcināšanas ieročiem bataljona personāls.

Pulkvežleitnants R. Buls bruņotajos spēkos dienestu uzsācis 1992. gadā NBS štāba bataljonā. No 2010. gada ieguvis starptautisku štāba virsnieka dienesta pieredzi Eiropas Savienības štābā Beļģijā. Nozīmīgs dienesta posms pulkvežleitnantam R. Bulam saistās tieši ar Alūksni, kur toreizējā Mobilo strēlnieku bataljonā, dienot rotas un vada komandiera amatā, iegūta komandējošā sastāva virsnieka dienesta pieredze. Savukārt no 2002. līdz 2006. gadam viņš dienēja Mobilo strēlnieku bataljona/Kājnieku skolas štāba priekšnieka amatā.

30. augustā Nacionālo bruņoto spēku Apvienotajā štābā NBS komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube, Gaisa spēku aviācijas bāzes štāba priekšnieks pulkvežleitnants Jurijs Pļaviņš un NBS virssēržants Andris Griekvics tikās ar kaprāli Juriju Kirijenko, kas drīzumā dosies uz Afganistānu, lai Lietuvas vadītās Gaisa spēku apmācību grupas sastāvā veiktu Afganistānas Nacionālās armijas karavīru apmācību Kandahārā.

Brūnoto spēku komandieris kaprālim J. Kirijenko pasniedza Latvijas karogu, bet Gaisa spēku aviācijas bāzes štāba priekšnieks pulkvežleitnants Jurijs Pļaviņš, pasniedzot rupjmaizes klaipu, kaprālim J. Kirijenko novēlēja karavīra veiksmi.

Kaprālis J. Kirijenko bruņotajos spēkos dien no 2002. gada un ir Gaisa spēku aviācijas bāzes Pretgaisa aizsardzības divizionā štāba un apgādes baterijas Pretgaisa aizsardzības sistēmu darbnīcas Mobilās remonta un evakuācijas grupas vecākais tehniķis.

Latvijas karavīru apmācību grupas sastāvā Kandahāras lidostas bāzē dien kopš 2011. gada februāra. Tādējādi, atbalstot Afganistānas Gaisa spēku izveidošanu, Latvija kļuva par NATO apmācības misijas dalībvalsti. Gaisa spēku apmācību grupa Afganistānas karavīriem palīdz apgūt gaisa operāciju plānošanu, helikoptera apkalpes uzdevumus un helikopteru apkopi un remontu, kā arī lidošanas prasmi.

30. augustā NBS Apvienotajā štābā Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube un Rīgas Latviešu biedrības priekšsēdētājs Guntis Gailītis parakstīja sadarbības līgumu «Par Nacionālo bruņoto spēku un Rīgas Latviešu biedrības sadarbību svētku un publisku pasākumu organizēšanā». Ģenerālleitnants R. Graube pasākumā sacīja: «Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem un Rīgas Latviešu biedrībai šis ir dziļi simbolisks un vienojošs brīdis. Šī dokumenta parakstīšana apliecina ilggadēju ļoti veiksmīgu un sapratnes pilnu sadarbību. Man kā bruņoto spēku komandierim ir liels pagodinājums parakstīt vienošanos par turpmāku sadarbību ar sabiedrisku organizāciju, kura jau vēsturiski mūsu tautai ir bijusi ļoti nozīmīga.»

Rīgas Latviešu biedrības priekšsēdētājs G. Gailītis savā uzrunā uzsvēra: «Rīgas Latviešu biedrība ir vecākā organizācija, kurā latvieši pirmo reizi apvienojās, lai dibinātu savu valsti. Sabiedrībā pastāv dažādi viedokļi. Tomēr jau laikā, kad Latvijai apritēs 100 gadu, biedrībai būs 150. gadska. Tieši Rīgas Latviešu biedrībā meklējami mūsu valsts teātru vēstures, strēlnieku rotas un Rīgas Brāļu kapu vēstures aizsākumi. Arī pirmie trīs kritušie strēlnieki svinīgi tika izvadīti no biedrības.»

Sadarbības līgums tika parakstīts, lai saglabātu Latvijas armijas vēsturiskās tradīcijas un turpinātu 1992. gadā uzsāktu NBS sadarbību ar Rīgas Latviešu biedrību. Līgumā atrunāta turpmākā abu pušu sadarbība publiski nozīmīgu pasākumu organizēšanā Latviešu biedrības namā.

Rīgas Latviešu biedrība ir brīvprātīga, neatkarīga sabiedriska kultūras organizācija, kas dibināta 1868. gadā, un tās darbība atjaunota 1989. gada 14. janvārī.

*Ziņas apkopojusi Laura Dūša.
Foto — Gatis Dieziņš un Normunds Mežiņš.*

31. augustā Latvijas Universitātes Ekonomikas un vadības fakultātes 56 jaunie studenti piedalījās talkā Ādažu poligonā. Viņiem bija iespēja aplūkot Sauszemes spēku kājnieku brigādes ieroču, ekipējuma un tehnikas izstādi.

Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem sadarbība ar Latvijas Universitātes studentiem notiek jau ceturto gadu, un tās mērķis ir kopīgā pasākumā saliedēt fakultātes jaunos studentus, vienlaikus rūpējoties par apkārtējo vidi Ādažu poligona teritorijā.

6. septembrī četru dienu darba vizītē Latvijā ieradās NATO Militārās komitejas ASV militārais pārstāvis ģenerālleitnants Deivids R. Hogs. 6. un 7. septembrī NATO Militārās komitejas pārstāvis apmeklēja gadskārtējo drošības un ārpolitikas forumu «Rīgas konference 2013». Savukārt 8. septembrī ģenerālleitnants D. R. Hogs viesojās Gaisa spēku aviācijas bāzē, kur tikās ar tās komandieri pulkvedi Aivaru Mežoru. 9. septembrī viesis tikās ar aizsardzības ministru Arti Pabriku, NBS komandieri ģenerālleitnantu Raimondu Graubi, kā arī apmeklēja Aizsardzības ministriju un NBS Apvienoto štābu.

Ģenerālleitnants D. R. Hogs ieguvis nozīmīgu starptautisku dienesta pieredzi, būdams ASV armijas Āfrikā komandieris, kā arī starptautiskajā operācijā Afganistānā un Irākā. Viņš ieguvis maģistra grādu militārajā zinātnē un nacionālās drošības stratēģijā.

9. septembrī tika organizēta ārvalstu aizsardzības atašeju tūre. Tās tiek rīkotas divas reizes gadā, un tajās piedalās Latvijā akreditētie ārvalstu aizsardzības atašeji. Pašlaik Latvijā ir akreditēti 7 rezidējošie atašeji un 21 nerezidējošais atašejs. Viņu vidū ir Austrijas, ASV, Baltkrievijas, Čehijas, Dānijas, Gruzijas, Lietuvas, Krievijas, Ķīnas, Somijas, Ukrainas un Vācijas pārstāvji.

Aizsardzības atašeji tiek ar Aizsardzības ministrijas un NBS amatpersonām, kā arī dodas iepazīšanās vizītēs uz NBS vienībām. Papildus tiek rīkotas tikšanās ar aizsardzības nozarē iesaistītu uzņēmumu pārstāvjiem, ar sadarbības partneriem valsts un pašvaldību iestādēs. Šogad tika apmeklēts koncerts «Latvijas dzelceļš».

Vairāk nekā puse no visām NATO kravām, ko Amerikas Savienotās Valstis kopš 2009. gada ir nosūtījušas uz Afganistānu caur Ziemeļu izplatīšanas tīklu, ir gājušas caur Latvijā.

14. septembrī Latvijas Kara muzejā norisinājās Starptautiskajās operācijās dienāšo karavīru tuvinieku kluba 10. gadadienai veltīts pasākums, kuru apmeklēja operācijās dienāšo karavīru ģimenes, radi un draugi.

«Tuvinieku kluba aizsākumi meklējami 2003. gada 9. septembrī. Sākotnēji sazinājāmies telefoniski, tomēr jau drīz nācām pie atziņas, ka ir nepieciešama personiskā komunikācija ar operācijās dienāšo karavīru tuviniekiem. Šajos desmit gados sākotnējā iecere par tuvinieku klubu ir īstenojusies, kā arī ievērojami palielinājusies karavīru ģimeņu interese par pasākumiem,» ar gandarījumu par paveikto stāsta idejas iniciatore Aizsardzības ministrijas Sociālo lietu nodaļas pārstāve Aija Staņus. Viņa ir pozitīvi pārsteigta arī par Latvijas sabiedrības aktīvo iesaisti un atbalstu tuvinieku klubam. «Vēlos pateikties visiem, kuri šo gadu gaitā ir bijuši kopā ar mums, aktīvi iesaistījušies kluba attīstībā un no sirds snieguši savu pienesumu — ar jaunām iecerēm, ar muzikāliem priekšnesumiem un citiem pozitīviem pārsteigumiem!»

Pasākumu apmeklēja aizsardzības ministrs Artis Pabriks, NBS Apvienotā štāba un regulāro vienību vadība, Burtnieku novada domes pārstāvis un citas valsts amatpersonas.

Muzikālu priekšnesumu starptautiskajā operācijā dienāšo karavīru ģimenēm sniedza Zemessardzes 51. kājnieku bataljona ansamblis «Dobeles zemessargi» un grupa «Tirkizband» no Jelgavas.

«Rīgas konference» jau astoto gadu pulcē augsta līmeņa ekspertus

6. un 7. septembrī Rīgā jau astoto gadu pulcējās augsta līmeņa ārvalstu eksperti, diplomāti, politiķi, akadēmiķi, uzņēmēji un žurnālisti, lai piedalītos gadskārtējā drošības un ārpolitikas forumā, proti, «Rīgas konferencē 2013».

Kopumā konferences abas dienas pulcēja vairāk nekā 300 augsta līmeņa amatpersonu, drošības politikas un ārpolitikas ekspertu. Paneldiskusijās piedalījās Igaunijas prezidents, Latvijas un Horvātijas premjerministri, Latvijas, Beļģijas un Lielbritānijas aizsardzības ministri, Latvijas ekonomikas ministrs, Gruzijas ārlietu ministre, Polijas un Zviedrijas ārlietu ministri.

Konferencē norisinājās diskusijas par ārpolitikā un drošības politikā aktuāliem jautājumiem (Eiropas Savienības (ES) un NATO ekonomiskie un drošības izaicinājumi), tika meklēti ES Austrumu partnerības attīstības scenāriji, analizēta Krievijas iekšpolitisko norišu un attīstības ietekme uz starptautisko politiku. Papildus jau ierastiem tematiem konferencē tika diskutēti arī par izaicinājumiem, ko rada tādu pasaules ekonomikā un politikā ietekmīgu spēlētāju kā Ķīna un Indija attīstība, un kādā virzienā būtu turpmāk jāattīstās Eiropai un ASV, lai nezaudētu savas līdzšinējās pozīcijas starptautiskajā sistēmā.

Aizsardzības ministrs A. Pabriks piedalījās konferences diskusijā «Vai NATO ir līdzeklis pret draudošo Eiropas sašķeltību?», kur īpaši uzsvēra aizsardzības politikas lomu un iespējas: «Šobrīd aizsardzības politika netiek pienācīgi izmantota, lai spēcīnātu ES iekšējo integrāciju. Šī ir iespēja, kas būtu izmantojama, lai spēcīnātu ES un veicinātu dalībvalstu sadarbību.»

Ministrs diskusijā izcēla aizsardzības budžeta nozīmi un perspektīvas: «Jāņem vērā, ka aizsardzības budžets tiek ieguldīts industriju attīstībā un stiprināšanā. Ja mēs domāsim par aizsardzības budžetu kā veidu, lai izvairītos no organizāciju sašķeltības, tad tā būs iespēja, kas savedīs kopā NATO un ES, kā arī veicinās dziļāku sadarbību ar partneriem reģionā.»

Konferencē izskanēja secinājums, ka drošības izaicinājumi ir kļuvuši globāli un tie prasa vienotu — globālu risinājumu. Diskusijās tika akcentētas Austrumeiropas valstu priekšrocības, risinot ekonomiskās problēmas, kā arī izskanēja brīdinājums par pārbaudījumu izskaidrot ASV nodokļu maksātājiem Eiropas drošības finansēšanu. Diskusiju dalībnieki uzsvēra, ka šobrīd ir iespējama brīvā tirgus paplašināšanās ārpus ES robežām un ka šā brīža situācijā ir nepieciešama valstīm sēsties pie apalā galdā, lai vienotos par koordinētu un vienotu drošības sistēmu.

«Rīgas konferencē» norisinājās arī Jauno diplomātijas profesionāļu forums un «Rīgas process», kura laikā tika izstrādāti un analizēti Eiropas attīstības scenāriji.

6. septembrī, tsi pirms konferences diskusijām, Latvijas aizsardzības ministrs A. Pabriks un Lielbritānijas aizsardzības ministrs Filips Hamonds Kalnciema vidusskolā apmeklēja jaunsargu nodarbību, lai viesis plašāk iepazītos ar Jaunsardzes uzdevumiem un apzinātu turpmākās sadarbības iespējas.

Lielbritānijas aizsardzības ministrs F. Hamonds veltīja atzinīgus vārdus Jaunsardzei un sacīja, ka abu valstu jauniešu kustību turpmākā sadarbība ir viens no svarīgākajiem abu ministru tikšanās laikā pārrunātajiem jautājumiem, kā arī norādīja, ka Latvijas jaunsargiem ir radīta atbilstoša vide un piemēroti apstākļi profesionālo iemaņu un prasmju pilnveidošanai.

Sagatavoja **Dace Kundrāte**, AM Preses nodaļa.
Visus «Rīgas konferences 2013» diskusiju video var noskatīties internetā:
<http://www.rigaconference.lv/highlights-2/>

Artis Pabriks, LR aizsardzības ministrs:

««Rīgas konferencei» jānotur augstu uzstādītā latiņa.»

Līga Lakuča,

Taivo Trams

Foto — Gatis Dieziņš un Normunds Mežiņš.

— Kā jūs vērtējat konferences rezultātus?

— Ņemot vērā atsauksmes un izteiktos viedokļus konferences noslēgumā un pēc konferences, jāsecina, ka tā ir izdevusies. Atsauksmēs mēs dzirdējām, ka konference bijusi ievērojami labāka nekā iepriekšējos gados. Domāju, ka «Rīgas konference» ir nostiprinājusies kā spēcīgs reģionāls Ziemeļeiropas politisks un drošības jautājumu pasākums. Iepriekš mums nācās cilvēkiem, ko aicinājām uz pasākumu, skaidrot, uz kurieni un kāpēc viņiem būs jābrauc un kas viņus tur sagaida, bet šī reize jau parādīja, ka cilvēki paši vēlas nokļūt uz konferenci. Viņi to pazīst, zina, ka tur būs kaut kas jauns, būs iespēja tikties ar citiem speciālistiem un ekspertiem un apmainīties viedokļiem. Līdz ar to es domāju, ka nākotnē mums būs vieglāk uzaicināt arvien spēcīgākus un interesantākus cilvēkus un veidot labākas diskusijas. Manuprāt, tas ir pozitīvi.

Runājot par saturisko pusi, man šķiet, ka bija pietiekami plašs un moderns tematu klāsts un konferences dalībniekiem bija arī pietiekami daudz laika gan formāli, gan neformāli izrunāt tēmas. Konferencē tika apskatīti mums stratēģiski svarīgi jautājumi, piemēram, kāda loma nākotnē būs Eiropas kontinentam un Eiropas Savienībai, vai ASV spēš noturēt savas pozīcijas vai vietā nāks kāds cits lideris. Protams, liela daļa uzmanības tika veltīta jautājumiem, kas saistīti ar drošību dažādos reģionos — Tuvajos Austrumos un islāma pasaulē, arī saistībā ar Krieviju. Tika pārrunāts arī tads teorētisks jautājums — vai tās valstis, kas nav tradicionāli piederīgas Rietumu kultūrai, spēš attīstīt demokrātiskus režīmus? Runājām par mūs ļoti interesējošajiem Austrumu partnerības jautājumiem — par bijušās Padomju Savienības valstīm ap Krieviju — kādu ceļu tās ies, proti, vai tās paliks pašas par sevi, paliks pelēkajā zonā vai reintegrēsies Krievijas interešu lokā, vai arī tomēr turpinās savu ceļu uz Eiropu.

— Vairākkārt konferencē tika runāts par Eiropas lomas mazināšanos pasaulē, par ASV, Ķīnas un Indijas pieaugošo nozīmi. Kādu jūs redzat Eiropas un Latvijas nākotni šajā kontekstā?

— Mums ir svarīgi rast veidu, kā Eiropa spētu noturēt un saglabāt savas pozīcijas pasaulē. Latvija ir samērā neliels spēlētājs Eiropas mērogā un savā ziņā perifērijas spēlētājs. Tātad, ja Eiropas ietekme mazinās, tas var radīt daudz lielāku spiedienu uz Latvijas drošību un statusu pasaulē. Kaut vai viens piemērs — ja runājam par aizsardzības jomu, tad tas, ka Krievija palielina savu militāro budžetu par, teiksim, 10% gadā, būtiski nemaina spēku samēru starp NATO un Krieviju. Bet, ja mēs skatāmies reģionāli, tad šī procesa ietekme uz Baltijas jūras reģionu ir samērā liela. Līdz ar to mūsu interesēs, protams, ir, lai Eiropas Savienība un Eiropas kontinents spētu atgūties no krīzes, spētu konsolidēties. Tas nav jaundzimums par to, vai mēs kā Eiropa veidojam 20 vai 15% no globālās ekonomikas. Jautājums ir — vai mēs spējam saglabāt pietiekami lielu ietekmi uz pasaules procesiem ne tikai ekonomiski, ne tikai no savas sistēmas vai «maigās varas» pievilcības viedokļa, bet arī lai beidzot rastu kaut kādu risinājumu mūsu drošības jautājumiem, nebalstoties, kā es jau konferencē minēju, vienīgi uz dievpalīgu vai amerikāņu palīdzību.

— Kas, jūsuprāt, bija pats grūtākais konferences gatavošanas laikā, un kas bija «Rīgas konferences» lielākā izdošanās?

— Par grūtāko vispirms vajadzētu jautāt tiem cilvēkiem, kuri bija iesaistīti konferences rīkošanā, arī daudziem jauniešiem — brīvprātīgajiem, kam jāsaka liels paldies. Starp citu, viena no lietām, ko mēs varētu uzlabot nākamajā konferencē, ir dot vēl lielākas iespējas šiem jaunajiem, ieinteresētajiem cilvēkiem tikties ar augsta līmeņa ekspertiem, lielajām konferences zvaigznēm.

Latvijas aizsardzības ministrs A. Pabriks un Lielbritānijas aizsardzības ministrs Filips Hamonds Kalnciema vidusskolā apmeklēja jaunsargu nodarbību.

Pats grūtākais parasti ir saskaņot visu augsta līmeņa ārvalstu ekspertu, diplomātu, politiķu, akademiķu, uzņēmēju un žurnālistu ierašanos un dalību atbilstošajās diskusijās un panelos, nodrošināt loģistiku. Tās ir vissvarīgākās lietas. Ja varam pajokot, mēs bieži sakām — amatieri runā par taktiku, profesionāļi — par loģistiku. Man šķiet, ka mums izdevās tīri labi. Un vēl palīdz noteikti jāpasaka Kapelānu dienestam, jo arī laiks konferences dienās bija ļoti labs.

— Kādas būtiskākās tēmas pārrunājāt ar Lielbritānijas aizsardzības ministru Filipu Hamondu?

— Ja mums izdosies īstenot ieceres, par ko mēs runājam un centāties vienoties, tad, domāju, mēs varēsim atšķirt jaunu lappusi ne tikai Latvijas, bet arī visas Baltijas un Lielbritānijas sadarbībā. No britu puses ir parādījusies nopietna interese, jo īpaši tāpēc, ka Filips Hamonds bija pirmo reizi Rīgā un šeit viņš redzēja daudz ko tādu, kas viņu pārsteidza un ļoti pozitīvi iespaidoja. Mums bija ie-

spēja pārrunāt daudzus jautājumus Eiropas Savienības aizsardzības ministru tikšanās laikā Viļņā. Kopā lidojām ar helikopteru uz Latviju. Pa ceļam nosēdāmies Kalnciemā, satikāmies ar jaunsargiem. Tad vēl mūsu divpusējās sarunas un arī pats konferences panelis. Līdz ar to man šķiet, ka esam spēruši būtisku soli uz priekšu abpusējās sadarbības jautājumos, ja runājam par kopīgo drošības izpratni un par militāro sadarbību. Protams, pašlaik konkrētus projektus es vēl neminēšu.

Domājot arī par Jaunsardzi — būtu ļoti interesanti attīstīt tālāk Jaunsardzes un britu kadetu sadarbību, jo šajās kustībās iesaistīto jauniešu vecums ir ļoti saderīgs abās valstīs. Aktuāls bija arī jautājums, ko varam darīt ar kopīgo bruņojumu un politiskajiem plāniem. Jebkurā gadījumā šis ir labs sākums ilgstošai draudzībai un sadarbībai, un tieši to mēs esam vēlējušies redzēt, ja runājam par sadarbību ar lielākajām ES valstīm. Es uzskatu, ka mums šīs dienas Baltijā kopā ar Filipu Hamondu ir bijušas ļoti veiksmīgas, esam sevi sekmīgi prezentējuši.

— Ko mēs sagaidām no nākamās «Rīgas konferences»?

— Vispirms jāapkopo šīs konferences rezultāti. Skaidrs, ka nākamajai konferencē viens no lielākajiem un grūtākajiem uzdevumiem būs noturēt to augsto līmeni, ko esam uzstādījuši. Jāapzinās, ka mēs nevaram mūžīgi kāpt augstāk un augstāk kā olimpiskajā kustībā, kur katras spēles tiek atzītas par visu laiku labākajām. Taču ir jā-saglabā un jānostiprina šīs pozīcijas — tad viss būs kārtībā.

Par tēmām vēl pārāgrī runāt, jo mēs redzam, ka situācija pasaulē attīstās un mainās ļoti strauji. Taču ir svarīgi, lai mēs saglabātu gan reģionālo fokusu, gan arī parādītu, ka neesam provinciāli un mums ir savs globālais redzējums. Pēdējās divās konferencēs mums ir bijuši viesi no Tālajiem Austrumiem — arī no Ķīnas un Japānas. Manuprāt, mums vajadzētu strādāt arī šajā virzienā. **IS**

ASV un Latvijas militārie inženieri kopīgi pilnveido iemaņas

Īsi pirms mācību gada sākuma Ernsta Gлика Alūksnes valsts ģimnāzijā noslēdzās projekts, kur, cieši sadarbojoties ASV un Latvijas militārajiem inženieriem, tika no-mainīti vairāk nekā simts logu.

Logu nomaiņu ikgadējo militāro apmācību laikā veica ASV Gaisa spēku Nacionālās gvardes un Latvijas militārie inženieri no Sauszemes spēku kājnieku brigādes Kaujas atbalsta bataljona Inženiertehniskās rotas. Šogad projektā piedalījās 40 karavīru no ASV un 10 NBS karavīru.

Militāro inženieru ikdienas uzdevumos ietilpst rūpēties par militāro celtni tehnisko stāvokli, tāpēc Alūksnē gūtā pieredze ir vērtīga arī turpmākajā dienestā, jo sniedz iespēju apgūt iemaņas novecojošu konstrukciju nomaiņā un atjaunošanā. Īstenojot projektu, ASV karavīri novērtēja iespēju strādāt kopā ar Latvijas militārajiem inženieriem, uzsverot, ka šī ir vērtīga pieredze gan no savstarpējās sadarbības un komunikācijas, gan profesionālo zināšanu apmaiņas viedokļa.

«Šis ir lielisks veids, kā palīdzēt sabiedrībai un vienlaikus arī trenēties. Panākumi ir sasniegti vairākos virzienos — remontējam skolu, pilnveidojam tehniskās zināšanas un iegūstam kontaktus, draugus un sadarbības partnerus. Tādējādi visi ir ieguvēji no šādas praktiskas sadarbības,» stāsta Sauszemes spēku kājnieku brigādes Kaujas atbalsta bataljona Inženiertehniskās rotas leitnants Aleksandrs Naumovs.

«Tehniskās iemaņas, ko šeit gūstam, šoreiz nav mūsu prioritāte — mūsu prioritāte ir būt vidutājiem starp civilajiem darbiniekiem, kas ir šī projekta vadītāji, un amerikāņu karavīriem. Tas patiesībā ir liels izaicinājums,» secina leitnants A. Naumovs.

Projekta laikā mūsu speciālisti tika integrēti četrās nodaļās, lai katrā no tām būtu divi trīs latviešu karavīri.

Raksturojot galvenos ieguvumus, leitnants Aleksandrs Naumovs min: «Pirmkārt, sadarbības spējas ar amerikāņu karavīriem, kas nākotnē būs ieguvums savstarpējā komunikācijā. Komanda apguva arī jaunas tehniskās iemaņas, savukārt man no vadības viedokļa šis bija pirmais tāda veida projekts. Līdz ar to arī man bija daudz jauna.»

Novērtējot Alūksnē iegūto pieredzi, A. Naumovs redz perspektīvā sadarbības iespējas ar Zemessardzes 54. inženiertehnisko bataljonu, lai stiprinātu kopējās spējas: «Mums vajadzētu, tāpat kā ar amerikāņiem, kopīgi sadarboties un mācīties.»

Līdzekļus logu nomaiņas projekta īstenošanai — kopumā 130 000 ASV dolāru jeb 68 900 latu — piešķirusi ASV Bruņoto spēku virspavēlniecība Eiropā Civilās sadarbības programmas ietvaros. Nepieciešamo materiālu piegādi, kā arī tehnisko ekspertīzi un kvalitātes izvērtējumu veica SIA «RCI Gulbene». Projekts īstenojās, pateicoties ASV vēstniecības Latvijā un Alūksnes novada pašvaldības sekmīgai sadarbībai.

Ernsta Gлика Alūksnes valsts ģimnāziju apmeklēja arī ASV vēstniecības pārstāve Debora Millere, lai klātienē iepazītos ar darbu gaitu un karavīru paveikto. Uzrunājot

karavīrus un Alūksnes pašvaldības pārstāvjus, D. Millere uzsvēra: «Esmu priecīga Alūksnē redzēt, kā ASV un Latvijas militārie inženieri kopīgi strādā plecu pie pleca, lai palīdzētu vietējiem iedzīvotājiem. Darbs, kas tiek veikts šobrīd Alūksnē, ir tikai viens no daudzajiem sadarbības aspektiem drošības jomā starp Latviju un ASV.»

ASV vēstniecības pārstāve īpaši norādīja, ka šis projekts ne tikai palīdz Alūksnes pašvaldībai nodrošināt labākus darba apstākļus skolēniem un skolotājiem, bet dod arī iespēju ASV un Latvijas karavīriem attīstīt savas darba iemaņas, kā arī prasmi strādāt kopā ar citas valsts militārpersonām.

Savukārt ģimnāzijas direktore Daina Dubre-Dobre pastāstīja, ka iepriekš logi mainīti pirms vairāk nekā 20 gadiem un savu laiku tie bija jau nokalpojuši. «Šis bija pēdējais brīdis, lai ko tādu darītu. Tā patiešām ir ļoti liela veiksmē, ka skolai šo projektu piedāvāja,» raksturojot sadarbību, sacīja ģimnāzijas direktore.

ASV vēstniecības Aizsardzības sadarbības birojs sekmīgi sadarbojas ar Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem un Aizsardzības ministriju un pašlaik realizē arī vairākus projektus sadarbībā ar Latvijas Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestu.

Sagatavoja Dace Kundrāte, AM Preses nodaļa.

Foto — Gunita Migliniece, Jozefs B. Prouss.

Mūsdienu vēsturiskā liecība NAA

Laura Dūša

Foto — Gatis Dieziņš.

Šā gada 10. septembrī Nacionālās aizsardzības akadēmijas (NAA) telpās Rīgā svinīgi tika atklāta auditorija, kas nosaukta brigādes ģenerāļa Valda Matisa vārdā.

Zāles atklāšanas ceremonijā piedalījās Valda Matisa aitaite Irīsa Elvira Matisa ar mazdēlu zemessargu Robertu Jurgonu, meita virsseržante Iveta Tālberga, Latvijas ģenerāļu kluba, Latviešu virsnieku apvienības un NAA pārstāvi.

Atklājot vēsturisko auditoriju, NBS komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube savā uzrunā uzsvēra, ka tā ir pirmā reize, kad tiek pieminēts un iemūžināts virsnieka vārds, kurš ir veidojis atjaunotās Latvijas militāro izglītību. Laiks, kad savu artavu sniedza Valdis Matiss, ir pagājušā gadsimta deviņdesmitie gadi, kad notika pāreja no padomju armijas uz jauniem bruņotajiem spēkiem, kuru izveide bija visai sarežģīta.

«Daļa no Aizsardzības akadēmijas pirmajiem absolventiem, kuri studēja V. Matisa vadībā, šobrīd veido Nacionālo bruņoto spēku augstāko virsniecības līmeni. Viņi ir veiksmīgi turpinājuši un izveidojuši savu militāro karjeru. Piemēram, mana biroja priekšiece majore Ruta Mūrniece ir apliecinājums tam, ka brigādes ģenerālim Valdim Matīsam bija ļoti mūsdienīgs skatījums uz virsniecību, jo viņš ļāva sievietēm ienākt armijas vidē. Tas bija jauns pavērsiens Latvijas armijā, jo līdz šim nedz starpkaru gados, nedz padomju armijā latviešu sievietes virsnieku rindās nebija pārstāvētas,» pastāstīja ģenerālleitnants R. Graube.

NAA rektors pulkvedis Egils Leščinskis ar lepnumu atzina, ka viņa vadīto akadēmiju absolvē virsnieki ar labām zināšanām, kuri, ja tagad satiktu Valdi Matisu, godam varētu pārstāvēt viņa reiz veidoto militāro augstskolu.

Atklātajā auditorijā notiks dažādas NAA lekcijas. Tajā ir arī videokonferences iespējas, tāpēc jau tuvākajā laikā šajā telpā plānota NATO komandieru un augstākā līmeņa virsnieku apmācību «*Steadfast Pyramid 2013*» un «*Steadfast Pinnacle 2013*» norise.

Pie auditorijas ieejas izveidots stends ar Valda Matisa piemiņas lietām — diplomātisko pasi, virsnieka apliecību, rokas-pulksteni un citiem priekšmetiem, bet vēsturiskie brīži iemūžināti fotogrāfijās, kas izvietotas arī auditorijā. **LD**

Brigādes ģenerālis Valdis Matīss

(1944. 24. 10. — 2010. 24. 05.)

Brigādes ģenerālis Valdis Matīss dzimis Rugājos skolotāju Ādolfā un Alīnas Matisu ģimenē. Jau skolas gados Valdis Matīss zināja, ka grib savu dzīvi saistīt ar militārām lietām. Pēc vidusskolas viņš devās uz Ļeņingradas artilērijas skolu un, to pabeidzis, ieguva artilērijas jaunākā leitnanta pakāpi. Mācībām sekoja piecus gadus ilgs artilērijas virsnieka dienests Rīgā, tad ceļš uz Ļeņingradas Artilērijas akadēmiju.

Pēc akadēmijas Valdi Matisu nosūtīja dienēt uz Baltkrieviju, kur tika pavadīti pieci gadi un sasniegts pulka komandiera amats. Tālākai karjerai bija nepieciešama arī tālāka izglītība, taču Ģenerālštāba akadēmija viņam bija slēgta, jo tēvs bija «pretpadomju elements» un radi dzīvoja ārzemēs. Maskavas Frunzes kara akadēmijas aspirantūrā Valdi Matisu tomēr pieņēma, un tur četru gadu laikā viņš izstrādāja disertāciju, saņēma militārā docenta grādu un turpināja dienestu kā katedras vadītājs. Pārvarot visus šķēršļus, Valdis Matīss bija ieguvis izcilu militāro izglītību, sasniegjis pulkveža pakāpi un uzkrājis ievērojamu komandējošā un akadēmiskā darba pieredzi, taču viņa dzīves lielākais izaicinājums bija vēl priekšā.

Tūlīt pēc 1991. gada puča Valdis Matīss uzrakstīja iesniegumu par atvaļināšanos no padomju armijas. Jau rudenī viņu uzaicināja uz Latvijas Republikas Augstāko padomi un lūdza gatavot priekšlikumus Latvijas Bruņoto spēku un Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas izveidei. 1992. gada 13. februārī Latvijas Republikas Ministru kabinets pieņēma lēmumu par Nacionālās aizsardzības akadēmijas izveidošanu un par tās priekšnieku iecēla pulkvedi Valdi Matisu. Viņš pats vienmēr uzsvēra, ka par savas dzīves svarīgāko notikumu uzskatījis 1992. gada 6. aprīli, kad Mālpils lauksaimniecības tehnikuma stadionā pirmajam Latvijas Republikas aizsardzības ministram Tālavam Jundzim ziņoja, ka Nacionālās aizsardzības akadēmijas kadeti un pasniedzēji atklāšanas skatei nostādīti.

Uzņemoties NAA rektora pienākumus, pulkvedis Valdis Matīss saprata, ka tas nebūs viegli un vienkārši. Situāciju sarežģīja Krievijas karaspēka klātbūtne Latvijā, telpu, mācību līdzekļu, ekipējuma un sagatavotu virsnieku pedagogu trūkums. Visu vajadzēja sākt no nulles, meklējot un eksperimentējot akadēmijas veidošanas gaitā. Mālpils periods, no 1992. gada aprīļa līdz 1992. gada oktobrim, bija veiksmīgs pamats, lai 1993. gadā Nacionālā aizsardzības akadēmija varētu uzsākt pilnvērtīgu trīs gadu virsnieku apmācību Rīgā, pieņemamos apstākļos ar jaunu mācību programmu. Turpmākie gadi prasīja daudz pūļu pie mācību programmu pilnveidošanas, infrastruktūras un materiāli tehniskās mācību bāzes izveides.

Kad pēc sešiem gadiem Valdim Matīsam piedāvāja jaunu izaicinājumu — kļūt par pirmo Latvijas militāro atašeju ASV un Kanādā, viņš to pieņēma. Sekoja pieci interesanti un izaicinājumu pilni darba gadi šajās valstīs. 2003. gadā Valdi Matisu, jau brigādes ģenerāļa pakāpē, iecēla aizsardzības atašeja Krievijā amatā. Valdis Matīss bija ne tikai pirmais Latvijas militārais atašejs pasaules lielvalstīs ASV un Krievijā, bet pildīja arī atašeja pienākumus ASV laikā, kad Latvija gatavojās iestāties NATO. Brigādes ģenerālis V. Matīss ar savu stāju, militārajām zināšanām un atsaucību bija paraugs citiem Latvijas atašejiem, kas vienā no pirmajiem atašeju dienesta izveidošanas gadiem ievēlēja viņu par Latvijas militāro atašeju diņu.

Sakarā ar maksimālā vecuma sasniegšanu brigādes ģenerālis Valdis Matīss 2007. gada oktobrī atvaļinājās no profesionālā militārā dienesta. No 2007. gada līdz 2009. gada februārim ar savām zināšanām un pieredzi viņš turpināja kalpot Latvijai kā Aizsardzības ministrijas padomnieks.

Valdis Matīss ir Viestura ordeņa lielvirsnieks, 1997. gadā tika apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeņa Zelta goda zīmi. Viņš bija Latvijas ģenerāļu kluba un Latviešu virsnieku apvienības biedrs.

Brigādes ģenerālis Valdis Matīss atdusas Lazdukalna pagasta Garosilu kapos.

Speciālo Uzdevumu Vienībai — 22!

Sandra Brāle,

kapteine, AM Preses nodaļa,
sadarbībā ar raidījuma «Laiks vīriem?»
režisoru Ediju Freimani.
Foto — Normunds Mežiņš.

Nogurums, smagi fiziskie un morālie pārbaudījumi, miega trūkums, izsalkums, bailes. Tomēr vienlaikus gandarījums par paveikto. Tieši ar šādām sajūtām un izaicinājumiem Speciālo uzdevumu vienībā (SUV) saskaras septiņi mērķtiecīgi jaunieši, kuri ir apņēmības pilni kļūt par šīs prestižās vienības karavīriem.

Šobrīd notiek viens no svarīgākajiem atlases pārbaudījumu posmiem, kura laikā kandidāti tiek gatavoti vienības kaujinieku pamatsagatavošanas kursam. Diemžēl lielais atbirums kopš pirmās atlases pārsteidzoši skaudri atspoguļo kopējo situāciju valstī, jo īpaši to, kas attiecas uz jauniešu fizisko un morālo sagatavotību. No 128 kandidātiem, kuri kārtoja atlases normatīvus, šobrīd palikuši vairs tikai septiņi. Rūdiņš un pieredze, kas iegūta noslēdzošajā atlases posmā, ir noteicošie kritēriji karavīra uzņemšanai vienībā un turpmākajām mācībām kaujinieka pamatsagatavošanas kursā.

Speciālo uzdevumu vienības pārstāvis virsleitnants Normunds Moļņiks stāsta, ka šogad rekrutēšanas process noritējis samērā veiksmīgi un no minētajiem 128 jauniešiem sākotnēji normatīvus nokārtojuši 36 cilvēki.

«Lielākā bēda ir tā, ka jaunieši uz atlasīti atnāk fiziski vāji sagatavoti, tomēr ar samērā lielu pārliecību par sevi. Pašā sākumā visvairāk atbira kandidāti, kuri nav bijuši Jaunsardzē vai dienējuši profesionālajā dienestā. Taču ļoti daudziem lielākās problēmas sagādāja

atspiešanās un vēdera prese. Minimālās prasības katrā no šiem pārbaudījumiem ir 60 reizes divās minūtēs. Pirmās atlases normatīvi nav tik augsti, lai mēs šajā procesā ieguldītu savus resursus. Mūs interesē, vai kandidāts ir spējīgs pats ar sevi tikt galā, un, ja viņš pārvar šo zemo normatīvu sliekšni, tad ir vērts viņu trenēt tālāk.»

Pēc pirmās atlases kandidātiem, kuri nebija no bruņoto spēku vienībām, vajadzēja apgūt kareivja pamatapmācības kursu Kājnieku skolā Alūksnē. Pēc šī kursa visiem 36 kandidātiem sekoja četru mēnešu ilgs sagatavošanās posms. «Šis laika posms ir optimāli izvēlēts, lai atlasītos kandidātus uz trenēt līdz samērā augstiem rezultātiem, lieki netraumējot viņus. Normatīvie akti un pati dzīve izvirza konkrētas prasības un kritērijus, ko nedrīkstam atvieglot, jo, tiklīdz mēs pieļausim kādas atkāpes, viņi kļūs nepilnvērtīgi šajā profesijā,» uzsver SUV pārstāvis.

«Personāla atlases komisija izvērtēja ikvienu no 36 kandidātiem, un noslēdzošajā atlases posmā apmācību uzsāka 21 kandidāts. Daudziem nopietns šķērslis izrādījās psiholoģiskās pārbaudes, jo mūsu vienībā prasības ir paaugstinātas. Nereti ir situācijas, kad kandidāts ir ar paaugstinātu noslieci uz risku, tomēr mums viņš der. Bieži vien cilvēki ir pietiekami saprātīgi, lai lieki neriskētu. Augstāka riska pakāpe vienmēr būs tiem, kuri labprāt uzņem iniciatīvu vai ir tendēti uz iniciatīvas pārņemšanu, kas citās bruņoto spēku vienībās varētu būt nepiedodami vai reizēm pat bīstami. Jau drīz pēc apmācības sākuma mums palika 12 kandidāti,» stāsta virsleitnants N. Moļņiks.

Viņš arī uzsver, ka ikviens kandidāts lēmu izstāties pieņemis personīgi: «Sagatavošanās posmā mums nebija nevienas traumas, kas varētu liegt kandidātiem turpināt apmācību. Vairāk bija morāli iesaistīti — es nespēju turpināt apmācību, jo salūzišu; tas man nav pa spēkam; atsakos pildīt vingrinājumu, jo ir bailes satraumēties vai iegūt veselības problēmas. Kādam izstāšanās iemesls bija bailes un neziņa par nākotni. Līdzīgi kā operācijas rajonā —

ir «gaidu drudzis», jo nezinām, kas sagaida. Šajā limenī cilvēks bieži vien sadeg un izstājas ārā, nesagaidot vingrinājumu. Vienkārši paziņo — es stājos ārā! Tā no 12 kandidātiem šobrīd palikuši septiņi. Pēc mūsu vērtējuma, viņi visi ir pietiekami stabili cilvēki, kuri nebaidās no briesmām un pārbaudījumiem. Viņi cīnās. Uzskatām, ka ikviens no šiem septiņiem kandidātiem varētu veiksmīgi pabeigt šo apmācību, ja vien negādās kas ārkārtējs.»

Virsleitnants N. Moļņiks stāsta, ka pēdējā sagatavošanās posmā latīņa kandidātiem tiek pacelta vēl augstāk. «Pārbaudījumi, kas bija iepriekš, šobrīd kļuvuši par 30 procentiem sarežģītāki. Reizēm ir tik grūti, ka grūtāk vairs nevar būt. Cilvēks bieži vien ir tuvu kritiskajai robežai. Tomēr pēc tam iemācās sevi pārvarēt. Karavīra galvenā būtība ir spēt sevi pārvarēt un stāties preti bailēm. Atbrīvoties no baļu sindroma, jo tas traucē profesionāli veikt uzdevumu.»

Vienības pārstāvji ar lielu atbildības izjūtu šobrīd rūpējas par to, lai šis laiks jauniešiem būtu piepildīts ar dažādiem notikumiem, pārbaudījumiem un izaicinājumiem. Veikti neskaitāmi kilometri ar uzskabi, mugursomu un ieroci; vairākas stundas pēc kārtas rokās nesti ar smiltīm piepildīti maisi, turklāt pievienotais svars nereti ir lielāks par paša ķermeņa svaru; vingrinājumi baseinā, kas prasa ne tikai augstu fizisko sagatavotību un morālo noturību, bet arī spēju pārvarēt bailes no ūdens; lēcieni no tilta virves sasaitē — šie ir tikai pāris no pārbaudījumiem, ar ko saskārušies topošie vienības karavīri.

Uzrunājām arī vienu no jauniešiem. «Tā kā jau esmu virsnieks, tad man šis ir izaicinājums un loģisks nākamais solis, lai piepildītu savu dzīves mērķi. Neskatoties uz iepriekšējo fizisko un morālo sagatavotību, uzskatu, ka nekad nevari būt pietiekami fiziski spēcīgs un sagatavots atļaušanai Speciālo uzdevumu vienībā, kuras mērķis ir salauzt ne tikai fiziski, bet arī morāli. Grūtākais ir redzēt biedrus ejam prom, tādējādi atsakoties no izvirzītā mērķa, un censties viņus pārliecināt, lai paliek. Zinu, ka visiem ir grūti. Pastāvīgi gribas ēst, gulēt, ir nogurums. Daudzi ir aizgājuši. Jāturpina cīnīties!»

Viņš lakoniski secina: «Šobrīd no visiem, kuri sākotnēji pieteicās, esam palikuši mazāk nekā 4 procenti — šis ir apliecinājums tam, ka šajā vienībā dien labākie!»

Cetrās nedēļas vienības pārstāvji profesionāli pārbauda kandidātu reakciju dažādās ekstremālās situācijās. «Pārbaudām viņus uz dažādām fobijām — bailes no augstuma, no šaurām telpām, ūdens, uguns, piedūmotas telpas u.tml. Testējam viņu spēju stāties preti ļoti agresīvam kontaktam, kas liek justies ļoti neaizsargātam un viegli ievainojamam. Viņiem ir nodarbības tuvcinā, arī kinologijā. Šī kursa testēšana apliecina, ka dominē bailes no ūdens un bailes no augstuma. Ūdeni apvienojas

daudzas fobijas — bailes no nāves, nav ko elpot, turklāt ūdens ir auksts un nepatīkams.»

Nav svarīgi, vai iepriekš iegūta virsnieka vai instruktora dienesta pieredze, vai pieredze Jaunsardzē. Viss tiek sākts no jauna, no pašiem pamatiem. Visi ir vienādi, tāpat kā prasības un vērtēšanas kritēriji. Vienības pārstāvji uzsver, ka ir svarīgi nenolaist zemāk to profesionalitātes latiņu, kas sasniegta 22 gados — kopš Speciālo uzdevumu vienības izveides.

Ikvienam jauniem, kurš vēlas kļūt par SUV karavīru, virsleitnants N. Moļņiks iesaka iepazīties ar pieejamo informāciju un jau pēc tam sazināties ar vienību.

«Vienā intervijā visas prasības un kritērijus ir grūti izstāstīt, jo ļoti daudz kas atkarīgs no cilvēka fiziskās sagatavotības un spējam. Daudz ko nosaka arī vecums. Tāpēc aicinu interesentus sazināties ar vienību vai personīgi ar mani — normunds.molniks@mil.lv (tāl. 67840691).

Vecākais kandidāts šo kursu pabeidzis 34 gadu vecumā. Uzskatām, ka optimālais vecums ir 25 gadi. Tomēr ikviens gadījums ir individuāls. Iesaku sākt ar sevis testēšanu — uzzināt normatīvus, sevi notestēt un apzināties savu spēju līmeni. Tālākais ir prakses jautājums — kā mēs sevi trenējam. Var pastāvīgi sevi pilnveidot, ik treniņu liekot klāt pa kādai atspiešanās reizei vai vēdera presei. Ikvienam jauniem, kurš vēlas nokļūt vienībā, novēlu trenēties, gatavoties un uzdrīkstēties, jo ne velti mūsu vienības devīze ir «Drošais uzvar!».

Savukārt kolēģiem virsleitnants N. Moļņiks vienības 22. gadadienā novēl veiksmi starptautiskajās operācijās, apmācībā un, galvenais, lai cik slikti būtu — nekad nenokārt galvu. «Šie 22 gadi, ja mēs rēķinām pēc cilvēka brieduma pakāpes, ir laiks, kad sākam darboties kā ģimene. Tāpat kā cilvēks nobriest, nobriest arī vienības. Šajos gados profesionāli pilnveidojušies ir arī mūsu instruktoru resursi. Šobrīd esam sasnieguši posmu, kad varam sākt paplašināties un apgūt jaunas sfēras.»

Speciālo uzdevumu vienības komandieris komandleitinants Andrejs Zaburdajevs:

— Pats galvenais, ka šajos 22 gados neesam bijuši vieni. Izmaiņas, kas skāra visus bruņotos spēkus, nav gājušas secen arī mūsu vienībai. Iestājoties NATO, esam aizguvuši būtisku alianses dalībvalstu profesionālo pieredzi, kas lieti noderējusi vienības attīstībā. Esam veiksmīgi pārnēmuši koalīcijas spēku speciālo uzdevumu vienību augstākos standartus, sākot ar kaujas plānošanu, apmācību un beidzot ar kaujas uzdevumu izpildi, un tas ir viens no priekšnosacījumiem, lai mūsu vienības karavīri profesionāli varētu piedalīties NATO speciālajās operācijās.

Svarīgi, lai mūsu vienība atbilstu augstākajiem pasaules līmeņa standartiem. Piemēram, mūsu kaujinieka pamatsagatavošanas

kurs ilgst 9—12 mēnešus. Tātad jau pati pamatapmācība, neiegūstot konkrētu specialitāti, ilgst aptuveni gadu. Šajā laikā mēs karavīram sniedzam visas nepieciešamās iemaņas, sākot ar orientēšanos, beidzot ar spridzināšanu un izpletņlēkšanu. Vairāki mūsu karavīri pabeiguši arī NATO valstu speciālo operāciju spēku kvalifikācijas kursus.

Uzskatu, ka ikvienam vienības karavīram ir jābūt pietiekami gudram un spējīgam intelektuāli pieiet uzdevuma izpildei. Tāpēc citēšu izteicienu, ko pirmo reizi dzirdēju no SUV pirmā komandiera atvaļinātā komandkapteiņa Jāņa Kuška: «Karavīra galvenais ierocis atrodas starp ausīm.» Speciālās operācijas nav iespējamās arī bez augstas fiziskās sagatavotības. Lai gan jau 100 un vairāk gadu visas pasaules armijas ir motorizētas un ar dažādu iekārtu palīdzību pārvietojas pa zemi, gaisu un ūdeni, speciālo spēku vienības tradicionāli joprojām ļoti daudz pārvietojas ar kājām un ļoti daudzu uzdevumu veiksmes faktors ir karavīra individuālā fiziskā sagatavotība.

Tāpēc ir ārkārtīgi svarīgi, lai mūsu vienības karavīrs būtu pietiekami kritisks pret sevi, ar augstiem fiziskiem un morāliem standartiem, apzinātos, ka būt īpašam ir grūti. Karavīram jāsaprot, ka zaļās beretes saņemšana

Uzziņai

Speciālo uzdevumu vienība (SUV) tika izveidota

1991. gada 19. septembrī.

Tā ir īpaši organizēta, ekipēta un apmācīta vienība speciālo operāciju veikšanai.

Speciālās operācijas ir tādas militāras darbības, kuras veic speciāli norīkoti, organizēti, apmācīti un ekipēti spēki, izmantojot speciālu taktiku, aprikojumu un paņēmienus, kas nav raksturīgi konvencionālajiem spēkiem. Šīs operācijas notiek visu veidu un intensitātes konfliktu spektrā neatkarīgi, integrēti vai koordinācijā ar konvencionālo spēku operācijām, lai sasniegtu politiskus, militārus un psiholoģiskus mērķus.

Plašāka informācija par Speciālo uzdevumu vienību, kā arī atlases nosacījumiem pieejama Nacionālo bruņoto spēku interneta vietnē:
http://www.mil.lv/Vienibas/Specialo_uzdevumu_vieniba.aspx

nenozīmē to, ka mērķis būtu sasniegts un nekas vairs nav jādara. Tieši otrādi, pieredze rāda, ka visās mācībās, reālajos uzdevumos, arī operāciju rajonā, ikviens no speciālo operāciju spēku karavīra sagaida šīs vienības karavīram atbilstošu profesionalitāti uzdevumu izpildē. Tāpēc, manuprāt, galvenie kritēriji ikvienam vienības karavīram ir augsts intelekts un teicama fiziskā sagatavotība. Pārējo mēs iemācām.

Vienības 22. gadadienā ikvienam karavīram novēlu tikpat profesionāli un ar lielu atdevi turpināt iesaisto un pilnveidoties, nekad neapstājoties pie sasniegtā. Saglabāt vēlmi izzināt, drosmi piedalīties reālos kaujas uzdevumos, kur bieži vien ir dzīvības apdraudējums. Spēt ar kritisku skatījumu pieiet nopietnām problēmām, un, protams, nezaudēt humora izjūtu! **TS**

Lāpu skrējiena «Apkārt Latvijai» dienasgrāmata

Sandra Brāle,

kapteine, AM Preses nodaļa.

Foto — Gatis Dieziņš, Normunds Mežiņš un no pasākuma dalībnieku personiskā arhīva.

No 15. līdz 21. augustam Latvijā norisinājās lāpu skrējieni «Apkārt Latvijai». Skrējieni ar devīzi «Tev mūžam dzīvot, Latvija!» sākās 15. augustā, kad vienlaikus uz Mērsragu un Salacgrīvu no Rīgas Brāļu kapiem izskrēja divas lāpnešu grupas. Skrējiena kopējais garums bija aptuveni 1500 kilometru. Tas norisinājās septiņas dienas 14 posmos. Kādam šī bija iespēja gūt prieku un pozitīvas emocijas domu biedru vidū, kādam — skriet pa dzimtajām vietām, savukārt vēl kādam — fiziski pārbaudīt sevi. Tomēr tūkstošiem Latvijas iedzīvotāju — lielus un mazus — vienoja iespēja skriet par Latviju! Piedāvājam atskatīties uz spilgtākajiem skrējiena brīžiem. Turklāt vairākus pasākuma dalībniekus tik pozitīvi iedvesmoja skrējiena gaisotne, ka viņi izmantoja iespēju tajā piedalīties atkārtoti.

15. augustā Rīgas Brāļu kapos pie Svētās uguns altāra notika lāpu skrējiena «Apkārt Latvijai» svinīgais atklāšanas pasākums, kura laikā atvaļinātais majors Zigurds Irbe ar 1992. gada skrējiena lāpu no Mūžīgās uguns pārnesa uguni uz jaunajam skrējiena lāpām, kas atradās pie Lāčplēša Kara ordeņa kavaliera Mārtiņa Hartmaņa meitas

dzejnieces Astrīdes Ivaskas un atvaļināta pulkveža Ērika Viķeļa, kuri lāpas nodeva skrējiena pirmajiem lāpnešiem, biedrības «Latvijas ģenerāļu kluba» pārstāvjiem — brigādes ģenerālim Jurim Zeibārtam un brigādes ģenerālim Jurim Kiukucānam. Pēc lāpu iedegšanas skrējiena dalībnieki divās grupās uzsāka skrējieni gar Latvijas robežu caur 50 Latvijas pašvaldību teritorijām.

«Biedrības «Latvijas ģenerāļu klubs» iecere stiprināt un saliedēt Latvijas sabiedrību

ir guvusi plašu rezonansi un atsaucību. Pozitīvi ir tas, ka šis pasākums nav kļuvis tikai par iekšēju Aizsardzības un Iekšlietu ministrijas pasākumu, bet par visas tautas pasākumu. Atjaunotais lāpu skrējieni ir liels piemērs, kā stiprināt Latvijas iedzīvotājos nacionālo identitāti, vienlaikus popularizējot sportiskās aktivitātes. Tāpēc aicinām ikvienu Latvijas iedzīvotāju pievienoties skrējiena dalībniekiem,» uzsvēra aizsardzības ministrs Artis Pabriks. Arī aizsardzības

ministrs piedalījās skrējienā un nesa lāpu jau pirmajā skrējiena dienā — posmā no Bigauņciema līdz Lapmežciemam.

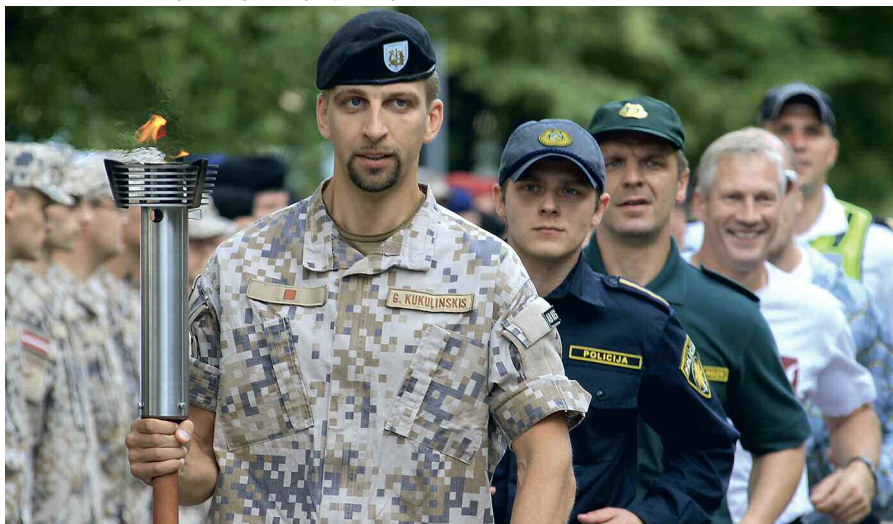
Zemessardzes (ZS) 27. kājnieku bataljona komandieris pulkvežleitnants Rolands Moļņiks stāsta, ka lāpu skrējienā piedalījās divas reizes: «Skrēju Vidzemes pusē no Skultes līdz Mazsalacai ar starpposmu Salacgrīvā, savukārt otro reizi skrēju posmā, kas vijas gar Lietuvas robežu, proti, no Sesavas cauri Bauskai—Jaunsaucei—Skaistkalnei, līdz ceļa posmam uz Neretu. Skrēju kopā ar pārbaudītiem skrējējiem — virsleitnantu Normundu Moļniku un NBS virskapelānu Elmāru Pļaviņu. Šis skrējiena posms man bija īpašs, jo tas notika cauri manai dzimtajai pusei. Man klusībā bija izvirzīts mērķis divu posmu laikā noskriet vismaz 100 kilometrus. Tas man izdevās, jo kopumā noskrēju 107 kilometrus.»

Kā vienu no simboliskākajiem skrējieniem brīžiem pulkvežleitnants R. Moļņiks atceras, ka vienā no skrējiena starpposmiem piedalījies gan ZS 54. inženiertehniskā bataljona jaunais komandieris majors Arvīds Sarkans, gan viņš un majors Agris Purviņš, kurš arī ir bijis šī bataljona komandieris.

«Autovadītāju un sabiedrības atbalsts un uzmuntrinājumi deva enerģiju un prieku skrējiena laikā. Arī veterāni negulēja uz lauriem. Paraugu jauniešiem bija atvaļinātais virsnieks pulkvežleitnants Ēvalds Krieviņš, kas abas skrējiena dienas bija viens no pamatgrupas skrējējiem un rādīja Jaunsardzei, kā jāuztur sevi labā fiziskā formā. Īpaši liels lepnums bija arī par jaunsargiem — puīši savus kilometrus veica ar lielu entuziasmu

Lāpu skrējiena noslēguma pasākumā Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube un pirmais Aizsardzības spēku komandieris atvaļinātais pulkvedis Dainis Turlais skrējiena lāpas svinīgi nodeva Jaunsardzes un Skautu un gaidu organizācijas pārstāvjiem.

Pēdējā skrējiena posmā piedalījās Nacionālo bruņoto spēku, Valsts robežsardzes, Latvijas Pašvaldību savienības, Valsts un pašvaldības policijas, valsts akciju sabiedrības «Latvijas dzelzceļš» un Latvijas Olimpiskās komitejas pārstāvji.

un pašatdevi, un pat pēc daudziem kilometriem viņos nevarēja manīt nogurumu,» iespaidos dalās pulkvežleitnants R. Moļņiks.

ZS 27. kājnieku bataljona pārstāvis kapteinis Gints Ķepiņš stāsta, ka viņu pozitīvi iespaidoja bataljona komandiera veikums. «Komandieris kā jau gargabalnieks pievērēja vairāk nekā 50 kilometrus, vēl paspējot pastāstīt piedzīvojumus iz dzīves.»

Arī ZS 45. nodrošinājuma bataljona komandieris pulkvežleitnants Andris Rieksts ar atzinību izsakās par skrējiena norisi, kurā, gan skrienot, gan nobraucot 77,5 kilometrus ar velosipēdu, guvis daudz pozitīvu emociju. «Skrējiena posms noslēdzās Jaunaucē muižā. Muižas dārzā varēja aplūkot bataljona informatīvo stendu, lauka virtuvē nobaudīt zupu, kā arī vērot vietējo pašdarbnieku deju un koku kolektīvu, kā arī Zemessardzes 52. kājnieku bataljona zemessargu ansambļu un ZS 45. nodrošinājuma bataljona veterānu kora sniegtos priekšnesumus.»

Sauszemes spēku kājnieku brigādes galvenais virsseržants Edgars Joksts-Bogdanovs stāsta, ka viens no lielākajiem izaicinājumiem bija noturēt vienmērīgu skrējiena ātrumu. «Reizēm nācās piebremzēt skrējējus, lai nesanāk sprints. Uzskatu, ka pasākums ar savu pozitīvismu un patriotismu ir lieliski izdevies!»

Abas skrējiena «Apkārt Latvijai» lāpnešu grupas satikās 21. augustā plkst. 11 Subatē. Lāpu sagaidīšanas pasākumu Subatē apmeklēja ģenerālleitnants Raimonds Graube, Ilūkstes novada domes vadības, Subates un Sventes pašvaldības pārstāvji, vietējo pašvaldību iedzīvotāji, kuri skrējiena dalībniekus sagaidīja pozitīvās noskaņās. Šo skrējiena posmu noslēdza Zemessardzes 56. kājnieku bataljona komandieris pulkvežleitnants Vents Kodors un Zemessardzes 34. artilērijas bataljona komandieris pulkvežleitnants Gunārs Vizulis.

Turpinājums 12. lpp.

Īpašu svētku noskaņu radīja orķestra muzikālais sniegums, kā arī skrējiena dalībniekiem sagādātais mielasts. Lāpu sagaidīšanas pasākums noslēdzās ar dievkalpojumu Subates katoļu baznīcā.

Lāpu skrējieni noslēdzās 21. augustā ar skrējieni no Torņakalna stacijas Rīgā līdz pulkveža Oskara Kalpaka piemineklim Esplanādē. Svinīgajā lāpu skrējiena noslēguma pasākumā tika sagaidītas abas lāpnešu grupas un klātesošos uzrunāja aizsardzības nozares vadība un citas augstas valsts amatpersonas.

«Visas šīs nedēļas garumā Latvijas iedzīvotāji skrēja gar Latvijas robežu — vieni īsāku, vieni garāku distanci. Tomēr mēs visi skrējām kopā, mēs vienojāmies un savā ziņā apliecinājām savas valsts robežas, kas katrai valstij ir svētas. Mēs šajā skrējienā mēģinājām vienot visus skrējiena dalībniekus, kā arī tos Latvijas pilsoņus un patriotus, kuri pasākumu vēroja un atbalstīja,» klātesošos pasākuma dalībniekus pie pulkveža O. Kalpaka pieminekļa uzrunāja aizsardzības ministrs Artis Pabriks. Viņš pateicās valsts un pašvaldību institūcijām un uzņēmējiem par sniegto atbalstu un atsaucību skrējiena organizēšanā, kā arī visiem skrējiena dalībniekiem par aktīvu piedalīšanos. «Es novēlu jums šīs nedēļas garumā aizdegto lāpas siltumu saglabāt savā sirdī — mīlestībā pret Latviju, attieksmē pret sev tuviem cilvēkiem un līdzpilsoņiem. Tā, lai mums vienmēr saglabātos kopības izjūta!»

«Pirms nedēļas mēs Rīgas Brāļu kapos

aizdedzām divas lāpas. Pa šo laiku ir veikts liels attālums gar Latvijas robežu pa mūsu valsts visattālākajiem novadiem. Lāpas ir atgriezušās Rīgā. Mūsu valsts neatkarību ir apliecinājuši tūkstošiem skrējēju, atbalstītāju, kuri Latvijas novados nesa šo svētku uguni. Šie bija patiesi mūsu tautas vienotības svētki, jo skrēja tauta — skrēja profesionāli sportisti, iesācēji, zemessargi, policisti, robežsargi, skolotāji, skolēni, skrēja visi. Emocijas, ko redzēju, nav aprakstāmas un vārdos izsakāmas!» uzsvēra ģenerālleitnants Raimonds Graube.

Pēc svinīgajām uzrunām abu grupu lāpneši nodeva lāpas ģenerālleitnantam R. Graubem un atvaļinātajam pulkvedim D. Turlajam, kuri tālāk tās nodeva Jaunsardzes un Skautu un gaidu organizācijas pārstāvjiem. Bruņoto spēku komandieris, nododot lāpu jauniešiem, vēlēja:

«Nododam šīs lāpas no paaudzes paaudzei, lai gaisma tiek nesta Latvijas valsts

neatkarības stiprināšanai, Latvijas tautas vienotībai, drošībai un mieram.»

Savukārt Jaunsardzes un Skautu un gaidu organizācijas pārstāvji, saņemot lāpu, solīja: **«Pieņemam šīs lāpas un pēc labākās sirdsapziņas, pārliecības un godaprāta nesīsim šo gaismu Latvijas valsts neatkarības stiprināšanai, Latvijas tautas vienotībai, drošībai un mieram paaudžu paaudzēs.»**

Noslēdzošajā skrējiena posmā no Torņakalna stacijas piedalījās aptuveni 40 dalībnieku. Pēdējā skrējiena posmā no Brīvības pieminekļa, simbolizējot skrējiena dalībnieku vienotību un saliedētību, skrēja Nacionālo bruņoto spēku, Valsts robežsardzes, Latvijas Pašvaldību savienības, Valsts un pašvaldības policijas, valsts akciju sabiedrības «Latvijas dzelzceļš» un Latvijas Olimpiskās komitejas pārstāvji.

Uz tikšanos nākamajā lāpu skrējienā! 13

Lāpu skrējiena posms Daugavpils pulcēja daudzus dalībniekus no dažādām institūcijām, tai skaitā arī Valsts robežsardzes kinologus ar dienesta suņiem.

Patriotisma diena Liepsalās

Laura Dūša

Foto — Gatis Dieziņš.

Šī gada 13. septembrī Madonas novada Ošupes pagasta «Liepsalu» mājās tika svinēti Karoga svētki. Pirms 15 gadiem šo māju pagalmā pirmo reizi mastā tika uzvilts sarkanbaltsarkanais Latvijas karogs. Šogad pulkveža Oskara Kalpaka dzimtas mājās pulcējās skolēni un jaunsargi no tuvākām un tālākām vietām — no Varakļāniem, Kārsavas, Viļānas, Lubānas, Madonas, Dekšāriem un Meirāniem. Kopumā — vairāk nekā 160 jauniešu.

Pasākums iesākās ar piemiņas uguns iedegšanu, ko veica aizsardzības ministrs Artis Pabriks. Viņš svinīgajā uzrunā teica:

«Valsts sākas ar ideju. Pulkvedis Oskars Kalpaks ne tikai šo ideju īstenoja, bet arī atdeva tai savu dzīvību. Pirmais Latvijas nacionālā karaspēka virspavēlnieks ir mūsu simbols, un tā pieminēšana ir pašsaprotama.

Paldies visiem, kuri šo vietu uztur kārtībā. Un novēlu visiem klātesošajiem turēt

staltu savu patriotisko stāju!»

10.— 12. klašu skolēni varēja piedalīties diskusijā kopā ar aizsardzības ministru. Artis Pabriks mēģināja iedrošināt visai kautrīgos skolēnus, sacīdams, ka politika ir kā gaiss, ko elpojam. Arī politika caurauž mūsu ikdienu, jo bez tās nav iedomājama sabiedriskās dzīves norise, un, ja vien vari to kā ietekmēt, labāk tajā piedalīties, nevis pasīvi no malas vērot. Uz skolēna jautājumu, kas jādara, lai kļūtu par aizsardzības ministru, Artis Pabriks atbildēja:

«Jādara tas, kas patīk. Ja darīsi to, kas no sirds patīk, tad arī padosies, šajā jomā būs sekmīgs un veiksmīgs, tevi arī pamanīs. Ja patīk politika un esi gatavs strādāt savas valsts labā, tad veido veiksmīga politiķa karjeru, cilvēki tev uzticēsies, un tu varēsi kļūt par aizsardzības ministru.»

Pēc diskusijas visi dalībnieki pārbaudīja savas spējas un zināšanas, piedaloties dažādās stafetēs. Latviskās dzīvesziņas pārbaudījumi (mitoloģisko zīmju atpazīšana, tautas dziesmu skaitīšana, zināšanas par gadskārtām) mijās ar patriotisko dziesmu dziedāšanu, vēstures jautājumiem, futbola un volejbola sacensībām. Jaunsardzes in-

15. Karoga svētku sacensību rezultāti

5.- 6. klašu grupā

1. vietā Dzelzavas «Zilēni»
2. vietā «Lubāna 1»
3. vietā «Degumnieki1»

7. – 9. klašu grupā

1. vietā Varakļānu jaunsargi (1)
2. vietā Dekšāru jaunsargi
3. vietā Degumnieku jaunsargi

10. – 12. klašu grupā

1. vietā Madonas valsts ģimnāzija
2. vietā Kārsavas jaunsargi
3. vietā «Lubāna»

Latviskās dzīvesziņas uzdevums — salikt Austras koku.

Skatot Latvijas himnai, karogs tiek pacelts mastā.

struktori bija sagatavojuši nakts trasi un militāro stafeti. Tajā vajadzēja nest smagās pildbumbas, list cauri virvē un lentēm, nospriegot virvi, mest šautriņas un granātas mērķī, nest uz nestuvēm «ievainoto», kā arī izbaudīt to, kas ir «aklais tankists», proti, viens no komandas biedriem uzvelk gāzmasku un iesēžas ķerrā, bet otrs dalībnieks ar gāzmasku, kurai aizklātas acis, ved ķerru, vadoties pēc norādēm, ko dod ķerrā sēdošais. **18**

Šķēršļu pārvēršana gulus.

Jūrā pie «Virsaitis»

«Virsaitis» Liepājas kara ostā. 20. gs. 30. gadu pirmā puse.

Juris Ciganovs,

LKM direktora vietnieks.

Foto — Gatis Dieziņš un no Latvijas Kara muzeja krājuma.

Agrā 4. septembra rītā Tallinas ostā skanēja latviešu valoda. Krastā bija piestājis Latvijas Jūras spēku flotiles kuģis M-08 «Rūsīņš», pie kura trapa cita pēc citas piebrauca automašīnas ar mūsu valsts numuriem. Šajā dienā mūsu ziemeļu kaimiņvalsts galvaspilsētas militārajā ostā notika bijušā Latvijas Jūras kara flotes flagmaņkuģa «Virsaitis» zvana svinīgā nodošanas ceremonija, kurā piedalījās Latvijas Republikas aizsardzības ministrs Artis Pabriks, Igaunijas Republikas aizsardzības ministrs Ūrmass Reinsalu, Latvijas Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube, Jūras spēku flotiles komandieris jūras kapteinis Rimants Štrimaitis un citas augstas abu valstu amatpersonas.

Aizsākums šim notikumam meklējams gandrīz desmit gadus senā pagātnē. 2005. gadā somu kinodokumentālisti sāka darbu pie dokumentālās filmas par Otrā pasaules kara notikumiem Somu līcī. Somu amatieri ūdenslīdzēji, pārmeklējot jūras līča dibenu, uzdūrās kādam nogrimušam kuģim. Sākumā viņi domāja, ka atraduši nogrimušu padomju flotes kuģi. Laika apstākļi toreiz bija sarežģīti, tāpēc bija grūti šo kuģi identificēt. «Mūsu ūdenslīdzēji vairākkārt ienira pie atrastā kuģa, bet tā arī neuzzinājām, kas tas par kuģi. Tāpēc mēs nolēmām izcelt kuģa zvanu, lai noskaidrotu, ko esam atraduši, un liels bija mūsu pārsteigums, kad uz zvana izlasījām uzrakstu «Virsaitis» — tāpat bijām uzgājuši bijušās Latvijas Kara flotes flagmani,» — tā par šo notikumu klātesošajiem stāstīja Jarmo Kusinens, Somijas ūdenslīdzēju kluba «Diving in the Dark» pārstāvis, kas bija atvedis izcelto zvanu uz

Igauniju. Svinīgā ceremonijā «Virsaitis» zvans tika nodots glabāšanā Latvijas Kara muzejam.

Mūsu zemei liktenis lēmis savu mūžu vadīt pie jūras. Latvieši kopš laika gala bijuši gan ārju, gan arī zvejnieku tauta. Folkloras apcirkņos glabājas teiksmas ne tikai par «reņģēdājiem», bet arī par baismīgajiem Kolkas pirātiem — «kājgriežiem», kuri no Irbes šauruma sēkšos iestigušajiem kuģiem laupījuši mantas un no krastā izskalotajiem jūrniekiem vilkuši nost garos jūras zābakus, bet, ja zābaks nav vilcies, tad griezuši to nost ar visu kāju. Nedaudz civilizētākajā 19. gadsimtā viens no pirmās latviešu Atmodas garīgajiem tēviem Krišjānis Valdemārs mudināja latviešus («Latvi, brauciet jūrīnā!») apgūt jūrnieka arodu un kļūt par kuģu kapteiņiem, kuģu īpašniekiem, vārdu sakot, lika pamatu tam, ko šobrīd graujam pašu valsts rokām — latviešu jūrniecībai.

Dzīvojot zem svešām varām, pie kara jūrniecības mākslas latvieši pielaisti gan netika. Tā bija aristokrātu privilēģija — būt par jūras virsniekiem uz karakuģiem. Kā matrožus uz karakuģiem latviešus gan ņēma: Krievu — japāņu karā un Pirmā pasaules kara vētrās uz Viņa majestātes Krievijas ķeizara kuģiem mūsu tautas dēlu bija krietns pulciņš. Pēc 1914. gada latviešus sāka uzņemt arī Krievijas impērijas jūras kara skolās. Tur izmācījās pirmie latviešu tautības jūras virsnieki, kuriem sākumā gan bija jādien Krievijas flotē.

Tad nāca 1918. gads, kad 18. novembrī Rīgā proklamēja Latvijas Republiku. Valsts brīvība gan vēl bija jāizcīnā ar ieročiem rokās. Pārējās valstis tikai tad atzina mūsu valsti, kad Latvijas armija bija iztīrījusi zemi no visiem ienaidniekiem. Tiesa, arī armija bija jārada no nulles, tāpat kā kara flote. Patiesību sakot, laikā, kad latviešu bruņotās vienības cīnījās par jaundibinātās valsts neatkarību, istas flotes mums vēl nebija. 1919. un 1920. gadā par floti sauca dažus nelielus kuģiņus, kas ātrumā bija apbruņoti ar dažādiem lielāka vai mazāka kalibra strēlnieku ieročiem. Taču visiem bija skaidrs, ka kara flote, lielāka vai mazāka, jaunajai valstij ir vajadzīga.

Tas bija gan prestiža, gan tīri praktisks jautājums — Latvijai tomēr ir liela jūras krasta līnija.

Pamatojoties uz Tautu Savienības 1920. gadā izdotajiem rekomendējošajiem nosacījumiem, Latvijai bija atļauts izveidot un turēt kara floti. Mums bija atļauts turēt četras zemūdenes (lidz 400 t), astoņus karakuģus (lidz 1500 t) un 1500 jūras mīnas.

Protams, karā izpostītajai Latvijai tobrīd nebija nekādu zemūdeņu un karakuģu. Tiesa — viens īsts karakuģis tomēr bija. 1916. gadā Vācijā, Rostokas pilsētas kuģu būvētavā «*Neptun Werf Rostock*» sāka būvēt kārtējo karakuģi karojošajai vācu kara flotei. 1917. gada 6. oktobrī Vācijas ķeizarskajā kara flotē šo jaunbūvēto minū traleri ieskaitīja kā karakuģi «M-68». Tas savus kaujas uzdevumus pildīja tikai 23 dienas — 1917. gadā 29. oktobrī uzskrēja uz krievu mīnas pie Daugavgrīvas, kur arī nogrima.

Pirmais pasaules karš beidzās, Vācijas un Krievijas impērijas sabruka. Krievijā notika lielinieku apvērsums, ko savā laikā pazinām kā Oktobra revolūciju. Lielinieku vara 1919. gada sākumā nonāca arī līdz Latvijai. P. Stučkas vadītie latviešu komunisti atcerējās par Daugavas ietekā nogrimušo vācu karakuģi. 1919. gada martā «M-68» izcēla no ūdens un sāka remontēt. Tādu, remontā esošu to arī ieskaitīja Padomju Latvijas kara flotē kā minū traleri «Sarkanā Latvija». Tas palika Bolderājas dokos arī pēc tam, kad Stučka ar visiem komunistiem atkāpās no Rīgas.

Sākās neatkarīgās Latvijas laiki. Kuģi savā ziņā pārņēma Latvijas Republikas Apsardzības ministrija, pārdēvēja to par «M» un atsāka remontēt. 1921. gada 12. jūnijā minū traleri «M», gan vēl dokos esošu, ieskaitīja Latvijas jūras dienestā. Šis datums vēlāk tika pieņemts kā Latvijas Kara flotes dibināšanas diena.

Sengaidītā diena pienāca 1922. gada 10. novembrī, kad bijušo vācu minū traleri pēc kapitālā remonta Bolderājā nolaida ūdenī jau kā Latvijas karakuģi — lielgaballaivu minū licēju «Virsaitis».

«Virsaitis» tehniskie rādītāji: komandā bija līdz 70 cilvēku (dažādos gados dažādi skaitļi), ūdensizspazs 539 tonnas, garums 56 metri, platumš 7,6 metri, iegrime 2,2 metri, ātrums 17 mezgli, darbības rādiuss 1200 jūras jūdzes jeb 2222,4 km. Bruņojumā — divi 75 mm un divi 57 mm lielgabali, viens 75 mm zenitlielgabals, četri ložmetēji un 30 mīnas.

Līdz pat 1926. gadam «Virsaitis» bija vienīgais īstais Latvijas karakuģis. 1924. gadā tika nodibināta Jūras krastu aizsardzības eskadra, kurā bez «Virsaitis» kā flagkuģa ietilpa arī vairāki mazāki kuģiņi un motorlaivas. Šajā pašā 1924. gadā Latvijas armijas vadība prezentēja Jūras kara flotes attīstības būvprogrammu, saskaņā ar kuru Latvijai septiņos gados bija jāizbūvē četras zemūdenes, četri jūras iznīcinātāji, viens sargkuģis, divi aizzogotāji minū traleri un 12 hidroplāni.

Par šo programmu izvērtās garas un grūtas debates Saeimā, kur sociāldemokrātu frakcija bija kategoriski pret to, jo uzskatīja, ka flotes būvniecība ir nevajadzīga un dārga padarīšana valsts budžetam. Rezultātā programmu apcirpa, un 1926. gadā Francijā ūdenī nolaida tur uzbūvētās zemūdenes «Ronis» un «Spidola», kā arī aizzogotājus mīnu tralerus «Imantu» un «Viesturu». Vēlāk — kad pienāktu treknāki gadi, bija paredzēts floti attīstīt tālāk, taču trekno gadu vietā pienāca krīze...

Bet «Virsaitis» kā flagkuģis nu varēja atskatīties uz savu, kaut nelielu, bet īstu floti. 20. gs. 20. gadu beigās un 30. gadu sākumā «Virsaitis» un pārējie karakuģi gan piedalījās dažādos jūras manevros, gan pavadīja Latvijas augstākās amatpersonas viņu ārzemju braucienos (J. Čaksti uz Somiju, G. Zemgalu uz Zviedriju), kā arī

Latviešu tautības jūrniekus no «Virsaiša» sāka atvaļināt jau uzreiz pēc ieskaitīšanas padomju flotē. 1940. gada augustā uz «Virsaiša» nomaiņa pusi no ekipāžas, latviešus aizstājot ar jauniešiem no Krievijas. Komandieris gan pagaidām palika vecais — komandkapteinis Ansis Mežroze, arī daļa latviešu virsnieku bija atstāti, jo visi apzīmējumi uz kuģa un kuģa dokumentācija bija latviešu valodā, bet kaut kā taču kuģis bija jāveda. Visu 1940.—1941. gada ziemu un pavasari «Virsaitis» nostāvēja Liepājas kara ostā, retu reizi izbraucot jūrā.

1941. gada 22. jūnijā hitleriskā Vācija sāka karu pret savu bijušo sabiedroto — staļinisko Padomju Savienību. Karš atkal atnāca uz Latvijas zemi. Liepājai uzbruka jau pirmajās kara dienās. 25. jūnijā Liepājas kara ostas akvatorijā pēc padomju kara bāzes priekšnieka pavēles tika

«Aurora». Novembrī sākās Hanko karabāzes evakuācija. Hanko (neliela pussala Somijas dienvidu piekrastē) kopš 1940. gada pavasara atradās padomju karabāze — bija beidzies padomju—somu karš («Ziemas karš»), kura rezultātā Somija gan saglabāja savu valstisko neatkarību, bet zaudēja ievērojamu teritorijas daļu un bija spiesta atļaut Padomju Savienībai ierīkot savā teritorijā vairākas karabāzes. Kopš 1941. gada jūlija somi kopīgi ar vācu floti bija nesekmīgi centušies ieņemt Hanko pussalu. Novembra beigās padomju militārā vadība Hanko pussalas aizstāvēšanu nolēma izbeigt, jo bija kļuvis grūti tur esošos karavīrus apgādāt ar kara materiāliem.

Hanko evakuēšanai bija mobilizēti visi padomju Baltijas jūras kara flotes spēki, šajā operācijā piedalījās arī «Virsaitis». Vairākas reizes veiksmīgi nobraucis līdz Hanko un atpakaļ Kronstatē, 2. decembrī bijušais Latvijas Kara flotes flagkuģis uzskrēja virsū vācu liktajai minai un, pusstundu noturējies virs ūdens, nogrima Somijas krastu tuvumā. Daļa komandas paguva izglābties, taču ļoti daudzi no Hanko evakuējamie padomju karavīri un civiliedzīvotāji, kuri atradās uz «Virsaiša» klāja, gāja bojā kopā ar kuģi. Pēc nostāstiem, šajā laikā uz «Virsaiša» bijuši tikai kādi pieci seši latvieši. Somu mūsu bruņoto spēku ūdenslidēji savukārt stāsta, ka «Virsaiša» vrakā joprojām atrodas kopā ar kuģi nogrimušo mirstīgo atliekas.

Pēc «Virsaiša» zvana svinīgās nodošanas ceremonijas visi klātesošie kāpa uz mūsu Jūras spēku flotiles karakuģa «Rūsiņš» klāja un devās atklāt jūrā, lai pēc apmēram trim stundām saņemtu «Virsaiša» bojāejas vietu. Tur «Rūsiņu» sagaidīja Igaunijas karakuģi un mūsu Ūdenslidēju skolas instruktori, kuriem šajā dienā bija jāveic vēl viens svarīgs uzdevums. Seši Latvijas militārie ūdenslidēji iegremdējās 67 metru dziļumā, lai pie Somu līča dzelmē gulošā karakuģa «Virsaitis» vraka piestiprinātu piemiņas plāksni ar atgādinājumu par mūsu valsts kara flotes flagmani. Pirms iegremdēšanas plāksni svētīja Jūras spēku flotiles kapelāns Viesturs Kalniņš: «Šodien mēs atrodamies tikai pāris simtu metru attālumā no «Virsaiša», bet kuģi mēs neredzam. Iespējams, vairs nekad mēs «Virsaitim» tik tuvu nebūsim. Mūs ar šo kuģi saista vēsturiskās saites, tam ir simboliska nozīme gan mūsu bruņoto spēku, gan valsts vēsturē. «Virsaiša» vēsture ir tikpat samezglota, cik mūsu tautas vēsture pagājušajā gadsimtā. Šodien mēs pieminam visus, kas dienējuši uz šī kuģa, un tos, kas bija uz tā klāja kuģa pēdējā uzdevumā.»

«Virsaiša» atrašana ir viens no lielākajiem notikumiem mūsu valsts militārajā vēsturē pēdējos gados. Vai «Virsaitim» tas ir jauns sākums? Aizsardzības ministrs A. Pabriks uzsvēra, ka šobrīd nav plānots nogrimušo karakuģi izcelt, jo tas varētu būt sarežģīti tehniskajā ziņā — kuģis ir nopietni bojāts sprādziena laikā, bez tam kuģim ir jāpaliek dzelmē, jo šobrīd tā ir pēdējā atdusas vieta tiem, kuri kopā ar to nogrima dzelmē. ■

piedalījās dažādos valsts reprezentācijas braucienos uz ārvalstu ostām. 1930. un 1931. gadā «Virsaitis» kopā ar citiem Latvijas flotes kuģiem piedalījās kopējos manevros ar Igaunijas floti Monzunda arhipelāgā, kas bija pirmie abu valstu kopējie jūras manevri un diemžēl arī pēdējie pirms Otrā pasaules kara.

1940. gada 17. jūnijā Latvijā ienāca pastiprināts Sarkanās armijas kontingents un valsts neatkarība tika iznīcināta. 1940. gada 25. jūlijā, vēl pirms Latvijas oficiālās iekļaušanas Padomju Savienībā (skatījās, ka tas noticis 5. augustā) uz visiem Latvijas Kara flotes karakuģiem nolaida neatkarīgās valsts karogu un pacēla PSRS Baltijas jūras kara flotes karogu. Tas notika vienkārši, bez jebkādām ceremonijām. Nevienam no flotes vadības, ne arī komandieris admirālis T. Spāde jūrnikiem nevarēja izskaidrot, kāpēc tas noticis. Latvijas Kara floti oficiāli Sarkankarogotajā Padomju Savienības Baltijas jūras kara flotē ieskaitīja tikai 19. augustā.

Vecie nosaukumi latviešu kuģiem jaunajai varai nebija tīkami. «Virsaitis» pie padomēm kļuva par karakuģi ar nosaukumu «T-297».

nogremdēti vairāki padomju karakuģi un zemūdenes, to skaitā arī «Ronis» un «Spidola». Kāpēc tas notika, īsti nebija saprotams, taču pirmajā kara gadā Sarkanās armijas darbībā loģiku meklēt bija lieki. «Virsaitis», «Viesturs» un «Imanta» kopā ar citiem Liepājā bāzētajiem padomju karakuģiem pārbrauca sākumā uz Rīgu, vēlāk devās uz Tallinu. Pie Igaunijas krastiem augustā «Imanta» uzbrauca uz mīnas un nogrima. Starp citu, neizskaidrojamu apstākļu dēļ 1941. gada augustā visiem trim bijušajiem Latvijas Kara flotes kuģiem atdeva atpakaļ to iepriekšējos vārdus. «T-297» atkal kļuva par «Virsaiti». Turklāt — kā vēstīts tajā laikā uz kuģa dienāšo jūrnieku atmiņās, kuģa nosaukumu atkal rakstīja ar latīņu burtiem. Varbūt cerēja, ka vācieši, pamanot pazīstamu rakstību uz bortiem, nešaus uz kuģi?

Nosaukumu atguvušais «Virsaitis» piedalījās Tallinas evakuēšanas operācijā, kas bija lielākā un neveiksmīgākā Baltijas flotes operācija 1941. gada rudenī. Pēc tam kādu laiku «Virsaitis» bija pietauvojies Ļeņingradā. Runāja, ka kādu brīdi tas atradies vietā, kur parasti stāvēja

Latvijas stiprākais vīrs dien Militārajā policijā

Taivo Trams

Foto — Normunds Mežiņš un no Didža Zariņa personiskā arhīva.

Armijā jādien stipriem vīriem — tā ir aksioma. Nu to uzskatāmi apliecina Militārās policijas dižkareivis Didzis Zariņš, kurš augusta sākumā oficiāli kļuvis par spēcīgāko cilvēku Latvijā.

Par sportu ieinteresē Bergmanis

3. un 4. augustā Ventspilī un Limbažos divās dienās norisinājās Latvijas spēkavīru čempionāta fināls, kurā ar nelielu pārsvaru pār Arti Plivdu uzvarēja Didzis Zariņš — puisis no Mārcienas, kurš savu profesionālo karjeru apzināti veido Nacionālo bruņoto spēku rindās.

«Bērnībā mans lielais sapnis bija kļūt par policistu. Ar sportu tajā laikā pārāk neaizravos un savā ziņā biju tāds kā klusais puika,» stāsta Didzis. Pirmā interese par spēkavīru sacensībām radusies laikā, kad deviņdesmito gadu sākumā kļuva pieejami rietumvalstu televīzijas kanāli un tajos translētie šovi, tostarp arī pasaules spēcīgāko cilvēku cikstēšanās. Papildu interesi modināja Raimonda Bergmaņa dalība un itin labie panākumi šajās sacensībās. «Protams, kad savējie startē, tam visam ir pavisam cits smekis, rodas cita interese un arī liels prieks par mūsējo panākumiem.» Didzim pirmie starti lielākās sacensībās sākās līdz ar Raimonda Bergmaņa organizēto konkursu «Armijas dižvīrs». «Šīs sacensības bija diezgan tuvas tradicionālajiem spēkavīru šoviem, tikai papildinātas ar dažādiem militāriem elementiem. Un tur es pirmo reizi varēju izmēģināt spēkus šajā jomā un saprast — patik tas man vai nepatik.»

Pēc pamatskolas pabeigšanas Didzis devies mācīties uz Jāņmuižas arodģimnāziju, kur apguvis pavāra profesiju. Aptuveni tajā laikā viņš arī sācis nopietnāk pievērsties svaru cilāšanai un spēka vingrinājumiem. «Uz zālīti sāku regulāri staigāt no kādiem 16—17 gadiem.»

Iet uz armiju — nonāk virtuvē

Pēc Jāņmuižas Didzis pieņēmis lēmumu doties uz armiju. «Tolaik vēl bija obligātais militārais dienests, bet es pieteicos brīvprātīgi — bukletos solīja, ka savu dienesta vietu varēsim izvēlēties paši, ja iesim dienēt brīvprātīgi. Alūksnē gan mūs nedaudz

apbēdināja un paskaidroja, ka brīvprātīga pieteikšanās dienestam ne ar ko neatšķiras no obligātā militārā dienesta, tādēļ nāksies dienēt tur, kur nosūtīs. Tāds drusku piemānīts tobrīd jutos, bet galu galā nodomāju — nu, nekas. Turklāt tā īsti nebiju līdz galam izdomājis, kur tieši gribu dienēt.»

Liktenis kāda virsnieka personā bija lēmis nosūtīt Didzi uz Štāba bataljonu. Un te nu viņš sapratis, ka pilnīgi skaidri zina, ko negribētu darīt. Tā kā viņa specializācija pēc arodģimnāzijas bija pavārmāksla, Štāba bataljonā viņš operatīvi nokļuva virtuvē. «Nozīmēja mani pēc profesionālās piederības. Es vēl toreiz nodomāju — tikko tiku no vienas virtuves ārā un jau nākamajā atkal iekšā,» smaida Latvijas spēcīgākais cilvēks.

Virtuvē gan pārāk ilgi viņam saimniekot nav nācies. «Labi, ka mans rotas komandieris bija saprotošs. Es ar viņu aprunājos, teicu — galu galā, pats esmu pieteicies dienestam, bet esmu nokļuvis tādā vietā, kur armiju nemaz īsti neredz.» Pēc tādas atklāsmes priekšniecība par Didzi apžēlojusies un pārcēlusi viņu kājniekos — Štāba rotā.

Pēc paredzētā dienesta laika beigšanās Didzis Zariņš nolēmis palikt profesionālajā dienestā, kur sekmīgi darbojas joprojām. «Visa mana dzīve ir saistīta ar armiju. Pēc Štāba bataljona pieteicos turpmākajam dienestam Militārajā policijā, kur dienu jau devīto gadu. Lielākoties nodarbojos ar stacionāro apsardzi un pavisam kopā armijā esmu aizvadījis jau vairāk nekā desmit gadus.»

Biežai ēšanai nav laika

Spēkavīrs trenējas četras reizes nedēļā — tā ir standarta programma, ja nenotiek gatavošanās kādām sacensībām. «Tas tā, tīri formas uzturēšanai.» Reizēm, kad salikts vairāk mācību, esot pagrūtāk, bet principā visu var apvienot un paspēt. Didzim ir maiņu darbs — jāstrādā diennakti, pēc tam trīs diennaktis ir brīvas, un pie tāda režīma atliek laiks arī svaru zālei.

Papildus četriem smagajiem treniņiem nedēļā, ja sanāk kāds brīvs brīdis, viņš izvēlas kādu vieglāku kardiotreniņu, masāžu vai sviedrēšanos saunā — šīs aktivitātes vairāk domātas, lai sniegtu organismam nepieciešamo relaksāciju.

Nekādus īpašus ēšanas režīmus spēkavīrs neievēro. «Ēdu, ko gribas, kad gribas un kā gribas. Citi jau stāsta par īpašiem ēšanas režīmiem un neskaitāmajām ēdienreizēm. Es arī varētu daudz ko sastāstīt, lai smuki izklausās, bet man tā nav. Ēst tādā intensitātē un tik bieži, kā no citiem dzirdēts, — man tīri fiziski neatliktu tik daudz laika. Kādu mēnesi tā varbūt varētu izturēt, bet citādi — tā taču ir šausmīga slodze.»

Parasti no rīta tiek notiesātas dažas sviestmaizes. Ja ir brīvā diena, pirms treniņa — vēl kāds biezpiena sierīņš vai kas tam līdzīgs, ko organisms var ātri pārstrādāt. «Pēc tam puse dienas pāiet svaru zālē —

pa kuru laiku tur ēdīsi? Tāpēc es par tām desmit ēdienreizēm tā nedaudz dažbrīd pasmaidu.»

Toties īpašu sporta uzturu nākas lietot, bez tā iztikt nevarot. Organisms pēc tik lielām fiziskām slodzēm, kādas jāiztur spēkavīriem ikdienas treniņos un sacensībās, nevar pats saviem spēkiem pietiekami ātri atjaunoties. «Arī parasts cilvēks, kurš ikdienā kaut cik nodarbojas ar sportu, pēc nopietna izturības treniņa atkopsies labi ja nākamajā dienā. Tāpēc jādzer, piemēram, aminoskābes, lai tas process noris ātrāk,» skaidro Didzis.

Gan spēkavīrs, gan šovmenis

Didzis Zariņš ir diezgan paškritisks un uzskata, ka progresējis salīdzinoši vēlu. «Amatieru sacensībās man pirmais starts bija 25 gadu vecumā; citi tajos gados jau ir pasaules čempioni. Man likās, ka ir par vēlu, bet paklausījos zinošākus cilvēkus, un viņi saka, ka līdz 25 gadiem cilvēka organisms vēl aug un attīstās. Līdz tam nevajadzētu ļoti forsēt, jo kauli un muskulatūra vēl aug un nobriest. Pie tā es arī pieturos, un pagaidām šķiet, ka optimālākie rezultāti un lielākie panākumi pūšiem ir ap 30 gadiem.»

Šī sporta veida vērotāji zina — spēkavīri ir ne tikai sportisti, bet arī šovmeņi. Tāda ir šī sporta veida būtība. Spēle uz publiku ir neatņemama šovu sastāvdaļa, un lielāko publikas mīlestību un atbalstu iegūst tie spēkavīri, kuriem piemīt sava daļa aktiera un jokdara talanta. «Te ļoti daudz kas atkarīgs no paša cilvēka — cik viņš ir atvērts, runātīgs un asprātīgs. Jo asprātīgāks esi un jo vairāk joku vari pateikt — jo labāk, vairāk

tiksi ievērots. Es ar asprātībām gan īpaši cenšos neizcelties, taču, ja ir kāds interesants jautājums, uz ko tikpat interesanti var atbildēt, izmantoju šo iespēju.»

Spēkavīru sacensībās ļoti daudz kas ir atkarīgs arī no pasākuma vadītāja. Labi vārdi Didzim sakāmi par Raimondu Bergmani šajā ampluā — viņš visu procesu mākot novadīt ar labdabīgu humoriņu, interesantiem, pamatotiem jautājumiem un replikām, kas procesā iesaista gan sacensību dalībniekus, gan skatītājus.

Vedīs sportu uz Mārcieni

Didzis nav aizmirsis savas saknes un tagad, pēc Latvijas spēcīgākā cilvēka titula

iegūšanas, centīsies pievērst plašākas sabiedrības uzmanību dzimtajai Mārcienai un iekopt svarcelšanas tradīcijas arī tur. «Mārcienā mums nav nekādu svarcelšanas tradīciju — var teikt, ka es esmu pirmais mārcēnietis, kas sasniedz kaut ko ievērojamu šajā disciplīnā. Pagaidām pat kārtīgas sporta zāles tur nav — Mārciena ir maziņš pagastiņš, un, kā zināms, jo mazāks pagastiņš, jo mazāk naudiņas,» atzīst Didzis. Cerības pievērst lielāku uzmanību un līdz ar to arī finansējumu vies šogad svinamā Mārcienas 800 gadu jubileja.

Kļūšana par Latvijas spēcīgāko vīru gan nav vienīgais lielais notikums, kas šogad noticis Didža dzīvē, — viņš kļuvis arī par tēvu meitiņai, kurai septembrī aprit astoņi mēneši. Svarcelšana un spēkavīru sacikstes, kas agrāk bija Didža hobijs, tagad kļuvuši par teju otru darbu. «Jo tu cīnies par augstākām vietām un lielākiem sasniegumiem, jo vairāk naudas vari saņemt. Līdz ar to mans hobijs nu jau patiešām sāk kļūt par pilnvērtīgu darbu, ar to var sākt pamazām arī pelnīt.»

Didzis var lepoties ne tikai ar šovasar iegūto titulu un ģimenes pieaugumu, bet arī ar dažiem rekordi — tostarp 180 kg smaga balķa pacelšanu un «Kokneša kauša» iegūšanu. Turklāt viņš pagaidām ir vienīgais atlēts, kurš šogad visās sacensībās pacēlis visus sešus akmeņus (svarā no 100 līdz 200 kg). Savukārt sporta zālē Didzim spiešanā guļus rekords ir 200 kg, maksimālais pietupienā pieveiktais svars — 300 kg, bet vīlmē — 370 kg. Šie sasniegumi jau tagad ir ierindojuši viņu Latvijas labāko spēkavīru pulkā, taču ir skaidrs, ka Didzim daudzi panākumi vēl priekšā. **EB**

Gandrīz vai necaurbrienami meža briķi Saldus novada Zvārdes pagastā slēpj bīstamu mantojumu no pasaules kariem. To apseko un neitralizē Zemessardzes 54. inženiertehniskā bataljona Nesprāgušās muniācijas neitralizēšanas (NMN) rotas karavīri. Augustā vienā dienā vien tika neitralizēti 371 sprādzienbīstams priekšmets un aptuveni 1000 patronu.

Notikuma vietā bija arī «Tēvijas Sargs», kam Zemessardzes 54. inženiertehniskā bataljona Nesprāgušās muniācijas neitralizēšanas

rotas 1. NMN vada komandieris **virsliecināts Aigars Pūce** sarunā atklāja:

«Šoreiz meklēšanas vienība «Leģenda», kas meklējusi kritušo karavīru mirstīgās atliekas, ziņoja Valsts policijai par atrastajiem sprādzienbīstamajiem priekšmetiem. Viņi paši jau bija secinājuši, ka tā ir Otrā pasaules kara muniācija. Policija savukārt informēja Nacionālos bruņotos spēkus, kas izdeva pavēli par šīs muniācijas neitralizēšanu.

Mēs apsekojam vēlreiz norādīto vietu, ejam ar metāla detektoru un rokam zemi, no kuras izceļam lādiņus.

Pa nelieliem daudzumiem muniācija tiek uzspīdzināta Zvārdes pagasta teritorijā, vietā, par kuru pašvaldība izsniegusi atļauju. Visu atrasto muniāciju uzreiz nedrīkst spridzināt, lai nerastos milzīgas bedres un nebūtu liels troksnis.

Jāatzīst, ka šo zemi tik ātri — tuvākajos gados — nemaz nav iespējams attīrīt, jo metāla detektors uzrāda arvien jaunas un jaunas vietas, kur slēpjas sprādzienbīstami priekšmeti. Gan Zvārdes, gan Kursiņu un Zirņu pagastā, kur risinājušās kaujas, ierakumu vietās aptuveni pusotra līdz divu

Sprādzieni bijušajā Zvārdes poligonā

metru dziļumā varam atrast daudzas lietas no kara laikiem, diemžēl arī sprādzienbīstamas.»

Brīdī, kad NMN speciālisti strādāja norādītajā vietā, kas atrodas «Dūzēnu» mājām

Es uzskatu, ka lādiņus nevajag aiztikt, lai tie zemē rūst. Te ir pilns ar granātām un patronām. Šis mežs jau vienreiz tika izcirsts, un nekas nenotika, drīzumā vēlreiz tiks cirsts — kāpēc lai kaut kas notiktu?»

Cik bīstami ir šādi zemē guloši priekšmeti, «Tēvijas Sargs» vaicāja Zemessardzes 54. inženiertehniskā bataljona NMN rotas 1. vada grupas komandierim **virsseržantam Oskaram Pērkonam**.

piederošajā zemē, notiekošo apskatīt ieradās blakus zemes īpašnieks Uldis Kreibergs, kas izteica šādu viedokli:

«Man šajā pusē pieder aptuveni 600 hektāru zemes, arī tajā ir atrasti lādiņi. Parasti, kad apstaigāju savu zemi, redzu, ka «melnie arheologi» ir bijuši un kaut ko meklējuši, jo zeme ir uzrakāta. Viņi man par saviem atradumiem neko neziņo.

Aizsardzības ministrija un Nacionālie bruņotie spēki atgādina, ka iedzīvotājiem jābūt īpaši piesardzīgiem, uzturoties bijušā Zvārdes poligona teritorijā.

Atrastā munīcija ar nestuvēm tika iznesta no meža, lai drošā vietā to iznīcinātu.

— Viens no šī pagasta zemju īpašniekiem apgalvoja, ka zinot par šīs zemes piesārņojumu ar pasaules karu atstāto munīciju un bruņojumu, taču, viņaprāt, tas nesot bīstams. Kā jūs vērtējat šādu viedokli?

— Jebkura gan Pirmā, gan Otrā pasaules kara munīcija ir sprādzienbīstama, jo jebkādas iedarbības rezultātā — pārvietojot to, ceļot vai nesot, vai vienkārši attiecīgajai vietai pārbraucot pāri ar smago tehniku vai traktoru, lādiņi var eksplodēt, izraisot nopietnas sekas.

Piemēram, Liepājā ekskavators uzbrauca mīnai, rezultātā ne tikai tehnikai tika radīti bojājumi, bet cieta arī cilvēki. Diemžēl

Kurzēmē ik gadu, veicot mežapstrādes darbus, dedzinot zarus vai pat vienkārši gatavojot strādniekiem pusdienas, atskan sprādzieni, jo izvēlētajā ugunsкура vietā nav pamanīti lādiņi vai patronas.

Arī šādā diezgan nepieejamā vietā, kur cieši saauguši koki un krūmi, jebkuru munīciju vajadzētu neitralizēt. Tāpēc mēs, NMN speciālisti, atsaucamies uz jebkuru ziņojumu par atrastiem lādiņiem, apsekojam vietu un neitralizējam bīstamos priekšmetus.

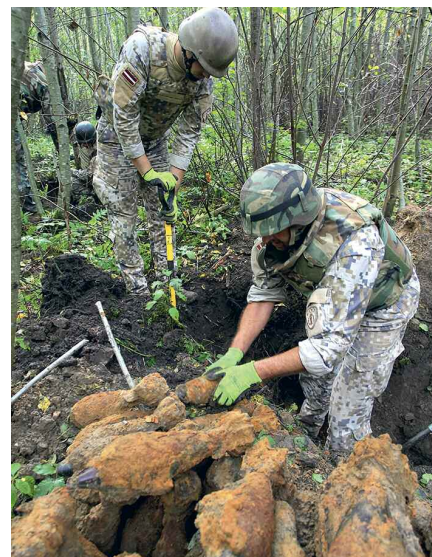
Šajā teritorijā ir augsts sprādzienbīstamo priekšmetu piesārņojums un ļoti bieži ir atrodama Otrajā pasaules karā, kā arī poligona aktīvajā darbības laikā bijušās

Padomju Savienības gados izmantotā munīcija, kas apdraud cilvēku dzīvību.

Kopumā NMN speciālisti notikumu vietā atrada 255 vācu 81 milimetra un krievu 82 milimetru mīnmetēju mīnas, 63 krievu un vācu rokas granātas, 27 vācu izlecošās pretkājnieku mīnas, 20 vācu šautņu granātas, četras vācu prettanku raķetes, vienu vācu 122 milimetru un vienu vācu 75 milimetru artilērijas lādiņu, kā arī aptuveni 1000 patronas. NMN karavīri sprādzienbīstamos priekšmetus neitralizēja septiņās reizēs tuvākajā drošajā vietā. **IS**

Arī izraktās patronlentes liecināja par to, ka šeit kara laikā bijuši ierakumi.

Zemessardzes 54. inženiertehniskā bataljona karavīri citu pēc citas kaudzē krāva simtiem mīnmetēju mīnu.

Studijām NAA atlasīti jaunie kadetu kandidāti un virsnieki speciālisti

Laura Dūša

Foto — Normunds Mežiņš.

Septembris — jaunā mācību gada sākuma mēnesis. Arī Nacionālajos bruņotajos spēkos ir augustskola, kurā septembrī sākas mācības. Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā (NAA) šogad uzņemti 78 kadetu kandidāti un 7 virsnieki speciālisti.

Atšķirībā no citām skolām un augstskolām NAA atlasē posms ir visai garš un sarežģīts. Tiem, kas izvēlējušies šo augstskolu, jāreķinās ar vairākiem pārbaudījumiem. To atzina arī NAA rektors pulkvedis Egils Leščinskis «Tēvijas Sarga» jūlija numura rakstā par akadēmiju: «.. pie mums jaunietis pēc vidusskolas, nokārtojot centralizētos eksāmenus, nevar tā vienkārši ņemt un iestāties. Vispirms ir jānokārto testi — fiziskajai sagatavotībai jābūt atbilstošajā līmenī, arī zināšanām eksaktajos priekšmetos jābūt labām, tāpat kā angļu valodas prasmei. Vēl ir psiholoģiskie testi un medicīniskā pārbaude. Savukārt uzņemšanas komisija pārbaudīs pretendenta spējas darboties komandā, līdera dotības un komunikācijas prasmi.»

Ar dažiem jauniešiem, kas šos pārbaudījumus ir sekmīgi izturējuši un kļuvuši par NAA kadetu kandidātiem, tikās «Tēvijas Sargs». Kadetu kandidāti ar augstāko izglītību mācībām studiju programmā «Komandējošā sastāva virsnieks» ir **Aleksandra Ozoliņa** un **Andrejs Lisenko**.

Aleksandra Ozoliņa: «Esmu absolvējusi Rīgas P. Stradiņa universitāti un ieguvusi augstāko juridisko izglītību. Iepriekš esmu nedaudz vairāk kā gadu strādājusi Valsts policijā. Taču mans brālēns, kurš ir

strādājis NBS, ieteica man painteresēties par vakancēm militārajās struktūrās. Mani interesēja darbs Militārajā policijā, taču civilie amati tur nav pieejami, tāpēc ieinteresējos par studijām NAA, jo sapratu, ka bez militārās izglītības šādu darbu nevarēšu strādāt.

nometnē nevarēju piedalīties, jo uzsāku darba gaitas tiesā, lai gūtu praksi juridiskajā darbā, tādējādi militārā apmācība netika pabeigta, un es netiku ieskaitīta Zemessardzes rindās. Taču jutu, ka šīs abas jomas mani interesē, un vēlāk vēlējos tās kaut kādā veidā apvienot — militāro ar juridisko.

NAA iestājpārbaudījumi man nešķita grūti, jo pati regulāri nodarbojos ar sportu. Pārrunas ar psiholoģiskie testi man bija viegli, iespējams, tāpēc, ka jau iepriekšējās studijās ar ko līdzīgu esmu saskārusies.»

Andrejs Lisenko:

«Ar mani ir līdzīgi — esmu ieguvis maģistra grādu jurisprudencē un esmu strādājis Kriminālpolicijā, tad juridisku darbu Valsts ieņēmumu dienestā — gāju uz tiesām un sapratu, ka tas man ir par garlaicīgu. Šogad pēdējā brīdī paspēju iesniegt dokumentus un pieteikties uz šīm studijām, tā ka man ļoti īsā laikā

Jau studējot Stradiņa universitātē piedalījos studentu militārajā apmācībā. Reizi nedēļā vakaros bija lekcijas, bet reizi mēnesī devāmies uz Ādažu poligonu, kur notika praktiskās nodarbības. Diemžēl noslēguma

vajadzēja nokārtot visas nepieciešamās formalitātes. Par militāro jomu biju jau iepriekš domājis — tūlīt pēc vidusskolas beigšanas, taču man ieteica vispirms absolvēt kādu augstskolu un tad doties uz NAA.

Šobrīd es ar prieku uzsāksu jaunās studijas, pēc kurām gribētu apvienot savas kriminālistikas zināšanas un pieredzi ar militāro jomu, darīt darbu, kas saistīts ar izmeklēšanu.»

— Pirms studiju uzsākšanas jums būs vairāku nedēļu ilgs kareivja apmācības pamatkurss Alūksnē, Kājnieku skolā, pēc tam jāpabeidz arī jaunākā instruktoru kurss NBS Instruktoru skolā Cēsīs. Vai tas nebiedē?

A. Ozoliņa: — Nē, mani tas nebiedē. Jau pēc tām divām dienām un vienas nakts, kas bija jāpavada šeit, NAA teritorijā, ar dažādiem uzdevumiem, sapratu, ka ātrāk gribu sevi pārbaudīt reālajos karavīru pienākumos. Biedē tikai neziņa, jo vēl nezinu, kas un kā būs.

A. Lisenko: — Vienīgais, no kā es baidos, — gūt kādu traumu. Tas var būt šķērslis vai pat punkts visai turpmākajai militārajai karjerai. Man būtu ļoti žēl, jo esmu savu dzīvi visai krasi mainījis, lai būtu te un veidotu militāro karjeru, nevis civilo.

Līdzās kadetu kandidātiem ir arī Mācību vadības un pavēlniecības/NAA kapelāns **Uģis Brūklene**, kurš uzsācis studijas apmācību programmā «Virsnieks — speciālists».

U. Brūklene: — Ja kāds man pirms vairākiem mēnešiem teiktu, ka es būšu kapelāns un būšu starp karavīriem, es nemūžam nenoticētu. Esmu bijis vienmēr pietiekami aizņemts un nodarbināts civilajā dzīvē, mans darbs luterāņu draudzē ir gana interesants

un man saistošs. Esmu vēlējies, lai draudzēs ir vairāk nodarbes tieši vīriem, tāpēc organizēju, piemēram, laivu braucienus. Tagad, kad esmu nokļuvis vīrišķīgā vidē, man jādomā, kā ienest garīgumu. Man tas ir liels izaicinājums.

Baznīcas vadība man izteica uzaicinājumu kļūt par kapelānu armijā. Iepazinot ar «Kapelāna rokasgrāmatu» un sapratu, ka te nav nekas tāds, ko es nespētu. Sazinājos ar virskapelānu, kuru bija ieinteresējusi mana darbošanās, tādējādi tikāmies jau ar NAA vadību. Tā kā man ir zinātniskais grāds teoloģijā un pedagogijā un lasu vēl lekcijas Lutera akadēmijā, NAA bija ieinteresēti, lai viņiem būtu kapelāns, kas varētu būt arī viens no mācībspēkiem. Manas profesionālās izaugsmes dēļ man ir jābūt kaut nelielai karavīra dzīves pieredzei, lai es viņus labāk spētu izprast. Jau šobrīd, kad esmu izgājis cauri atlases posmam, es ar daudz lielāku cieņu raugos uz jebkuru karavīru, jo saprotu, ka tas, kam viņš ir gājis cauri, nebūt nav tik viegli.

Tas, ka mani kāds komandēs un izteiks pavēles, mani nebiedē, jo 1994. gadā dienēju obligātajā militārajā dienestā un mana dienesta vieta bija robežsardzē. Esmu dzirdējis jauno seržantu paceltās balsis, pat kaut ko no tā sauktās ģedovščinas pieredzējis, tā ka esmu visai drošs, ka gaidāmos pārbaudījumus izturēšu godam.

Uzņemto NAA kadetu kandidātu vidū 23 cilvēki nāk no Jaunsardzes rindām. Ar divām jauniešiem tikās arī «Tēvijas Sargs».

Alma Lūka: — Es Jaunsardzē darbojos kopš 2008. gada. Esmu arī Zemessardzes Studentu bataljonā šaušanas instruktore. Ģimenē man neviens nav militārajā dienestā, mana interese radās 2008. gadā, kad beidzu dejojot sporta dejas. Toreiz septembrī Vērmānes dārzā ieraudzīju Jaunsardzes stenda prezentāciju. Mani tas ieinteresēja, jo redzēju, ka tā ir vieta, kur kaut ko aktīvi

dara. Militārā joma man iepatikās. Ir vēlme savu militāro dienestu saistīt ar Gaisa spēkiem, Aviācijas eskadriņu un kļūt par pilotu.

Liene Vilsone: — Es bērnībā lielāko daļu laika biju kopā ar puikām, tāpēc man bija interesanti būt jaunsargos. Pēc Jaunsardzes iestāšos arī Zemessardzē. Militārās lietas sāka interesēt arvien vairāk un vairāk, tāpēc izlēmu stāties akadēmijā tūlīt pēc vidusskolas beigšanas. Pēc akadēmijas absolvēšanas ļoti gribētos atgriezties atpakaļ Dobelē, Zemessardzes 51. kājnieku bataljonā.

— Kādi jums šķita iestājpārbaudījumi — grūti vai viegli?

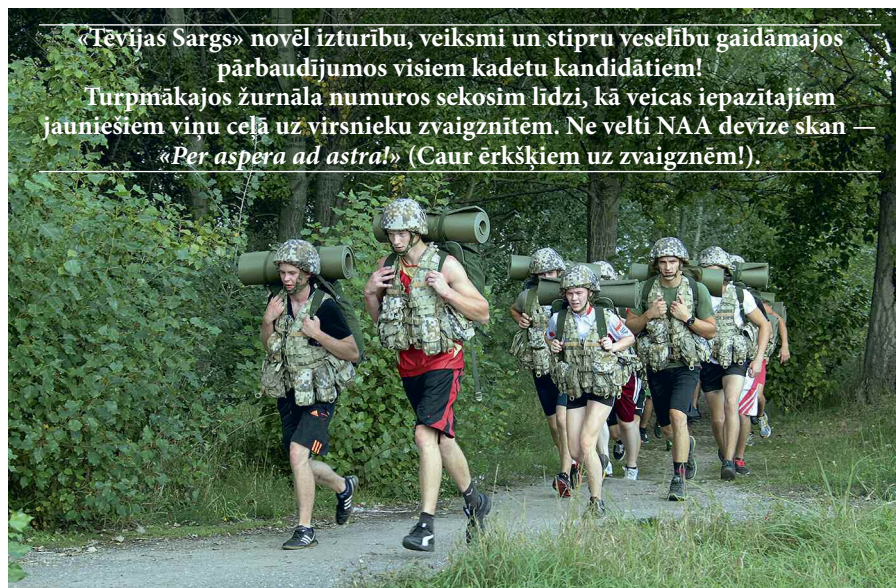
A. Lūka: — Man atlases posms bija viegls, jo daļu no tā jau esmu pieredzējusi. Protams, jāpiestrādā, lai fiziskā forma būtu laba.

L. Vilsone: — Divu dienu atlase nebija viegla — kopā mijās vairāki fiziskie pārbaudījumi, plus vēl nakts trauksme, tāpēc visu laiku atrados nelielā stresa stāvoklī. Turklāt īsti nezini, vai visu, ko esi veicis, esi izdarījis pareizi. Un, ja labi, tad — cik labi? Vai pietiekami labi?

Kadetu kandidāti jau ir nokārtojuši vajadzīgās formalitātes, parakstījuši līgumu par profesionālo militāro dienestu, kā arī saņēmuši jauno karavīra formastērpu. Kas viņus gaida tālāk? Uz šo jautājumu atbildi sniedza NAA Mācību plānošanas un atbalsta daļas virsnieks **kapteinis Nauris Burtnieks:**

— Kadetu kandidāti ar augstāko izglītību studijām apmācību programmā «Virsnieks — speciālists» paliek NAA, kur

turpmākās desmit nedēļas apgūs personālsastāva vadības un plānošanas pamatprasmes visai intensīvā laika posmā. Visi pārējie kadetu kandidāti dodas uz Kājnieku skolu Alūksnē, kur mācības turpināsies līdz 13. decembrim. Tad sekos triju mēnešu kurss Instruktoru skolā Cēsīs. Tikai pēc tam viņi atgriezīsies NAA, kur uzsāks fizikas, matemātikas, informātikas un angļu valodas apguvi. Šis pirmais studiju gads ir visai sarežģīts un komplicēts, jo katram kursam un novirzienam ir savs ceļš. Mēs apzināmies, ka lielākās grūtības, kuras ne visi spēj pārvarēt, sagaida Alūksnē un Cēsīs, tāpēc tikai tad, kad šis posms ir pārvarēts, sākas militāro zinātņu studijas NAA. Arī uzņemšanas posms ir visai komplicēts, jo akadēmijā atlese ir stingra. Turklāt ātri vien atsijājas tie, kuriem šis ceļš nav domāts, tāpēc mēs, akadēmijas pārstāvji, varam strādāt ar ļoti motivētiem un par sevi pārliecinātiem jauniešiem. **EB**

Pirmie kadetu kandidātu pārbaudījumi — skrējieni ar mugursomu un uz kabī plecos.

Ja strādāt, tad no sirds

Edīte Sondoviča

Foto — Artis Vītols un no Valsts robežsardzes arhīva.

Jūlijā man bija iespēja paviesoties Rēzeknē, Valsts robežsardzes koledžā un kopā ar tās direktoru pulkvedi Arvīdu Liepiņu, Rīgas Robežsardzes pārvaldes Sabiedrisko attiecību nodaļas galveno inspektori Jevgēniju Pozņaku un bijušo Robežsardzes mācību centra un koledžas direktoru atvaļināto pulkvedi Georgiju Kitajevu pārrunāt koledžas 21 gada garo vēsturi.

1992. gada 30. aprīlī ar aizsardzības ministra Tālava Jundža pavēli nr. 74 Rēzeknē izveidoja Robežsargu mācību centru un par tā priekšnieku iecēla pulkvežleitnantu Georgiju Kitajevu. Centrs darbu uzsāka 1992. gada 16. jūnijā. Šajā datumā ik gadu koledža svin savu dzimšanas dienu. 2003. gada 5. novembrī pulkvedis G. Kitajevs stafeti nodeva pulkvedim Ivaram Zālītim. Līdz 1997. gada rudenim Robežsardze atradās Aizsardzības ministrijas pakļautībā.

Robežsargi 1991. gada 11. novembrī — Lāčplēša dienā — Rīgas Brāļu kapos pirmie publiski piedalījās Latvijas armijas zvēresta došanas svinīgajā ceremonijā... Pirmajiem būt nav viegli: ne padotajiem, ne komandierim. Toreiz, cik atceros, šādus jautājumus neapsprieda, bet ķērās pie darba. Galvenais uzdevums bija sargāt atgūtās Latvijas valsts robežu un vienlaikus mācīties un apmācīt brīvprātīgos puīšus. Daudzi bija dienējuši padomju armijā, bet to, kā jā-sargā valsts robeža, zināja retais. Valsts dienesta pārvaldes organizēja obligātā dienesta iesaukumus rajonos. No iesauktajiem puīšiem Georgijam Kitajevam ar nedaudzajiem palīgiem vajadzēja trīs mēnešu laikā sagatavot robežsargus — instruktorus un nosūtīt dienestam uz robežu. Nepagāja ilgs laiks, kad rēzeknieši ieraudzīja robežsargus arī svētkos — viņi piedalījās Latgales atbrīvošanas pieminekļa «Vienoti Latvijai» atklāšanā 1992. gada 13. augustā. Mūsu sarunā Kitajeva kungs atcerējās arī pirmo braucienu uz Rīgu tā paša gada 22. augustā, lai piedalītos pirmajā atjaunotās Latvijas Republikas 1. gadadienai veltītajā militārajā parādē Rīgā pie Brīvības pieminekļa, kur svinīgi noslēdzās stafetes skrējiens ar lāpu gar Latvijas robežu. Lāpu laukumā ienesa majors Zigurds Irbe, pirmskara Latvijas robežsarga dēls. Tauta uzgavilēja saviem karavīriem. Tieši šie emocionālie brīži deva spēku izpildīt ikvienu uzdevumu. Robež-

sargu mācību centrā tika organizēti kvalifikācijas celšanas kursi arī virsniekiem. 1994. gada 30. decembrī Robežsargu mācību centra priekšnieks parakstīja pavēli nr. 179 «Par dienesta suņu iesaukšanu dienestā». Sākās suņu audzētavas veidošana. G. Kitajevs bija pārliecināts, ka ar uzticamiem palīgiem robežsargi jānodrošina gan uz zaļās robežas, gan veicot dažādas pārbaudes valsts robežas šķērsotājiem. Robežsardzei pārejot Iekšlietu ministrijas pakļautībā, tika īstenota pirmā profesionālā izglītības programma «Robežsargu pamatapmācības gada programma». 1998. gadā Robežsargu mācību centru pārdevēja par Rēzeknes robežsargu skolu. 1999. gadā atklāja Kinoloģisko centru. Turpinājās sadarbība ar Somijas, Polijas, Igaunijas un Lietuvas robežsargiem. Sākās darbs pie Valsts robežsardzes koledžas veidošanas. Virsnieki turpināja studijas Rēzeknes augstskolas Pedagoģijas fakultātes maģistrantūrā. Tika izstrādāta 1. līmeņa profesionālās augstākās izglītības programma «Robežsardze». 2002. gada 1. aprīlī ar Ministru kabineta noteikumiem nr. 109 «Par Valsts robežsardzes koledžas dibināšanu» nodibināja koledžu un nodeva to Iekšlietu ministrijas pārziņā. 2003. gada 1. novembrī izveidoja Valsts robežsardzes Kinoloģijas dienestu. Kopš 2000. gada maija koledžā darbojas muzejs, kas jaunajiem robežsargiem palīdz apgūt valsts un tās robežsardzes vēsturi. Tika izveidota bibliotēka, nodibināts koledžas kadetu koris, 2006. gada maijā darbu uzsāka koledžas Sporta mācību centrs.

Sarunas laikā pulkvedis Kitajevs vairākkārt atgādināja sava kolēģa, nu jau aizsaulē aizgājušā pulkveža Viktora Svikļa ieguldījumu Robežsargu mācību centra izveidē. Ar saviļņojumu viņš atcerējās, kā 1991. gada 6. novembrī Augstākajā padomē kopā ar citiem vīriem devis Latvijas karavīra zvērestu. 22 gadi tāds mirklis vien ir pret lielo laika ritējumu. Sirdī palicis gandarījums un lepnums par paveikto.

Sarunu turpināju ar pulkvedi Arvīdu Liepiņu, kurš koledžas direktora amatu pārņēma no ģenerāļa Ivāra Zālīša 2011. gada martā.

Robežsardzes leitnantu izlaidums. 2013. gada 14. jūnijs.

Ģenerālis Ivars Zālītis šobrīd ir Valsts robežsardzes Galvenās pārvaldes priekšnieks. Man ir gods ģenerāli pazīt kopš 1993. gada, kad viņš bija robežsargu Sēlijas bataljona komandieris. Viņš vienmēr sirsnīgi sagaidīja savā bataljonā kultūras cilvēkus un organizēja tikšanos ar robežsargiem, ar pateicību pieņēma puisiem dāvētās grāmatas un žurnālus, ko atvedām kā ciemakukuli. Tas bija laiks, kad robežsargi bija Aizsardzības ministrijas pārziņā.

Arī šodien Rēzeknē Valsts robežsardzes koledža turpina pilnveidot darbu. 2005. gada 19. maijā notika pirmais koledžas pilna laika studējošo izlaidums. Diplomus par 1. līmeņa profesionālo augstāko izglītību saņēma 24 robežsargi. 2008. gada 18. novembrī, atzīmējot Latvijas Republikas proklamēšanas 90. gadadienu, svētku militārajā parādē Rīgā kopā ar koledžas parādes vienību piedalījās arī Valsts robežsardzes sieviešu vienība, izpelnoties vispārēju svētku dalībnieku atzīnību. Arī rēzeknieši svētku reizēs priecājas par koledžas kadetu teicamo stāju. Domājot par nākotni, tika noslēgts sadarbības līgums ar Rēzeknes augstskolu.

Ja gadus šķirtu kā grāmatas lappuses, tad aiz katra gada paliktu gari saraksti ar paveiktajiem darbiem. Piemēram, 2010. gadā koledžā notika III starptautiskā pētnieciskā konference — šoreiz par tēmu «Inovācijas robežsargu profesionālajā sagatavošanā». 2011. gadā tika noslēgts sadarbības līgums ar Somijas Republikas Robežas un krasta apsardzes akadēmiju. Tādu līgumu noslēdza arī ar Lietuvas M. Romerisa Tiesību universitātes Sabiedriskās drošības fakultāti (Kauņā) un Igaunijas Republikas Drošības zinātņu akadēmijas Policijas un robežsardzes koledžu. Veikumu kopā ar Rēzeknes augstskolu studiju virzienā «Civīlā un militārā aizsardzība» augsti novērtējusi starptautisko ekspertu komisija. Koledžas vadība daudz darījusi mācību darbu un praktisko

iemaņu pilnveidošanai, jo valsts robeža jā-sargā izglītotiem, stipriem un sirdsgudriem cilvēkiem.

«Jāstrādā no sirds, jo uz robežas sākumu nav. Te katrs gadījums ir īpašs,» uzskata pulkvedis Arvīds Liepiņš. «Koledžas galvenā misija ir sagatavot tādus robežsargus, kuri, pirmkārt, būs gatavi strādāt uz valsts robežas, otrkārt, iegūtās teorētiskās zināšanas profesionāli spēš izmantot dienestā uz valsts robežas un, treškārt, cienīs savu amatu un vienmēr atcerēsies, ka pēc katra robežsarga stājas un attieksmes pret cilvēkiem spriež par Latviju — mūsu valsti.»

No sarunas ar pulkvedi uzzinu, ka viņš Latvijas robežu sargā kopš 1992. gada 13. februāra. 1991. gada decembrī kopā ar sievu un bērniem no Aizbaikāla atgriezies Latvijā. Dēls Raimonds tagad dien Valsts robežsardzes Aviācijas pārvaldē, meita Daina strādā Daugavpils domes Projektu nodaļā. Sieva Sandra arī dienēja uz robežas, bet tagad ir pensijā.

A. Liepiņa kungs stāsta, cik goddevīgi koledžas kadeti ik pirmdieni, sākot darba nedēļu, svinīgajā rīta izvadē paceļ valsts karogu un dzied valsts himnu. To, cik svarīgi ir cildināt labo darbu darītājus, izsakot pateicību ierindas priekšā. Kadeti mācās arī dejot, jo izlaidumā pirmais ir jauno virsnieku valsis. Tā koledžā ir jauna tradīcija. «Būs mums arī koris, tāpat kā Ludzas pārvaldē, kur nostrādāju 10 gadus. Dziesma man ir gan paša priekam, gan līdzcīvēkiem. Ludzā mūsu kori pazina un apkārtnes pagastos aicināja dziedāt. Mūsu korim bija arī sava diena, kad dziedājām tikai savam priekam,» par savu vaļasprieku stāsta pulkvedis Liepiņš. Ne reizi vien robežsargu koris iepriecinājis klausītājus ģenerāļa Ludviga Bolšteina atceres dienā, 21. jūnijā, ko robežsargi ik gadu atzīmē «Pūces» dzirnavās.

Pēc sarunas viesmīlīgais saimnieks parāda koledžas telpas un aizved uz muzeju,

kur mūs laipni sagaida Dace Lomanovska, kura tikko beigusi skolēnu ekskursijai izrādīt muzeju un stāstīt par robežsargu vēsturi un šodienas dzīvi. Muzejs tiešām ir kolekcijas lepnums. Līdzīgu esam redzējuši Alūksnē, kad tur komandieris bija pulkvedis Ainārs Ozoliņš. Dace pastāsta, ka muzejs ir populārs ne tikai Latgales skolās, bet to apmeklējuši arī bērni no Kurzemes un Vidzemes.

Pulkvedis G. Kitajevs un pulkvedis J. Zālītis 2003. gada novembrī.

Tikāmies vēl ar Valdi Bikovski — kinologu pēc sirds aicinājuma, bet par to citu reizi.

Paguvām apskatīt Latgales vēstniecību «Gors» un jauniešu centru «Zeimuļš» — gribētos piebilst — bērnu paradīzi, kur lieliski var apgūt ikdienai un dvēselei nepieciešamās gudrības. Pie «Gora» mūs pārsteidza kāzu mašīna ar līdz šim neredzētu rotājumu — valsts karogs, gaumīgi ieskauts ziedu rotā, ikvienam apliecināja jaunās ģimenes piederību savai valstij. Cerīgi! Tāpat kā redzētais un dzirdētais Valsts robežsardzes koledžā.

Rēzekni gribētos nosaukt par Latvijas un līdz ar to arī Eiropas drošības pilsētu, kur tiek sagatavoti 21. gadsimta robežsargi, kuri, kā reiz sacīja dzejnieks Vitauts Ļūdēns, «nelaidīs pāri robežai pat svešzemju biti». **EB**

Terora akts Bostonā

Sākums žurnāla augusta numurā.

Čečenu faktors

Šis ir pirmais čečenu izcelsmes teroristu veiksmīgi īstenotais terora akts gan ASV, gan vispār Rietumos. Šobrīd pieejamā informācija gan neliecina par teroristiska rakstura apdraudējuma pieaugumu no Ziemeļkaukāza izcelsmes personām Bostonas terora akta kontekstā. Pirmkārt, spriežot pēc šobrīd pieejamās informācijas, brāļi ir darbojušies vienatnē un viņiem nav bijuši līdzzinātāji. Otrkārt, Ziemeļkaukāza teroristu grupējums «Kaukāza emirāts» (KE), reaģējot uz notikumu attīstību, 21. aprīlī izplatīja paziņojumu, kurā norādīja, ka abi brāļi nav ar to saistīti, un īpaši uzsvēra, ka grupējuma primārais ienaidnieks ir Krievijas Federācija. Treškārt, vairāku Tamerlana Carnajeva radnieku sniegtā informācija liecina, ka viņa radikalizācijas process ir sācies tieši ASV, nevis Ziemeļkaukāzā. Līdz ar to pastāv iespēja, ka Tamerlana Carnajeva radikālo uzskatu pamatā bija pret Rietumiem vērsta globālā džihāda ideoloģija, nevis cīņa par kalīfāta izveidošanu Ziemeļkaukāzā. Vienlaikus jāatzīmē, ka terorisma attīstības tendences Eiropā liecina par pieaugošu Ziemeļkaukāza izcelsmes personu radikalizāciju. Eiropā ir konstatēti vairāki gadījumi, kad Ziemeļkaukāza kopienas locekļi iesaistās dažāda veida loģistikas atbalsta sniegšanā KE.

Pirmais čečenu izcelsmes islāmists, kurš organizēja terora aktu Eiropā, nevis pret Krievijas Federāciju, bet gan pret mērķi rietumvalstīs, bija Beļģijas pilsonis Lorss Doukajevs (25), kas 2010. gada septembrī bija ieradies Kopenhāgenā, lai no turienes nosūtītu pa pastu spridzekli laikrakstam «Jyllands-Posten», kas 2005. gadā publicēja pravieša Muhameda karikatūras. Terora akts neizdevās, jo Kopenhāgenas viesnīcas «Jorgensen Hotel» telpās notika priekšlaicīga IED (*Improvised explosive device*) eksplozija. 2012. gada augustā Spānijā tika aizturētas divas čečenu izcelsmes personas par terora aktu plānošanu.

Informācijas analīzes nozīme

Fakts, ka jau 2011. gadā FIB saņēma informāciju par Tamerlana Carnajeva iespējamo pievēršanos radikālā islāma interpretācijai, norāda gan uz preventīvas, gan informācijas analīzes nozīmi terorisma novēršanā. Jau šobrīd vērojama tendence, ka tieši šī informācija kļūs par pamatu plašākai FIB darbības analīzei gan konkrētā gadījumā,

gan arī izmantoto procedūru efektivitātē kopumā. Tāpat šis gadījums vēlreiz norāda uz dažādu dienestu sadarbības nozīmi gan nacionālā, gan starptautiskā līmenī. Ja Bostonas maratona laikā īstenotā terora akta izmeklēšanā uzmanība tiek pievērsta ASV un Krievijas drošības dienestu nepilnīgai sadarbībai, tad šis gadījums norāda uz sekām, kas rodas dažādu vienas valsts dienestu (drošības iestāžu, policijas un robezsardzes) sliktas darbības koordinācijas rezultātā.

A. Tazhajakova veiksmīgā ieceļošana ASV, izmantojot nederīgu vīzu, un tālākā iesaiste pierādījumu slēpšanā skaidri norāda uz iespējamajiem riskiem, ko rada nepilnīga ārvalstu studentu ieceļošanas kontrole.

Terora akta mērķa izvēle

Teroristi kā mērķi izvēlējās maratona sacensības — notikumu, kas pulcināja lielu cilvēku skaitu. Šādi notikumi vai objekti tiek saukti par cilvēku masveida pulcēšanās vietām, un pie šiem objektiem ir pieskaitāmi plaši apmeklēti sabiedriski pasākumi, tirdzniecības un atpūtas centri, klubi, stadionu, koncertzāles, teātri un citas sabiedriskas vietas. Pirmkārt, tās ir vietas, kur ikdienā netiek īstenoti pastiprināti fiziskās drošības pasākumi — tādējādi šāds objekts teroristiem ir «vieglāk pieejams», ir vieglāk veikt tā izlūkošanu, noskaidrot, kurā laikā un vietā visizdevīgāk novietot sprādzienbīstamu priekšmetu. Otrkārt, sprādziena vai pat vairāku sprādzienu gadījumā šajos objektos būs liels upuru skaits, tātad būs garantēta milzīga plašsaziņas līdzekļu uzmanība, kurus ir ieinteresēti izmantot paši teroristi savu prasību paušanai.

Sabiedrības līdzdalība

Gan aizdomās turamo personu identificēšanā, gan aizturēšanā izšķiroša loma bija sabiedrības sniegtajai informācijai un efektīvai sadarbībai ar tiesību aizsardzības un drošības iestādēm. Šis apstāklis kārtējo reizi apliecina sabiedrības izglītošanas un sadarbības veicināšanas nozīmi terorisma prevencijā. Nozīmīga loma aizdomās turamo savlaicīgā identificēšanā bija arī tam apstāklim, ka Bostonas maratona finiša teritorijā bija izvietots liels daudzums videonovērošanas kameru.

Sekotāju risks

Tas, ka šie terora akti bija atriebība ASV par to militārajām operācijām musulmaņu zemēs, vēlreiz pierāda, ka Rietumu militārā

klātbūtne musulmaņu valstīs ir viens no galvenajiem musulmaņu radikalizāciju veicinošajiem faktoriem un viens no biežāk izmantotajiem argumentiem terora aktu legitimēšanai Eiropā un ASV.

Īstenotais terora akts un tam sekojošā plašā drošības operācija rada risku, ka brāļiem varētu būt sekotāji. Svarīgi šajā gadījumā ir tas, ka ar salīdzinoši nelieliem līdzekļiem brāļi spēja gan īstenot abus uzbrukumus, gan piesaistīt plašu tiesībsargājošo, valsts drošības iestāžu un plašsaziņas līdzekļu uzmanību, gan arī panākt vērienīgas cilvēka meklēšanas operācijas īstenošanu.

Tāpat šie uzbrukumi parādīja arī trūkumus masu pasākumu (maratona) drošības organizēšanā, kas attiecīgi var piesaistīt pastiprinātu islāmistu uzmanību. Terorisma analīze, kā arī citu valstu pieredze liecina, ka viens no galvenajiem terorisma objektiem ir cilvēku masveida pulcēšanās vietas.

«Inspire» loma

«Inspire» plašā popularitāte Rietumu islāmistu vidū šobrīd ir viens no nozīmīgākajiem

DROŠĪBA

terorisma riska faktoriem Eiropā un ASV, jo šis izdevums aicina Rietumos dzīvojošos musulmaņus organizēt terora aktus savās mītnes zemēs, sniedzot viņiem arī uzbrukumu organizēšanai nepieciešamās zināšanas. Jāatzīmē, ka pēdējo gadu laikā Eiropā un ASV ir gan notikuši, gan novērsti vairāki pašmāju islāmistu teroristu uzbrukumi, kuru organizatori iedvesmojušies no publikācijām «Inspire» un izmantojuši tur iegūtās zināšanas uzbrukumu rīkošanā.

«Inspire» iznāk angļu valodā. Tā galvenie mērķi ir informēt maksimāli plašu cilvēku loku par islāmistu teroristu darbībām, mēģināt piesaistīt jaunus biedrus, kā arī sniegt praktiskus padomus teroristisku darbību plānošanā un veikšanā. Galvenā žurnāla mērķauditorija ir angļiski runājošā jaunatne visā pasaulē, īpaši rietumvalstīs. Līdz šim ir iznākuši vienpadsmit žurnāla numuri. Nozīmīga vieta žurnālā tiek piešķirta ideoloģiskiem aspektiem (musulmaņu apspiešana, rietumvalstu savērēstība pret musulmaņiem, musulmaņu dzīves diženums, pienākumi), kas tiek izmantoti jaunu biedru piesaistei un esošo motivēšanai. Tajā tiek aprakstīti arī praktiskās rīcības piemēri, sniedzot detalizētas instrukcijas terora aktu taktikā, plānošanā un organizēšanā, kā arī mērķu izvēlē un nepieciešamo līdzekļu

(sprāgstvielu, šaujammieroču un transportlīdzekļu) izmantošanā.

«Al Qaeda in the Arabian Peninsular» (AQAP) aicina mainīt darbības stratēģiju rietumvalstīs, proti, lielu un darbietilpīgo terora aktu vietā, kas prasa lielu plānošanu, sagatavošanos un daudzu cilvēku līdzdalību, pievērsties mazākiem, ātrākiem un efektīvākiem terora aktiem. Galvenais iemesls ir tas, ka neliela mēroga terora aktus ir vieglāk īstenot un vienlaikus arī sarežģītāk novērst vai atklāt. Lai gan šāda tipa terora akti nav tik postoši, tomēr tie sēj bailes plašā teritorijā. Tas liek rietumvalstu valdībām ieguldīt arvien vairāk līdzekļu drošības garantēšanai sabiedrībā.

Šā gada maijā ASV specdienesti organizēja kiberuzbrukumu, lai novērstu «Inspire» jaunākā numura publicēšanu un radītu apjukumu tā lasītāju vidū. Šī uzbrukuma rezultātā islāmistu forumos šā gada 14. maijā

tika izplatīta «Inspire» 11. numura uzlauztā versija (lietotājiem bija pieejama tikai titullapa un izmainīta otrā lapa, bet pārējās lapas bija tukšas), kas neilgi pēc tam gan tika izdzēsta no foruma. Tiesa, šā gada 30. maijā islāmistu forumos tika izplatīta oriģinālā 11. numura versija, kurā norādīts, ka šā gada 15. aprīlī notikušie Bostonas terora akti pierāda «Inspire» sludinātā solo džihāda koncepta spēju «nospiest ASV uz ceļiem un likt dzīvot nepārtrauktās bailēs». Arī iepriekš ir notikuši vairāki kiberuzbrukumi islāmistu virtuālajai infrastruktūrai, to skaitā nozīmīgākajiem islāmistu forumiem, taču to efekts ir bijis īslaicīgs, un tie nav būtiski ierobežējuši viņu aktivitātes virtuālajā vidē, taču šie uzbrukumi, visticamāk, psiholoģiski ietekmē islāmistu forumu vai interneta publikāciju lietotājus.

Publikāciju sagatavojis

Drošības policijas Pretterorisma centrs.

Armijas ekonomiskais veikals

Juris Ciganovs,

Latvijas Kara muzeja direktora
vietnieks.

Latvijas bruņoto spēku vēsturē nozīmīgu vietu ieņēma Armijas ekonomiskais veikals — aizsardzības resora tirdzniecības uzņēmums, kura uzdevums bez parastās tirdzniecības funkcijām jau sākotnēji bija par iespējami zemākām cenām apgādāt Latvijas armijas karavīrus ar viņiem nepieciešamajām precēm, kā arī risināt karaspēka daļu un karavīru kredītēšanas jautājums. Starpkaru posmā Latvijas Republikas Armijas ekonomiskais veikals (AEV) bija ievērojams faktors ne tikai bruņoto spēku ikdienas dzīvē, bet arī viens no lielākajiem tirdzniecības uzņēmumiem valstī. Ar tam laikam pietiekami sazarotu filiāļu tīklu tas kļuva par vienu no sava laika simboliem un bija viens no pirmajiem lielveikaliem valstī.

Armijas ekonomiskais veikals tika izveidots 1919. gada 1. novembrī Rīgā no Atsevišķās latviešu brigādes jeb Armijas Dienvidu grupas kantīnes. Sākotnējais pamatkapitāls bija pavisam niecīgs — 37 000 Latvijas rubļu jeb vēlākajā valūtas pārrēķinā nedaudz vairāk par 370 latiem. Līdz 1919. gada 17. novembrim šī militārā resora struktūrvienības nosaukums bija Armijas apgādības kara veikals. Tas atradās Rīgā, tagadējā K. Barona ielā 20, un tajā strādāja seši algoti darbinieki virsleitnanta Aleksandra Tetermaņa vadībā. A. Tetermanis veikalu vadījis līdz 1920. gada 1. oktobrim. Vēlāk Armijas ekonomisko veikalu vadījuši leitnants Briedis (no 1920. gada 2. oktobra līdz 1920. gada 31. decembrim), virsleitnants Jānis Olle-Oliņš (no 1921. gada 1. janvāra līdz 1928. gada 15. aprīlim), pulkvedis — leitnants Augusts Alksnis (no 1928. gada 16. aprīļa līdz 1931. gada 8. janvārim), pulkvedis Alfrēds Lejassaus (no 1931. gada 9. janvāra līdz 1940. gada 8. jūlijam), pulkvedis Alberts Romans (no 1940. gada 9. jūlija līdz veikala likvidēšanai). Kopš savas darbības pirmsākumiem AEV bija Apsardzības (no 1922. gada — Kara) ministrijas Budžetu un kredītu pārvaldes nodaļa, bet no 1928. gada AEV jau bija patstāvīga Kara ministrijas struktūrvienība juridiskās personas statusā. 1928. gadā izdoti arī jauni Ministru kabineta noteikumi par AEV, kas aizstāja iepriekšējo darbību regulējošos apsardzības ministra 1921. gada noteikumus

par AEV. Šajos noteikumos bija definēti veikala kā atsevišķas kara ministram pakļautas juridiskas iestādes uzdevumi: bez parastās tirdzniecības apgādāt karavīrus ar speciāli viņiem vajadzīgajiem priekšmetiem un precēm par iespējami zemākām cenām. Saskaņā ar šiem noteikumiem veikalam bija tiesības ierīkot darbnīcas un dažādu materiālu pārstrādes uzņēmumus, kā arī atvērt nodaļas un noliktavas. AEV maksāja valstij nodokļus, kas bija paredzēti tirdzniecības uzņēmumiem, taču juridiski piederēja aizsardzības resoram. Veikala tīrā peļņa bija jāsadala šādi: 10% paredzēti rezerves fonda veidošanai (rezerves fonds bija izveidots, lai nepieciešamības gadījumā varētu nodrošināt nepārtrauktu uzņēmumu darbību), 30% — karavīru izglītības veicināšanai, kulturālās dzīves bagātināšanai un karavīru atbalstīšanai nelaimju un slimību gadījumos, 15% bija jāizsniedz veikala darbiniekiem prēmiju veidā (katram cilvēkam nepārsniedzot trīs mēnešu algas apmērus), 10% ieskaitāmi valsts budžetā, pārējā peļņas daļa — rīcības kapitāla palielināšanai, līdz tas būs sasniegjis 3 000 000 latu.

Jau sākumā AEV izvērsa darbību ne tikai valsts galvaspilsētā, bet arī aktīvi apguva no ārējiem ienaidniekiem atgūtos Latvijas novadus. 1919. gada 27. novembrī tika atklāta veikala filiāle (jeb kā toreiz teica — nodaļa) Jelgavā, 1920. gada 1. janvārī Stukmaņos (šo nodaļu vēlāk pārvietoja uz Rēzekni) un 1920. gada 1. jūlijā arī Daugavpilī. Šajā laikā noorganizētas divas pārvietojamās nodaļas vilcienu vagonos, kas izbrauca uz karaspēka dislokācijas vietām. 1920. gada 1. aprīlī sakarā ar Jelgavas garnizona personālsastāva skaitlisko samazināšanos tika aizvērta un likvidēta AEV Jelgavas nodaļa. 1921. gada 27. februārī Armijas ekonomiskais veikals atvēra nodaļu Krāslavā, taču jau pēc dažiem mēnešiem, 15. aprīlī, Krāslavas garnizona virsnieku neapmierinātības dēļ (šīs neapmierinātības iemesls dokumentos netiek paskaidrots) Krāslavas nodaļu likvidēja.

No mazajām telpām Rīgā, K. Barona ielā Armijas ekonomiskais veikals 1920. gada 7. jūlijā pārvietojās uz plašākām telpām Mārstaļu ielā 16, kur uzsāka tirdzniecību ar manufaktūru un manufaktūras precēm. Bija paredzēts, ka veikals pārcelsies uz Kara ministrijas ēku K. Valdemāra un Elizabetes ielas stūrī, kur tam bija paredzēts izvietoties ēkas apakšstāvā, taču šīs telpas aizņēma karavīru kooperatīvs. 1923. gada 24. novembrī

Armijas ekonomiskais veikals pārcēlās uz Audēju ielu 16, kur bez veikala telpām bija iekārtota arī saldētava un preču noliktavas.

Armijas ekonomiskais veikals bija Kara ministrijas uzņēmums, tomēr par ēkas nomu tas Kara ministrijai maksāja nomas maksu, kā arī valstij nodokļus. Šajā laikā veikālā strādāja 69 darbinieki. Līdz 1936. gadam veikala štata darbinieku skaits (ieskaitot arī filiāles reģionos) bija izaudzis līdz 450 cilvēkiem. Līdz 1928. gadam veikālā darbojās četras nodaļas: manufaktūras, apavu, pārtikas un vairumtirdzniecības.

AEV galvenais uzdevums savas darbības pirmsākumos bija uzlabot armijas vienību personālsastāva apgādi ar pirmās nepieciešamības precēm, ļaujot karavīriem šādas preces — gan pārtiku, gan apģērbu, gan personiskās higiēnas preces u.c. — iegādāties par saviem līdzekļiem tieši bez starpniekiem. Beidzoties karadarbībai, veikals un tā nodaļas savu darbību neizbeidza, bet gan pārorientējās, izvēršot darbību ne tikai karavīru, bet arī civiliedzīvotāju vajadzību apmierināšanai, tā kļūstot par savdabīgiem tirdzniecības centriem gan Rīgā, gan provincē. AEV priekšrocība attiecībā pret citiem tirdzniecības uzņēmumiem bija tā, ka tas tirgoja nevis kādu konkrētu plaša patēriņa produkcijas veidu (piemēram, tikai pārtiku vai tikai apģērbu), bet gan bija daudznozaru tirdzniecības uzņēmums, kur pircēji varēja iegādāties visu ikdienai nepieciešamo preču klāstu. AEV (ar nodaļām) bija pirmais tāda veida tirdzniecības uzņēmums valstī. Latvijas armijas karavīriem un aizsardzības resora ierēdņiem, iepērkoties AEV, bija paredzētas atlaides: šī pircēju kategorija varēja pirkt vadmalu un manufaktūras izstrādājumus ar 5—10% atlaidi, tāpat šiem pircējiem bija iespējams preces iegādāties uz 4—6 mēnešu nomaksu. Veikals sadarbojās ne tikai ar savām nodaļām jeb filiālēm citās Latvijas pilsētās, bet arī piegādāja preces dažādu armijas apakšvienību kantīnēm, kā arī piešķīra šiem karaspēka daļu tirdzniecības uzņēmumiem kredītus nepieciešamo preču iegādei. Šādiem nolūkiem līdz 1934. gada beigām AEV bija izdalījis 1 250 000 latu.

1929. gada janvārī AEV Rīgā bija šādas nodaļas: pārtikas, delikatesu, saldumu, vīnu, vairumtirdzniecības, kungu drānu, dāmu drānu, veļas auduma, galantērijas un apavu nodaļa, apakšstāva un augšstāva kontrol-

Armijas ekonomiskā veikala apgrozījums

Gads	Apgrozījums (latos)
1920	632 675. 00
1921	2 037 659. 00
1922	2976 903. 56
1923	4 195.435. 55
1924	5 830 009. 06
1925	7 519 798. 74
1926	8 404 800. 55
1928	9 138 805. 39
1929	10 439 073.66
1930	11 549 553.59
1931	13 059 339.16
1932	12 862 924.95
1933	13 646 227.95
1934	13 714 316.23
1935	16 227 000.00
1936	19 189 000.00
1937	22 553 000.00
1938	25 035 000.00
1939	31 622 000.00

Tā kā AEV apgrozījums auga un vienlaikus auga arī pircēju plūsma un skaits, tad vairākās pilsētās sākās jaunu, tieši veikala filiāļu vajadzībām būvētu ēku celtniecība. 1934. gada 17. jūnijā veikala iekārtošanas vajadzībām aizsardzības resors iepirka nekustamo īpašumu Liepājā, pilsētas centrā, Rožu laukumā. 1935. gadā šeit pēc arhitekta Aleksandra Rāceņa projekta uzcēla jaunu veikala vajadzībām domātu ēku. 1936. gada 26. septembrī Rīgā ielika pamatakmeni jaunajai AEV galvenajai celtni Audēju ielā. Šo ēku cēla pēc arhitekta pulkveža A. Galindoma projekta un atklāja 1939. gada beigās. Jauna ēka bija nepieciešama arī veikala Daugavpils nodaļai. 1936. gadā Kara ministrija un Daugavpils Latviešu biedrības vadība vienojās par kopēja nama celšanu un arī par tā kopēju apsaimniekošanu. Jauno ēku atklāja 1937. gada 19. decembrī.

1939. gada decembrī kara ministrs atļāva galvenajā veikalā Rīgā ierīkot jaunas nodaļas: azaīda galdus, tabakas, gaļas, dāmu, bērnu apģērbus, kungu modes preču, dāmu modes preču, dāmu un bērnu veļas, parfimērijas, mājturības piederumus, porcelāna un kristāla, sporta, zvejas un medību piederumu nodaļu. Ar jauno nodaļu darbības uzsākšanu savu darbu beidza galantērijas un mājturības nodaļa.

1940. gada 6. janvārī sakarā ar AEV jaunās ēkas pabeigšanu Rīgā galvenajā veikalā tika atvērtas jaunas nodaļas: tabakas piederumu, mājturības piederumu, porcelāna un kristāla, kungu apģērbus darbnīca, dāmu un bērnu apģērbus darbnīca.

17. jūnijā Latvijā ienāca Padomju Savienības Sarkanās armijas palielināts kontingents un sākās Latvijas okupācija. AEV kā Kara ministrijas struktūrvienība tika pakļauts izmaiņām kā visi mūsu valsts bruņotie spēki. 1940. gada 24. jūlijā AEV iecēla politisko vadītāju — Pēteri Pētersonu, kurš par savu galveno uzdevumu uzskatīja Darba vietas komitejas izveidi, kurai bija jācinās pret «vecā, plutokrātiskā» režīma paliekām darba vietā, proti, šī komiteja varēja apstrīdēt veikala priekšnieka jebkuru rīkojumu kā jaunajai kārtībai neatbilstošu. Viens no pirmajiem jaunās Darba vietas komitejas rīkojumiem bija tējas dzeršanas aizliegums bez izņēmuma visiem veikala darbiniekiem darba laikā. Vēl sekoja aizliegums uzrunāt klientus ar vārdu «kungs», tagad bija jāsaka «pilsoni» vai «biedri».

Latvijas armiju līdzīgi kā citas neatkarīgās valsts institūcijas padomju okupācijas vara likvidēja. Taču atšķirībā no citām karaspēka vienībām AEV un tā filiāles nepārņēma Sarkanās armijas Baltijas sevišķais kara apgabals. 1940. gada 2. oktobrī Latvijas Tautas armijas likvidācijas komisija nodeva AEV ar visu kustamo un nekustamo īpašumu LPSR Tirdzniecības tautas komisariāta bilancē. 1940. gada 7. oktobrī saskaņā ar LPSR tirdzniecības tautas komisāra rīkojumu AEV likvidēja, galveno veikalu Rīgā pārdēvēja par Rīgas universālveikalu, bet 1940. gada 29. oktobrī tam iecēla jaunu vadītāju — Juliānu Jurgelānu. 1940. gada 25. novembrī tika likvidētas AEV filiāles Rēzeknē, Daugavpilī un Liepājā, attiecīgi tās pārdēvējot par universālveikaliem un izņemot no kara resora bilances. **IS**

SEPTEMBRIS — militārās vēstures spoguļi

1. septembrī 1917. gadā sākās latviešu strēlnieku kauja, aizsargājot Mazās Juglas pozīcijas.

1. septembrī 1939. gadā sākās Otrais pasaules karš.

3. septembrī 1917. gadā vācu karaspēks ieņēma Rīgu.

6. septembrī 1892. gadā dzimis pulkvedis Valdemārs Skaistlauks. Piedalījies brīvības cīņās no 1919. gada 21. februāra Tērbatas latviešu paš aizsardzības rotā. No 1920. gada Atsevišķās artilērijas baterijas komandieris, no 1922. gada Artilērijas inspektora štāba priekšnieks, no 1928. gada Vidzemes artilērijas pulka komandieris, no 1932. gada Armijas artilērijas inspektora štāba priekšnieks, bet no 1935. gada atkal Vidzemes artilērijas pulka komandieris. 1940. gadā paaugstināts Tautas armijā par ģenerāli un iecelts par Vidzemes divīzijas komandiera palīgu. Bijis apbalvots ar Lāčplēša Kara ordeni, Triju Zvaigžņu ordeni un Viestura ordeņa II šķiru. Dienējis latviešu leģionā. Miris 1972. gada 9. oktobrī Ludvigsburgā Vācijā.

8. septembrī 1864. gadā dzimis ģenerālis Jānis Buivids. Pirmā pasaules kara laikā bijis kājnieku pulka un divīzijas komandieris. Latvijā no 1922. līdz 1924. gadam — Latvijas armijas komandiera štāba priekšnieks. Daudz rakstījis periodikā par militārajiem jautājumiem. Ģenerāļa dienesta pakāpi ieguvis 1917. gadā Krievijas armijā. Miris 1937. gada 2. aprīlī.

10. septembrī 1868. gadā dzimis ģenerālis Kārlis Ezeriņš. Piedalījies Krievu—japāņu un Pirmajā pasaules karā. 1915. gadā paaugstināts par ģenerāli, Latvijas armijā no 1920. gada.

Bijis Kara padomes loceklis, no 1924. gada — kara ministra biedrs. 1926. gadā atvaļināts. Miris 1934. gada 30. septembrī.

10. septembrī 1919. gadā meklējami Latvijas Kara būvniecības pārvaldes pirmsākumi, kas sākumā bija kā tehniskais birojs, no kura izveidoja Kara dzīvokļu apgādes nodaļu, vēlāk Kara ēku un būvju valdi. Ar 1924. gada 6. maija kara ministra pavēli nr. 18 tika izveidota Kara būvniecības pārvalde.

15. septembrī 1919. gadā dibināts Latvijas Kara muzejs.

15. septembrī 1924. gadā dibināti Virsnieku akadēmiskie kursi (kara ministra 1924. gada pavēle nr. 39), kas gatavoja virsniekus darbam štābos un augstāko karaspēku vienību vadītājus. 1926. gada 7. decembrī tie tiek pārdēvēti par Kara akadēmiskajiem kursiem.

17. septembrī 1929. gadā izveidots Latvijas armijas štābs, ar kara ministra 1929. gada pavēli nr. 20 apvienojot Armijas komandiera štābu un Galveno štābu.

22. septembrī 1921. gadā Latviju uzņēma Tautu savienībā.

22. septembrī 1236. gadā lietuvieši sakauja Zobenbrāļu ordeni (Saules kauja).

27. septembrī 1938. gadā Latvijas ministru kabinets pieņēma lēmumu par iedzīvotāju apgādi ar gāzmaskām.

Sagatavojis Gunārs Kušķis.

Dainis Stepe 11. vietā militārās piecīņas čempionātā Austrijā

No 5. līdz 10. augustam Austrijas pilsētā Vīnerneistatē norisinājās CISM starptautiskais čempionāts militārajā piecīņā, kurā piedalījās galvenokārt Eiropas valstu spēcīgākie piecīņnieki, to starpā arī četri Latvijas Nacionālo bruņoto spēku karavīri — dkar. Dainis Stepe, kpt. Maigurs Ozoliņš, kpt. Māris Ābele un kpt. Oskars Blaus.

No Latvijas komandas vislabāk veicās 2012. gada pasaules čempionam militārajā piecīņā dkar. Dainim Stepem, kas spēcīgajā konkurencē ierindojās 11. vietā. Vēl 20 labāko skaitā iekļuva kpt. Maigurs Ozoliņš (16. vieta), bet kpt. M. Ābele un Oskars Blaus ierindojās attiecīgi 24. un 54. vietā 90 dalībnieku konkurencē.

Čempionāta pirmo dienu dalībnieki atklāja ar šaušanas disciplīnu, kur labāko rezultātu no latviešiem (33. vietu) uzrādīja dkar. D. Stepe. Viņš no maksimāli iespējamajiem 200 punktiem divās šaušanas sērijās ieguva 192 punktus.

Sacensību turpinājumā sekoja šķēršļu joslā, kurā D. Stepe iepriecināja savus līdzjutējus un komandas biedrus, uzrādot absolūti labāko laiku joslā — 2:18,7. Tas viņam ļāva pēc divām disciplīnām kopvērtējumā būt 4. vietā.

50 m brīvā stila peldēšanā ar šķēršļu pārvarēšanu labākais no Latvijas komandas bija kpt. Maigurs Ozoliņš, kurš 50 metru

No kreisās: kpt. M. Ābele, kpt. M. Ozoliņš, dkar. D. Stepe, kpt. O. Blaus.

distanci veica 28,5 s (33. vieta). Pēc trīs disciplīnām M. Ozoliņš pakāpās uz 21. vietu, bet D. Stepe ar 57. vietu peldēšanā noslidēja uz 11. vietu.

Čempionāta pirmā diena noslēdzās ar granātas mešanu, kura izcili padēvēs kpt. Maiguram Ozoliņam. Ar iegūtajiem 1128,4 militārās piecīņas punktiem viņš ieguva 1. vietu šajā disciplīnā un apsteidza D. Stepī, kurš granātas mešanā uzrādīja 27. rezultātu. Pēc četrām disciplīnām kpt. M. Ozoliņš ieņēma 8. vietu, bet D. Stepe — 12. vietu.

Nākamajā dienā 8 km krosā nekādu pārsteigumu nebija — ātrākais no latviešiem bija kpt. Māris Ābele ar rezultātu 27:10,2 (11. vieta), bet D. Stepe distanci veica par 10 sekundēm lēnāk.

Militārās piecīņas čempionātā individuāli uzvaru guva lt. Sergejs Alpatovs

(Krievija), 2. vietā ierindojās vec. vsrž. Andrejs Zonnenbergs (Vācija), bet 3. vietā — lt. Utkans Čaliks (Turcija).

Valstu kopvērtējumā Latvijas vīriešu komanda ierindojās 7. vietā 14 komandu konkurencē. Kā atzina Dainis Stepe, jau no pagājušā gada rudens notiek nopietna gatavošanās 60. militārās piecīņas čempionātam, kurš šī gada 11.—18. novembrī norisināsies Brazīlijas pilsētā Riodežaneiro. Ar rezultātu Austrijā Dainis ir apmierināts, jo līdz galvenajam startam Brazīlijā ir vēl laiks, lai uzlabotu savu sniegumu.

Sagatavojusi NBS SK Fiziskās sagatavošanas un sporta nodaļas 1. klases speciāliste dkar. Gerda Krūmiņa.

Foto — no dkar. Daiņa Stepes personiskā arhīva.

Dižkareivis Didzis Zariņš stiprākais spēkavīrs

Augusta sākumā Ventspilī un Limbažos tika aizvadīti pēdējie Latvijas spēkavīru čempionāta fināla posmi, kur, veiksmīgi izpildot visus 10 vingrinājumus, dkar. Didzis Zariņš kļuva par 2013. gada «Siltums jums» spēkavīru čempionāta uzvarētāju.

Pēc aizvadītajiem trim posmiem Militārās policijas dkar. D. Zariņš kopvērtējuma tabulā atradās 1. vietā, kas viesa cerības, ka arī nākamajos divos fināla posmos viņš būs gatavs cīnīties par augstām vietām un uzvaru čempionāta kopvērtējumā.

Pirmajā fināla dienā, 3. augustā, visveiksmīgāk startēja Artis Plivda (34 punkti), 2. vietā ierindojās D. Zariņš (26), bet 3. vietu ar 25 punktiem dalīja trīs spēkavīri: Mareks Leitis, Edgars Andersons un Oskars Martužans.

Intriga par čempiona titulu tika saglabāta līdz pēdējam čempionāta fināla

posmam, kurš jau nākamajā dienā norisinājās Vidzemes pilsētā Limbažos.

Lai gan pirmajā vingrinājumā «Lode/«Kera Team»» kamanu vilkšanā D. Zariņš neiekļuva trīs labāko spēkavīru skaitā, jau nākamajā vingrinājumā, deviņas reizes paceļot automašīnu «Stihl», viņš izvirzījās vadībā.

Sacensību turpinājumā «Latvijas dzelzceļa» stafetē (310 kg ķerrās stumšana un 175 kg vairoga nešana) D. Zariņam bija trešais labākais laiks (29,16 s), bet pēdējā un izšķirošajā čempionāta «Siltums jums» akmeņu celšanas vingrinājumā, paceļot visus sešus akmeņus (52,31 s), viņš ierindojās 2. vietā. Kopvērtējumā tas D. Zariņam deva pietiekamu pārsvaru pār sīvāko konkurentu Arti Plivdu. D. Zariņam — 63,5 punkti, A. Plivdam — 63, bet O. Martužanam — 60.

Sagatavojusi NBS SK Sporta nodaļas vecākā strēlniece dkar. Gerda Krūmiņa.

Foto — no www.parstiprulatviju.lv.

NBS šaušanas izlases sniegums Šveicē

No 5. līdz 9. augustam Šveices pilsētā Thunā norisinājās 2013. gada CISM reģionālais čempionāts šaušanā, kurā piedalījās 16 valstis, proti, šāvēji no Šveices, Vācijas, Somijas, Zviedrijas, Norvēģijas, Kataras, Brazīlijas, Polijas, Ukrainas, Austrijas, Beļģijas, Nīderlandes, Kuveitas, Dānijas, Turcijas un Latvijas. Mājiniekus sacensībās pārstāvēja 2 šaušanas komandas.

Šaušanas vingrinājumā «30+30» ar pistoli (attālums līdz mērķim 25 m) sportisti veica 12 šaušanas sērijas, no kurām pirmās sešas (30 šāvienus pa 5 šāvieniem katrā šaušanas sērijā) bija jāiekļaujas 5 minūšu laika limitā, bet nākamajās — jāveic šaušanas vingrinājums īslaicīgi redzamos mērķos. «30+30» šaušanas vingrinājumā Latvijas NBS izlase (vzs. Edgars Vīlītis, vzs. Andris Kriekšis, vzs. Vilnis Celmiņš) ar

iegūtajiem 1674 punktiem ierindojās 13. vietā. Individuāli labāko rezultātu no Latvijas komandas uzrādīja vzs. Edgars Vīlītis, kas kvalificējās individuālajām sacensībām un ar iegūtajiem 560 punktiem ierindojās 20. vietā.

Vingrinājumā «Militārā ātršaušana» ar pistoli šāvēji veica 12 šaušanas sērijas. No 1. līdz 4. sērijai sportistiem bija jāpaspēj izdarīt 5 šāvienus 10 s, 5.—8. sērijai — 8 s, bet 9.—12. sērijai — 6 s laikā. Latvijas komanda šajā vingrinājumā ieguva 12. vietu. Individuāli labāko rezultātu sasniegza izlases līderis vzs. Edgars Vīlītis, kas vienīgais no Latvijas izlases kvalificējās individuālajām sacensībām un ar 564 punktiem ierindojās 17. vietā.

Šaušanā ar šauteni (attālums līdz mērķim 300 m) vingrinājumā «3x20», kur šāvējiem jāveic 2 šaušanas sērijas katra pa 10 šāvieniem no trīs dažādiem šaušanas

stāvokļiem (no ceļa, guļus un stāvus), Latvijas izlase (zs. Guntis Inauskis, zs. Raivis Balodis un zs. Andrejs Vasiljevs) ar 1611 punktiem ierindojās 10. vietā. Individuāli labāko rezultātu no latviešiem uzrādīja zs. Guntis Inauskis, kas ar 566 punktiem ieguva 21. vietu.

Vingrinājumā «Militārā ātršaušana» bija jāveic 2 sērijas pa 10 šāvieniem 2 min no stāvus un ceļa pozīcijām, kā arī 2 sērijas pa 10 šāvieniem 1 min 30 s no guļus pozīcijas — Latvijas NBS komanda ar 1517 punktiem izcīnīja 11. vietu. Individuāli labāko rezultātu no Latvijas atkal uzrādīja zs. Guntis Inauskis, kas ar 546 punktiem ieņēma 17. vietu.

Sagatavojusi NBS SK Fiziskās sagatavošanas un sporta nodaļas 1. klases speciāliste dkar. Gerda Krūmiņa.

No 26. augusta līdz 1. septembrim Latvijas NBS orientēšanās izlase piedalījās CISM rīkotajā 46. pasaules militārajā čempionātā Zviedrijā. Šogad sacensībās startēja 29 valstu karavīri (192 vīrieši un 70 sievietes), to skaitā arī NBS izlase — vzs. Edgars Bertuks (ZS St.B), vzs. Mārtiņš Sirmāis (ZS 25. KB), vzs. Andris Jubelis (ZS 56. KB), zs. Jānis Kūms (ZS 31. AMIB), zs. Artūrs Pauliņš (ZS 22. KB), zs. Jānis Sārs (ZS 25. KB) un NAA kadets Artjoms Rekuņenko. Šogad dažādu iemeslu dēļ NBS izlasē nebija sieviešu komandas, kas iepriekšējos gados apliecināja, ka var pretendēt uz medaļām gan komandu, gan individuālajās sacensībās (vzs. Aija Skrastiņa ir astorņkārtējā CISM pasaules čempione, savukārt mūsu sieviešu izlase 2012. gadā kļuva par pasaules čempioni komandu vērtējumā).

Sacensību dalībnieku sastāvs bija ļoti dažāds, jo atbilstoši CISM devīzei «Draudzība caur sportu» tajās startēja gan augstas klases orientieristi, kuri regulāri izcīna medaļas nozīmīgās sacensībās, gan orientēšanās pasaulē nepieredzējušu valstu (Ekvadora, Čile, Apvienoto Arābu Emirāti) pārstāvjus, kuriem dalība šādās sacensībās bija pirmie starti ārpus savas valsts. Par sacensību augsto līmeni liecina dalībnieku sastāvs — šogad pasaules militārajā čempionātā piedalījās 43 karavīri, kas bija piedalījušies arī šā gada pasaules čempionātā orientēšanās sportā Somijā, to skaitā arī 2013. gada pasaules čempioni stafetē.

Sportisti startēja vidējā un garajā distancē, kā arī komandu un stafetu sacensībās. Organizatori bija izvēlējušies Skandināvijai tipisku, bet katrā distancē atšķirīgu apvidu — labi skrienamu, ātru un tehnisku apvidu bez ceļu un taku tiklojuma, ar dažāda lieluma reljefa formām vidējā distancē. Garajā distancē un stafetē ne tik tehniski sarežģītu, bet ar izteiktāku reljefu, pamežu un jaunaudzēm, dažāda lieluma klintīm. Šāds apvidus prasa labu tehnisko meistarību, augstu speciālo fizisko sagatavotību un ātrumsiturbību.

Vidējā distancē startēja 192 sportisti, un izteikti līderi tajā bija šveicieši — pirmajā divdesmitniekā iekļuva seši sportisti (komandā septiņi).

Vidējā distance (5,27 km, 20 kontrolpunkti)

1. Matias Kiburcs (Šveice) 24:44

2. Lauri Silts (Igaunija) 25:49

3. Matias Merzs (Šveice)

10. Edgars Bertuks (Latvija)

15. Mārtiņš Sirmāis (Latvija) 27:44

23. Andris Jubelis (Latvija) 28:17

35. Jānis Kūms (Latvija) 29:28

46. Jānis Sārs (Latvija) 30:48

47. Artūrs Pauliņš (Latvija) 30:51

60. Artjoms Rekuņenko 32:47

Garajā distancē apbrīnojamo sniegumu demonstrēja Igaunijas bruņoto spēku pārstāvji — Igaunijas valsts vienības izlases sportisti brāļi Silti izcīnīja 1. un 2. vietu ar 2 sekunžu starpību.

Garā distance (10,4 km, 28 kontrolpunkti, kāpuma summa 450 m)

Timo Silts (Igaunija) 62:03

Lauri Silts (Igaunija) 62:05

Frederiks Tranšāns (Francija) 62:39

10. Edgars Bertuks (Latvija) 65:10

21. Mārtiņš Sirmāis (Latvija) 67:43

24. Jānis Kūms (Latvija) 68:41

34. Andris Jubelis (Latvija) 71:37

46. Artūrs Pauliņš (Latvija) 74:50

66. Jānis Sārs (Latvija) 82:52

86. Artjoms Rekuņenko (Latvija) 90:33

Komandu vērtējumā Latvijas NBS vīriešu izlase izcīnīja 4. vietu 29 valstu konkurencē, par vienu vietu uzlabojot savu pagājušā gada sasniegumu.

Stafetē valsti var pārstāvēt divas vīriešu komandas, un šoreiz startēja 52 vīriešu komandas. Latvijas pirmā komanda līdz pat 3. posmam saglabāja iespēju cīnīties par medaļu, jo pēc 2. posma M. Sirmāis stafeti nodeva kā ceturtais. Šī nebija veiksmīga diena NBS izlases līderim E. Bertukam, un nelielās kļūdas ļāva Igaunijas un Francijas pirmajām komandām apsteigt Latvijas pirmo komandu.

Stafete

1. Šveice 1 (104:42)

2. Šveice 2 (105:02)

3. Krievija 1 (106:22)

4. Francija 1 (109:17)

5. Igaunija 1 (110:09)

6. Latvija 1 (110:12)

19. Latvija 2 (126:24)

Sagatavojusi FSSN sporta trenere Ieva Šusta.

Foto — Harijs Šemelis.

NBS izlase CISM 46. pasaules orientēšanās sporta čempionātā Zviedrijā, Ēkše.

Ciemojoties Pērkona Pūķa zemē

Budistu templis kalna nogāzē.

Nobeigums. Sākums žurnāla jūnija, jūlija un augusta numurā.

Edmunds Vītols,

atv. NBS virsnieks.

Foto — no autora personiskā arhīva.

Manī raisīja izbrīnu pavadonis Ugjens. Viņš dzīvo tālā, Himalaju ielejās paslēptā karaļvalstī un ir labi informēts par vēsturiskajām norisēm Otrā pasaules kara laikā. Protams, Otrais pasaules karš skāra arī Āzijas valstis, taču tas bija saistīts ar japāņu armijas ekspansiju, kurai nekāda konteksta ar tādu organizāciju kā SS nebija. Viņš saprata manu izbrīnu un paskaidroja, ka esot pavadījis divas britu un franču ekspedīcijas Butānā 1992. un 1999. gadā, kuru mērķis bija saistīts ar nacistiskās Vācijas 1938.—1939. gada Himalaju ekspedīciju maršrutu un pētījumu objektu apzināšanu. Abas ekspedīcijas Butānas teritoriju apmeklēja pēc vairāku mēnešu uzturēšanās Tībetā. Uz maniem jautājumiem, vai šīs ekspedīcijas guva kādus rezultātus, Ugjens atbildēja, ka pētnieki esot daudz pierakstījuši, zīmējuši kartes un shēmas, ar nolīgtu tulku palīdzību iztaujājuši sirmgalvus attālos kalnu ciematos. Mani šī tēma ļoti interesēja, bet Ugjens diemžēl neko vairāk pastāstīt nezināja. Aiz noslēpuma plīvura joprojām ir tēma par trešā reiza ezotēriskajiem meklējumiem un panākumiem šajā jomā, jo modernā zinātne negrib atzīt šo panākumu faktiskos apmērus, tāpēc ignorē vai, ticamāk, noklusē visu, kas ar to saistīts. Lai nu kā, bet nenoliedzams ir fakts, ka Vācijas militārās tehnoloģijas pēc šo ekspedīciju atgriešanās attīstījās ar milzīgu lēcieni,

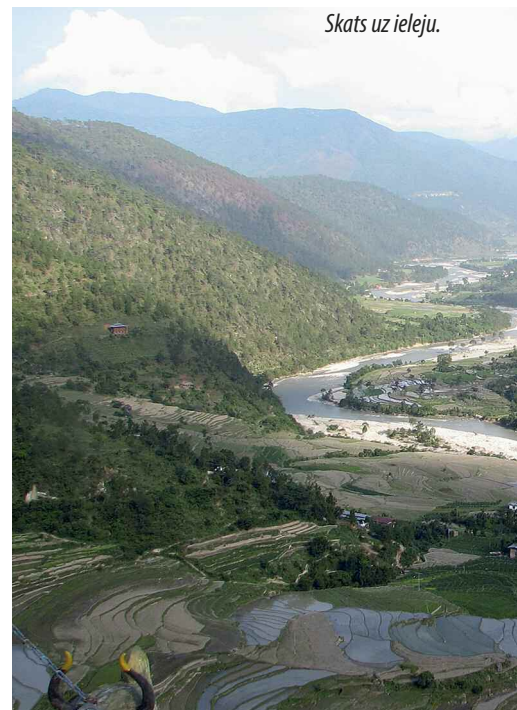
izveidojot ieroču sistēmas, kas par vairākām desmitgadēm pārspēja tajā brīdī pasaules lielvalstu rīcībā esošās un zināmās. Kāda daļa no visiem šiem materiāliem pēc uzvaras 1945. gadā nonāca sabiedroto valstu rokās, bet šo tehnoloģiju izcelsmi līdz šai dienai ir pieņemts noklusēt.

Kāpām džipā un devāmies tālāk. Smidzināja lietus, auto traucās pa vijīgu ceļu gar upes krastu, kas veda starp bieziem mežiem noaugušiem kalniem. Jau pa gabalu pamanīju kāda tempļa zeltīto jumtu attāla stāvā kalnā viņpus upes un palūdzu apturēt auto, lai mēģinātu to nofotografēt. Mans pavadonis bilda, ka mēs tieši turp dodamies. Džips piestāja smilšainā krastā, kur pāri upei vējā šūpojās piekarināmais tilts, kādus Himalajos var redzēt daudzviet. Šis tilts bija ar metāla konstrukcijas elementiem un kopumā izskatījās tīri drošs. Esmu vairākkārt savos Himalaju ceļojumos redzējis tiltus, kas ar izskatu vien atņem vēlmi spert uz tā kaut vienu soli, jo koka kāpši ir izpuvuši un nostieptās virves, kas tur šo lodzīgo konstrukciju, ir daļēji satrūkušas, bet vietējie rāpjas pāri arī tādiem. Tilts skatās nelietojams, kad tā vairs nav, proti, ja tas nesaista vienu krastu ar otru.

Ugjens stāstīja, ka rietumnieki, ierodoties šeit, parasti aprobežojas ar fotografēšanos uz tiltiņa uz tālumā redzamā tempļa fona, bet doties līdz pašam templim neņem. Iši ar džipu palika upes šajā krastā, bet mēs šķērsojām tiltu, kas šūpojās uz visām pusēm — gan no vēja, gan no katra mūsu soļa. Vajadzēja turēties pie sānu malās esošajiem striķiem, kas bija aptīti ap metāla trosēm. Tad sākām ceļu uz templi. Sākumā šķērsojām vairākus rīsa laukus un pagājām

garām nelielam ciematīnam, kura iedzīvotāji vienalīdzīgi noraudzījās uz mums. Kad sasniedzām kalna pakāji, sapratu, ka kāpienu augšup sarežģis mālainā taka, ko lietus bija izskalojis. Tā bija slidena, tāpēc lēniem un nosvērtiem soļiem sākām kāpienu augšup. Brīžiem ķēros pie takas malā esošajiem krūmiem un koku zariem, lai rastu balstu un raustos augšup, bet pāris reizes paslīdot kritu gan es, gan mans pavadonis. Taka vijās zigzagā, lai nebūtu pārāk stāvs kāpšanas leņķis, un brīžiem nākamais takas posms bija manas galvas augstumā, turpat blakus, bet līdz tai vietai bija jāiet kādas trīs minūtes. Netašķījušies ar māliem, salījuši un slapju

Skats uz ieleju.

muguru no piepūles pēc gandrīz stundu gara un neatlaidīga kāpiena mēs nonācām pie vārtiņiem, kas veda uz templi. Skats un gaisotne, kas šeit pavērās, bija kā salda is ēdiens, kā balva par neatlaidību un pūlēm! Kā uz burvja mājienu lietus bija pārstājis smidzināt un mākoņi pašķīrās, lai pievakares saules stari ielauztos ielejā. Uz kādu brīdi noņēmām mugursomu un apsēdās tempļa pakājē, vērojot pasakaino ainavu gan augšā, gan ielejā. Tālumā, viņpus upes redzēju mūsu džipu kā mazu melnu punktiņu. Upes vijīgie krasti iezīmējās starp kalnu nogāzēm. Ugens elsdams apsēdās man blakus un vērās pasakainajās ainavās, bet arī — savā pulkstenī. Bija jau pēcpusdiena, un tumsa Himalajos iestājas ļoti ātri, tiklīdz saule paslid aiz kalna, tāpēc ilgi atpūsties nevarējām atļauties.

Tempļa teritorija bija ļoti uzkopta, krāšņas puķes apstādītas gar taciņu, kas izlikta no šķeltām akmens plāksnēm. Tepat blakus bija uzplaukuši rododendru koki (nevis krūmi kā pie mums). Pats templis (*Kham Sum Yueley Chorten*), trīs stāvu celtnē, kas uzbūvēta stāvas klints malā, nebija liels, bet ļoti iespaidīgs un krāšņs. No divām pusēm to ieskāva sniegbaltu stūpu rindas, un turpat blakus bija redzamas mūku dzīvojamās un saimniecības ēkas — maziņas un daļēji iebūvētas klints sienā. Jumtu klājums visām bija no akmens plāksnēm. Tuvojoties templim, dzirdējām monotonu daudzbalssīgu mantru skaitīšanu, ko pavadīja zvaniņa spalģās skaņas. Notika vakara pudža, un visi mūki sēdēja tempļa apakšējā stāvā iepretim altārim. Kā allaž ceremonijas laikā daži atbildīgie mūki rūpējās par kārtību, par tējas

pieņemšanu, par ceremoniālo instrumentu pasniegšanu un visu pārējo.

Viens no mūkiem pamanīja, ka atnākuši divi dubļaini un lietū izmirkuši intere senti — no laicīgās pasaules. Mūks, smaidot un saliekot plaukstas pie krūtīm, patipināja mums pretī, tad, viegli paklanīdamies, sveica mūs un piedāvāja karstu sviesta tēju. Atbildējuši uz sveicienu, mēs pateicīgi pieņēmām cienastu, kas uzreiz atgriezta enerģiju un siltumu ķermenī. Biju pārsteigts par mūka piedāvājumu ievest mūs templī. Uzmanīgi paejot garām pudžā ieslīgušajiem mūkiem, viņš uzveda mūs tempļa otrajā un pēc tam arī trešajā stāvā. Pēc Ugjena teiktā, kaut kas tāds noticis pirmo reizi viņa pieredzē, jo nekad iepriekš šai svētajā vidē viņš nav aicināts ieiet. Tempļa ārpusē atstājam apavus un noskalojām kājas ar kausā patsniegto ūdeni. Pat iedomāties iepriekš nebūtu varējis, kādi mākslas šedevri glabājas templī. Sienas un griesti bija apgleznoti ar vadzrajānas (ezotēriskā budisma) mitoloģiskajiem tēliem, uz griestiem pasakainas mandalas, kas pārsteidza ar ārkārtīgu smalkumu un krāsu gammu spēli, turpat arī mākslinieciski kokā grieztas un izkrāsotas dievību un bodhisatvu figūras, gan labvēlīgajās, gan briesmīgajās izpausmēs. Es zināju, ka Butānas mākslinieki ir visslavenākie ar savu prasmi visā mahajānas budisma pasaulē, taču pirmo reizi šo neaprustāmo un perfekto mākslu varēju skatīt klātienē un tik bagātīga klāstā. Izsakot savu cieņu un pateicību, kā arī ievērojot tradīciju, es aizkūpināju un nolīku vīrakus pie altāra.

Mūks, kas mūs pavadīja, veica telpas uzkopšanu un piedāvāja mūs uzvest arī uz tempļa jumta. No turienes pavērās kolosāls skats uz ieleju un kalnu nogāzēm visapkārt. Es jutos kā noburts, kā nokļuvīš citā dimensijā! Likās neticami, ka šajā tālajā, noslēpumainajā Himalaju karaļvalstī man paver durvis uz viņu svētākajām vietām, kurp tikai retais svešinieks var cerēt kādreiz nonākt. Arī mans pavadonis Ugjens staigāja pa templi pilnīgi samulsis no visa, ko redzēja un kur atradās. Viņš, būdams budists, nekad nebija piedzīvojis laimi ielūkoties tantriskā budisma svētnīcās. Gribētos gan piebilst, ka pati galvenā svētnīca atrodas mūsos, mūsu sirdīs, tikai vajag to apzināties un atrast ceļu pie sevis, tad arī atvērsies durvis uz visu pasauli un tās būtību. Jo kā gan lai mēs izprastu pasauli, ja neesam izpratuši paši sevi?

Atrodoties šeit, atkal uzplaiksnīja atziņa, ka tieši tālu Himalajos paslēptajā Butānā, kas laika gaitā palikusi kara neskarta, dabas stihiju nesagrauta un neizpostīta, neietekmējusies no kontakta ar citām kultūrām un ārpusauli, ir saglabājušās un izkoptas senās

zināšanas un tradīcijas, kas nav nekad iznestas uz āru. Šeit viss ir autentisks, tāds, kā tas bijis senatnē, arī atnācis līdz mūsdienām cauri gadsimtiem.

Vēl uzmetu atvadu skatienu, stāvēdams uz tempļa jumta, tālumā uz Punakas ieleju, kas bija jau iekrāsojusies rietošās saules toņos, un sacīju — paldies! Noteikti vēlējos kaut kad atkal atgriezties šajā vietā, un ideāli būtu, ja varētu savam dēlam parādīt šo brīnišķīgo pasauli.

Pateicāmies mūkam, kas mums izrādīja templi. Iedevu viņam par piemiņu NBS lauka formas tērpa rokas uzšuvu ar LR Drošības dienesta simboliku, kur redzams mūsu valsts ģerbonis. Būtu interesanti redzēt, kā šo uzšuvu kādreiz uzlūkos kāds cits ceļotājs, kas gribēs saprast, kā augstu kalnos Butānas provincē esošajā budistu klosterī mūka rīcībā uzradies «artefakts» no pasaulē otras malas.

Atceļā atkal pāris reizes bija jāpašļūc pa dubļiem, bet vajadzēja steigties, jo tumsa nāca virsū ar joni. Kad sasniedzām džipu, vajadzēja upē noskalot gan apavus, gan drēbes, jo Īši mūs tādā izskatā džipā negribēja laist. Kad bijām gatavi braukt, debesis jau bija pielīkušas ar zvaigznēm, vējš pierimis un tālumā, kalnā esošajā templī vēl skanēja vāji dzirdamas zvaniņa skaņas.

Nākamajā rītā cēlāties agri, ieturējām ātras un pieticīgas brokastis un devāmies ceļā. Bija vēl tikai astoņi no rīta, bet jau varēja just, ka diena būs karsta. Bijām 1200 m augstumā Punakas ielejā, bet devāmies uz citu ieleju rietumos, kur būs jāšķērso kalnu pāreja 3200 m augstumā. Pēc divarpus stundu brauciena pa vijīgo kalnu ceļu augšup pamanīju, ka jau esam vienā līmenī ar mākoņiem. Sasniedzot 3200 m atzīmi pārējas augstākajā vietā, sajutu vieglu reiboni, ko izraisīja straujā augstuma maiņa, galva kļuva smaga, reakcija — sabremzēta. Taču Himalaju pārbraucienos šīs izjūtas ir pazīstamas.

Sekoja tikpat straujš un likumots brauciens lejup, un visas augstuma straujās maiņas pazīmes ātri pagaisa. Kalnu grēdas otrā pusē, kur atradās cita ieleja, pat nogāzē augošie krūmi un koki bija pilnīgi atšķirīgi. It kā būtu iemontēts cits kadrs filmā, ko nupat vērojām. Vide bija atšķirīga, pūta citi vēji, un gaisa temperatūra mainījās teju par 10 grādiem. Jāvelk jaka mugurā!

Piebraucām pie 17. gs. celta klostera «*Gangtey Gomba*», kas pārstāv njingma skolu. Ļoti vienkāršs, nedaudz paplucis, bez elektroapgādes, bet dzīvojošs klosteris, kurā ap 200 mūku apgūst 9 gadu apmācības programmu. Klosteris nepieder pie Butānā

Sākums 30. un 31. lpp.

dominējošās kagju karma skolas, tāpēc nesaņemot valsts dotācijas kā citi klosteri. Taču šim klosterim esot kāds sponsors ASV, un par šiem ziedojumiem klosteris tiek uzturēts un arī atjaunots. Daudzus apsaimniekošanas darbus veic gados jaunākie mūki. Redzēju, kā tie sijāja caur sietu smiltis un jauca betonu klosterā saimniecības ēku apdarei. Iegājām arī klostera iekštelpās, kur bija diezgan tumšs un drēgns. Sveču gaismā, kas pie altāra vijās vēja plūsmas dejā, uz klostera iekšējām sienām varēja vērot senatnē gleznotus budisma panteona tēlus, kuru acu skatieni, par spīti laika, putekļu un sodrēju ietekmei, likās dzīvi un pavadīja mūs ar vēriņu un pat draudīgi aizdomīgu izteiksmi.

Kāds mūks, mums pieejot pie altāra, sasveicinājās, tradicionāli paklanoties, un, kā ierasts, ielēja mums saujās pāris pilienus svētītā ūdens no īpaša ceremoniālā trauka, tādējādi dodot svētību ceļiniekiem.

Pēc klostera apmeklējuma mums bija paredzēts pamatīgs pārgājiens pa meža takām lejup ielejā. Sagērbos siltāk, un devāmies ceļā kopā ar Ugjenu. Šī pastaiga man brīžiem atgādināja Latvijas ainavas Kurzēmē, Kandavas pusē, ko daži dēvē par Latvijas Šveici. Priedes, egles, papardes, skujas un čiekuri uz takas. Jā, čiekuri gan šeit ir prāvāki un iegarenas formas. Mežs smaržoja pēc sveķiem un skujām, sijāja vieglas lietutiņš. Es gāju pa taku klusēdams, mans pavadoņš soļoja kādus 30—50 m pa priekšu, rādot ceļu. Pārdomāju, cik daudzveidīga un atšķirīga ir šejienes daba, kas katrā ielejā pasniedz kaut ko pilnīgi negaidītu. Iebraucot vienā ielejā, ir silta un saulaina vasara, iekopti rīsa lauki un kļājumi, bet turpat blakus, aiz nākamās kalnu pārejas, pūš auksti vēji un valda rudenīga noskaņa. Vēl tālāk, nedaudz augstāk ir sniegs un ledus. Tāda ir Himalaju daba. Pasakaini skati uz upēm, ieleju, ar mežu apaugušiem kalniem un mākoņiem, kas liekas, ir tikai pāris metru virs galvas.

Kad atnācām uz ēku, kur bija paredzētas pusdienas, noskaidroju, ka visā šai ielejā nav elektroapgādes un vietām apgaismojumu nodrošina ar ģeneratoriem. Pamatojums tam, kāpēc elektrība nav pievilkta šai ielejai, izrādījās pārsteidzoši humāna rakstura, proti, ielejā kopš seniem laikiem ir liela migrējošo putnu apmetnes vieta. Tie allaž nolaižas ielejā, būdami ceļā no vai uz Tibetu. Savukārt elektropārvaldes līnijas, kad tās sākuši ievilkt, izraisījušas putnu masveida bojāeju. Budisma kanoni nosaka — jādara viss, lai neviena dzīvā radība neciestu cilvēku labklājības dēļ. Dienā, kad es biju ielejā, man tālskati parādīja tikai vienu dzērvi, kas šajā vietā uzturoties pastāvīgi, jo spārna savainojuma dēļ zaudējusi spēju lidot. Jau pāris gadus vietējie ļaudis šo putnu

aprūpējot. Man nebija ko teikt un nebija pat komentāru šim humānisma paraugam.

Atceļā iegriezāmies kādā 1630. gadā celtā cietoksnī, kas bija izslējis Punakas upes stāvājā krastā, ceļu krustojumā. Cietoksnis temples bija saglabājies kopš seniem laikiem, ugunsgrēku un zemestrīču neskarts. Senatnes elpa bija manāma, jau ieejot pa vārtiem. Cietokšņa koka konstrukcijas bija saglabājušās, senie zīmējumi uz sienām padīlusi, taču bodhisatvu tēli ir atpazīstami cauri gadsimtiem. Cietokšņa pakājē ļaudis tirgojās ar dārzeņiem un augļiem, turpat blakus bija cūkas un jaki, ēzeļi un zirgi. Nekas neliecināja, ka es patiešām būtu 21. gadsimtā. Varbūt arī nebiju vai arī biju tikai es, kas aizskrējis pa laika taciņu? Pārējiem, šķiet, laiks bija savādāks jēdziens vai arī izpratne par to bija kardināli atšķirīga. Es tiešām jutos kā viesis no citas dimensijas, kā sapnī, kā ilūzijā, kas mainījās katrā ielejā, kur vasara mijās ar ziemu, lietus ar vēju, svelme ar aukstumu. Viss vienotā, mainīgā un nepārtrauktā dejā. Laikam šeit nebija nozīmes, tam šeit nebija atskaites sistēmas...

Cilvēki mēdz teikt, ka laiks skrien. Laiks saka, ka cilvēki paiet garām.

Nākamajā dienā izgāju uz balkona sagaidīt rītausmu. Punakas upe lejā rāmi nesa savus ūdeņus, krasta pelēko smilšu krāsā.

Atceļš atkal vijās augšup, pāri stāvam pārejām, garām aizām, kas pavēra skatu uz gleznainām ainavām ielejās, uz mākoņiem, kas bija apakšā. Kādā ceļa posmā redzējām divus auto, kas bija piestājuši ceļmalā, jo pirms brīža kāds cits auto bija nolidojis aizā. Manī šāds fakts izraisīja satraukumu, bet Ugjens, tāpat kā pārējie ceļmalā stāvošie negadījuma liecinieki, tikai līdzjūtīgi saskatījās, jo tas šeit notiekot bieži. Pārsvārā iznākums ir letāls, jo nogāzes ir ļoti stāvas un augstas. Pēc tāda kritiena nav vairs ko glābt. Ugjens piebilda, ka policijai jau ziņots, bet tā ieradīsies kaut kad vēlāk, lai fiksētu notikušo. Savukārt aizā nokritušo radinieki nolīgs cilvēkus, kas nokāps lejā un nogādās augšā mirstīgās atliekas. Tad tiks rīkota atvadu ceremonija un ķermeņi tiks sadedzināti ugunskurā saskaņā ar tradīciju. Jau pēc brīža aizas malā piestājušie garāmbraucēji devās tālāk katrs savās gaitās, atstājuši spoži

krāsotu zīmi ceļmalā, kas policistiem un citiem braucējiem parādīs nesen notikušās nelaimes vietu.

Vēl kādu laiku netiku vaļā no divainām izjūtām pēc šī gadījuma. Ugjens paskaidroja, ka automašīnu vrakus var redzēt daudzviet stāvā ceļa malā un tā tas notiekot jau no laika gala. Arī agrāk, kad nebija asfaltēta ceļa, gadījās, ka karavānas ar jākumiem un ēzeļiem ieslidēja aizās. Upurus prasīja gan sniega lavīnas, gan akmens nobrukumi, gan šļūdoņi. Šoferis Iši noprata, par ko mēs runājam, un pateica vienu frāzi. Kad pavaicāju Ugjenam, ko Iši teica, viņš iztulkoja — tāda ir karma, cilvēki dzimst un mirst, kad nu kuram pienāk laiks.

Kad atgriezāmies Timpū, bija sestdiena un pilsētas ielas ļaužu pilnas. Noteikti pieminēšanas vērts ir leģendārās Butānas amatnieku skolas apmeklējums. Ar šo skolu lepojas un ir slavēti šī valsts. Rietumos varbūt retais ir kaut ko dzirdējis par Butānas rokdarbniekiem, amatniekiem un māksliniekiem, bet Āzijā viņiem ir ļoti laba reputācija. Skolā uzņem jauniešus, kas beiguši desmit klases vidusskolā, un amatniecības skolā viņi turpina mācības vēl sešus gadus, kļūstot par profesionāliem kokgriezējiem, audējiem, izšuvējiem, tēlniekiem, zīmētājiem un gleznotājiem. Vairākas stundas staigājot pa klasēm un vērojot mācību procesu dažādos līmeņos un disciplinās, radās iespaids, ka tās ir pamatīgas un metodiski smalki izstrādātas. Uz manu jautājumu par šo speciālistu pieprasījumu darba tirgū, Ugjens smaidot atbildēja, ka skolas absolventi uzreiz ir nodrošināti ar darbu. Viņi ir pieprasīti ne tikai Butānā, bet arī citās valstīs, kur ir budisti.

Nākamajā dienā jau traucāmies uz Paro lidostu. Rīts bija lietains un drēgns. Izkāpjot no džipa, Ugjens noturēja īsu atvadu runu, un arī es pateicos abiem, iestumdams plaukstā katram kādu naudiņu, kas viņus varen iepriecināja. Ātri izgāju imigrācijas kontroli un tad — atlika vien gaidīt, kad atlidos tā pati vienīgā lidmašīna, kas veic lidojumu Deli—Katmandu—Paro un atpakaļ. Vēlāk gan noskaidroju, ka tā nebūt nav, es vienkārši pagadījos brīdī, kad citas lidmašīnas lidostā nebija. ☞

Stūpas pie tempļa kalnos.

Atvasaras laiks Jūras spēku flotilē sācies ar Mīnu kuģu eskadras kuģa M-05 «Viesturs» 29. jubileju!

Kopš 2010. gada kuģi komandē komandleitnants Kristis Kristlībs. Komandieris uzskata, ka kuģis ar savu komandu šo gadu laikā ir daudz paveicis. Viņi piedalījušies gan vietēja, gan starptautiska mēroga mācībās, piemēram, šogad — Baltijas valstu mīnu kuģu eskadras (BALTRON) mācībās «Baltic Fortress» Latvijā un mīnu meklēšanas un iznīcināšanas operācijā «Open Spirit» Lietuvā.

Mīnu meklētāja «Viesturs» komandieris stāsta: «Esam BALTRON sastāvā un no šā gada sākuma arī Eiropas Savienības valstu Ātrās reaģēšanas grupā (Immediate Response Force), kur kuģa galvenais uzdevums ir meklēt un iznīcināt jūrā sprādzienbīstamus priekšmetus un nodrošināt platformu ūdenslīdzēju darbiem. Manuprāt, viens no kuģa lielākajiem sasniegumiem ir tas, ka 2011. gadā M-05 «Viesturs» pirmais no JSF mīnu kuģiem nokārtoja kuģa kaujas spēju pārbaudi MOST (Maritime Operational Sea Training) Zēbrīgē Beļģijā. Vēlos pateikties par dienestu un ieguldīto darbu kuģa attī-

Spēcīgs kuģis — spēcīga tā komanda

tībā visiem, kas dienējuši, ir bijuši piekodomāti un dien uz M-05 «Viesturs». Paladies arī viņu ģimenēm, kuras ar sapratni vienmēr gaidījušas savus jūrniekus mājās. Novēlu kuģa komandai būt tikpat neatlaidīgai un profesionālai arī turpmāk un kuģim — pēc iespējas vairāk iet jūrā!»

Mīļie jūrnieki!

Aizritējis atkal viens gads kuģa un komandas dzīvē, padarot komandu vēl profesionālāku un stiprāku. Arī no tālienes dzīvoju līdzī mana «Viestura» dzīvei un priecājos par katru, kaut dažreiz liekas — tikai siku, veiksmi.

Jubilejā vēlu komandai, lai stipri esat Jūs un īpaši tie, kas gaida Jūs mājās!

Lai dienests atnes vēlamo gandarījumu!

Septiņas pēdas zem kūļa, nesot Latvijas vārdu pasaulē!

*Mīlestībā un cieņā pret visiem maniem Jūras spēkiem,
kuģa «Viesturs» krustmāte Iveta Kraule*

M-05 «Viesturs»

Klase — «Imanta»

Būves gads — 1984.

Tehniskie dati

Ūdensizspazs (pilns) — 595 t

Izmēri — 51,6 x 8,96 x 2,6 m

Dzinēji — 1 x «Brons-Werkspoor A-RUB 215X-12» (1860 ZS)

Ātrums — 15 mezgli ar dīzeļdzinēju, 7 ar elektrisko

Apkalpe — 44 jūrnieki

Latvijas JS ieskaitīts 2007. gadā

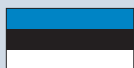
Brūņojums

1 x GIAT 20F-2 20 mm/90

Sonārs — «Thales DUBM 21B»

Pretmīnu aprikojums — 2 x PAP 104

Slēgta vienīgā snaiperu skola

Aizsardzības spēku (AS) Kalevas kājnieku bataljonā ilgu laiku veiksmīgi funkcionēja snaiperu skola. Daudzi militārie eksperti norāda, ka, slēdzot skolu, tiks zaudētas daudzu gadu gaitā izveidotās snaiperu apmācības tradīcijas un pamati. Oficiālajos paziņojumos ir teikts, ka snaiperu skola slēgta AS struktūru reformēšanas rezultātā. Skolas slēgšanu veicinājis arī Igaunijas lēmums no 2014. gada pārtraukt dalību NATO militārajā misijā Afganistānā, kā arī skolas pasniedzēju atvaļināšanās no militārā dienesta.

Aizsardzības ministrijas pārstāvji norāda, ka tuvākajā nākotnē plānots atvērt jaunu snaiperu skolu Viru dislocētā kājnieku bataljona paspārnē. Tiesa gan, jaunajā skolā būs tikai trīs pasniedzēji — speciālisti, un tas ir uz pusi mazāk, nekā bija Kalevas skolā.

Aizsardzības ministrs aicina pāriet uz zaļāku domāšanu un aktīvāk izmantot ES kaujas grupas

Šī gada 5. un 6. septembrī Viļņā notika Eiropas Savienības (ES) aizsardzības ministru neformālā tikšanās, kurā viens no galvenajiem diskusiju tematiem bija ES lomas palielināšana drošības nodrošināšanā. Lietuva patlaban ir prezidējošā valsts ES Padomē, un šis valsts aizsardzības ministrs Jozs Oleks, uzrunājot tikšanās dalībniekus, vērsa uzmanību uz nepieciešamību aktīvāk veidot un attīstīt ES Kopējo drošības un aizsardzības politiku, kāda tā apstiprināta Lisabonas līgumā, paredzot risinājumu meklēšanu jaunu militāro spēju radīšanā. Kā vienu no perspektīviem ES projektiem J. Oleks atzīmēja ES kaujas grupas un to iesaistīšanu krīžu menedžmentā. Pēc J. Oleka domām, ES kaujas grupas būtu jāiesaista krīžu neregulēšanā daudz elastīgākā veidā, proti, pieļaujot scenārijus ar kaujas grupu sastāva daļēju aktivizēšanu.

J. Oleks aicināja kolēģus sākt aktīvāk strādāt pie energoefektivitātes pasākumiem bruņotajos spēkos, kas tradicionāli ir diezgan lieli energoresursu patērētāji. «Mums jāsāk skrupulozāk vērtēt energoresursu izmaksu ietekme uz militārajiem budžetiem un jāizstrādā visaptverošas energoefektivitātes stratēģijas nacionālajiem bruņotajiem spēkiem. Tas veicinās tā saucamo zaļo domāšanu armijas aprindās, paplašinot atjaunojamo enerģijas resursu izmantošanu militāriem mērķiem un mazinot kaitīgo ietekmi uz vidi.» Noslēgumā Lietuvas aizsardzības ministrs pauda pārliecību, ka Viļņā atklātais NATO Enerģētiskās drošības kompetenču centrs (NATO Energy Security Centre of Excellence, NATO ENSEC COE) dos nopietnu ieguldījumu bruņoto spēku pārejai uz zaļo saimniekošanas veidu. Viens no jaunā centra uzdevumiem būs alianses valstu enerģētisko apdraudējumu atklāšana un rekomendāciju izstrāde šo draudu efektīvākai pārvarēšanai. Centrs rīkos arī militārās mācības stratēģiski nozīmīgu enerģētisko objektu aizsardzības nodrošināšanai.

NATO ENSEC COE atklāšanas pasākums Viļņā šī gada 6. septembrī. Centrā NATO ģenerālsekretārs un Lietuvas prezidente.

Turpinās NATO bezpilota lidaparātu iegādes programma

Šī gada decembrī Polija praktiski iesaistīsies NATO programmā, kas paredz bezpilota lidaparātu (BPL) iegādi. Pirmo iemaksu dalībai programmā Polijas puse jau ir veikusi.

BPL «Global Hawk Block 40».

NATO programma BPL iegādei un izvietojšanai Eiropā ilgu laiku tika apspriesta alianses dalībvalstīs un pilnībā tika akceptēta NATO samītā Čikāgā 2012. gada maijā. Sākumā programmas kopējā vērtība bija pieci miljardi eiro, taču diskusiju rezultātā šī summa samazājās līdz 1,3 miljardiem eiro. Polija izlēma iesaistīties programmā tikai pašā diskusiju noslēgumā, piekrītot iemaksāt 40 miljonus eiro.

Pašlaik NATO programmā BPL iegādei bez Polijas piedalās arī Latvija, Lietuva, Čehija, Rumānija, Bulgārija, Vācija un vēl dažas valstis. Jāatzīmē, ka Vācija bija plānojusi veidot savu BPL bāzi, iegādājoties 16 Izraēlas ražojuma lidaparātus. Taču beigās Berlīne atteicās no saviem plāniem un pievienojās NATO programmai.

Saskaņā ar NATO programmu plānots iegādāties piecus amerikāņu kompānijas «Northrop Grumman» ražotos BPL «Global Hawk Block 40». Šīs tehnikas kopējā vērtība būs 1,3 miljardi eiro. Visas valstis, kas piedalīsies BPL līdzfinansēšanā, būs tiesīgas izmantot šo tehniku savām vajadzībām.

Jauno tehniku paredzēts dislocēt Vācijas dienvidos — Gailenkirhenē, no kurienes tiks nodrošināta radiolokācijas kontrole. Lēmums par kopīgas NATO bezpilota lidaparātu bāzes izveidi Eiropā tika pieņemts, analizējot veiksmīgo BPL lietošanas pieredzi militārajās operācijās.

Eiropā notikušas lielākās militārās mācības

Dienvidmorāvijas pilsētā Nāmeštjē pie Oslavas, kur dislocēta Čehijas Gaisa spēku 22. bāze, bija izvietojies Eiropā visplašāko militāro mācību «Ramstein Rover 2013» centrālais vadības postenis. Mācību galvenā daļa sākās 9. septembrī. Visas mācību aktivitātes bija balstītas uz nesenu gūto pieredzi Afganistānā, turklāt šis pasākums bija mērķuzvades speciālistu (*forward air controllers*) praktiskais treniņš misijas turpināšanai Afganistānā 2014. gadā.

«Ramstein Rover 2013» iesaistījās pavisam 1000 karavīru no 20 NATO dalībvalstīm, to skaitā 150 mērķuzvades speciālistu, kas koordinē aviācijas uzlidojumus virszemes mērķiem. Viena no šī gada mācības raksturojošām iezīmēm bija scenārija maksimāla pietuvināšana reālajiem kaujas apstākļiem. «Ramstein Rover 2013» piedalījās gan lidmašīnas un helikopteri, gan arī sauszemes spēku apakšvienības, kuras imitēja pretinieka spēkus. Mācību uzdevumus Boļeticas (pie Šumavas) un Ļibavas (pie Olomoucas) apriņķa poligonos pildīja ne tikai ierindas karavīri no dažādām valstīm, bet arī Čehijas Aizsardzības akadēmijas kursanti.

Kaujas ierindu papildina jauni bumbvedēji

Ķīnas Gaisa spēki pēdējos piecos gados ir saņēmuši 15 modernizētos stratēģiskos bumbvedējus «Xian H-6K», kas tapuši pēc padomju ražojuma bumbvedēju «Tu-16» prototipa. Modernizētajam bumbvedējam, kura pirmais lidojums notika 2007. gadā, ir jaudīgāks Krievijas ražojuma dzinējs «D-30KP2», kas bez degvielas papildināšanas ļauj nolidot 3500 km. «Xian H-6K» ir apgādāts ar ķīniešu ražojuma borta radioelektronisko aparāturu, ieskaitot radiolokācijas staciju.

Bumbvedējs «Xian H-6K».

Salīdzinājumā ar priekštečiem modernizētās lidmašīnas korpusā plaši izmantoti viegļie un izturīgie kompozītmateriāli. «Xian H-6K» var palaist spārnotās raķetes «CJ-10A», kuru masa ir 2 t, lidošanas tālums — 2000 m, ātrums — 2500 km/h. Jaunais bumbvedējs var nest sešas raķetes «CJ-10A». Izvērtējot «Xian H-6K» un tā apbruņojuma parametrus, bumbvedējs spēj iznīcināt mērķus ASV militārajās bāzēs Okinavā un Guamā.

Pašlaik Ķīnas Gaisa spēkos ir aptuveni 200 vecākas paaudzes bumbvedēji «H-6», no kuriem aktīvajā ierindā ir aptuveni 100. «Jane's Defence Weekly» dati liecina, ka Ķīna plāno iekļaut ierindā pavisam 20 bumbvedējus «Xian H-6K».

Raķete «CJ-10A»
(datografika).

Kā ziņoja mācību komandieris no čehu puses — pulkvedis Zdeņeks Bauers, galvenais dalībnieku uzdevums bija praktiski pilnveidot gaisa spēku pilotu un mērķuzvades speciālistu savstarpējo sadarbību reālai kaujai maksimāli pietuvinātos apstākļos. Svarīga mācību sadaļa bija veltīta sabiedroto valstu sniegtās militārās palīdzības koordinēšanas pasākumiem. Respektīvi, NATO dalībvalstu kaujas lidmašīnu pilotu darbību uz virszemes mērķiem koordinēja čehu mērķuzvades speciālisti, tādā veidā pilnveidojot ne tikai čehu lidmašīnu, bet arī alianses dalībvalstu aviācijas uzvadi noteiktu sauszemes mērķu precīzā un ātrā «iznīcināšanā».

Mācību «Ramstein Rover 2013» logo.

Jūras spēkiem vēl viena jauna zemūdene

Šī gada septembrī Norfolkas bāzē (Virdžīnijas štats) notiks oficiāla ceremonija par godu kārtējās «Virginia» tipa kodolzemūdenes «Minnesota» SSN-783 pieņemšanai apbruņojumā. Zemūdenes būvkompanija «Newport News Shipbuilding» paziņoja, ka pasūtījums tika saņemts 2008. gadā un tas ir izpildīts, par 11 mēnešiem apsteidzot līguma grafiku. Pēc modernākajām tehnoloģijām būvētās kodolzemūdenes «Minnesota» reaktora ekspluatācijas termiņš būs 33 gadi. Tās ūdensizspāids ir 7800 t, garums — 115 m, platums 10,4 m, maksimālais ātrums zemūdens stāvoklī — 35 mezgli.

Pirmā «Virginia» tipa zemūdene pēc korpusa būvdarbu pabeigšanas.

Pirmā «Virginia» tipa kodolzemūdene ASV Jūras spēku sastāvā tika iekļauta 2004. gadā. «Minnesota» ir desmitais šī tipa kuģis, un pašlaik jau saplānots vēl astoņu šādu zemūdeņu būves grafiks. Pavisam uzbūvēs 30 «Virginia» tipa kodolzemūdenes, un viena šāda sērijveida kuģa būve izmaksā divus miljardus dolāru.

«Virginia» tipa zemūdenēm ir plašs lietošanas spektrs — tās paredzētas pretzemūdeņu un pretkuģu operācijām, jūras bāzējamo spārnoto raķešu triecieniem uz mērķiem krastā, citu zemūdeņu un virsūdens kuģu drošības garantēšanai, pretinieka apgādes ceļu bloķēšanai, slepenām operācijām (arī seklos ūdeņos) utt.

Krievija strauji kāpinās militārā budžeta apjomu

Krievijas oficiāli publiskotā informācija liecina, ka salīdzinājumā ar 2013. gadu federālā budžeta sadaļa nacionālajai aizsardzībai līdz 2016. gadam palielināsies par 63%. Attiecīgi 2014. gadā nacionālajai aizsardzībai tiks atvēlēti 2,558 triljoni rubļu, 2015. gadā — 3,134 triljoni rubļu, bet 2016. gadā — 3,418 triljoni rubļu (1 dolārs = 33,125 rubļi). Nacionālajai aizsardzībai atvēlētā summa 2016. gadā veidos 22% no federālā budžeta izdevumu sadaļas.

Kā atsevišķa Krievijas valsts budžeta sadaļa ir arī nacionālā drošība, kurai 2013. gadā ir piešķirti 2,048 triljoni rubļu, 2014. gadā — 2,113 triljoni rubļu un 2015. gadā — 2,209 triljoni rubļu, kas būs 14,9% no visa budžeta izdevumu sadaļas.

Aizsardzības ministrijas aprēķini līdz 2020. gadam liecina, ka valsts apbruņojuma programmai tuvākajos septiņos gados tiks iztērēti 20 triljoni rubļu.

Ziņas sagatavoja **kapteine Vizma Kalčeva.**

Foto — <http://www.ensecco.org/events/75-inauguration-of-ensec-coe>;
<http://www.airforcemag.com>; www.army.cz;

<http://xpda.com/virginiasubs/>;

<http://asitimes.blogspot.com/2013/06/chinese-air-force-gets-more-h-6k.html>;

<http://defense-update.com/>.

Tuvajos Austrumos pieaug saspīlējums

Pēc ANO aplēsēm, Sīrijas iekšējā konflikta eskalācijā pēdējos divos gados ir gājuši bojā vairāk nekā 100 000 cilvēku un miljoni ir pārvietojušies valsts iekšienē vai kļuvuši par bēgļiem uz kaimiņvalstīm. Ķīmisko ieroču lietošana pret mierīgajiem iedzīvotājiem šī gada 21. augustā noveda pie vairāk nekā 1400 cilvēku, tajā skaitā 400 bērnu bojāejas. Šī masveida traģēdija, pārkāpjot sarkano līniju, ir izcēlusi Sīrijas konfliktu, klaji izaicinot starptautisko sabiedrību uz politisku vai militāru iejaukšanos tā noregulēšanā. Jāatzīmē, ka ANO ķīmisko ieroču komisija vēl nav publicējusi izmeklēšanas rezultātus par 21. augusta notikumiem Damaskas pievārtē.

Lai gan Sīrijas konflikts nopietni ietekmē ASV ārpolitiskās intereses, ASV prezidents Baraks Obama līdz šim ir bijis piesardzīgs savos lēmumos. Situācija Sīrijā un ap to ļoti strauji mainās, un paša konflikta būtība ir sarežģīta. Konflikta aizsegā Sīrijā sācis attīstīties sektantisms un palēnām tiek sagrauti valsts pamati, apdraudot visus Tuvos Austrumus kopumā. Šiemtiem tūkstošiem bēgļu, kas patvērušies Jordānijā, Libānā un Turcijā, destabilizē situāciju arī šajās valstīs, kurinot reliģiozo ienaidu un vairojot saspīlējumu. Sīrijā eskalējusies vardarbība ir pārmetusies pat uz Irāku un Izraēlu, palielinot risku daudz plašāka konflikta uzliesmošanai.

Pašreizējās Sīrijas krīzes saasinājums saistāms ar 2011. gada «arābu pavasara» notikumiem, kad liela daļa iedzīvotāju ielu demonstrācijās protestēja pret Bašaru Asadu, kas 2000. gadā, mainot valsts pamatlikumu, pārņēma Sīrijas prezidentūru, stājoties sava mirušā tēva Hāfeza Asada vietā. Tā kā mierīgie demonstranti tika apspiesti, izmantojot vardarbīgas metodes, cilvēki ķērās pie ieročiem. Sākumā cilvēki šāva, lai demonstrāciju laikā aizsargātos no B. Asada drošības spēkiem, bet vēlāk ieročus izmantoja valdības spēku padziņšanai no pilsētām. Bruņoto pretošanās pastiprināja pārbēdzēji no valsts spēka struktūrām un atbalstīja Brīvās Sīrijas armija. Tomēr ar laiku pretošanās kustībā dominējošo lomu pārņēma radikālie islāmisti, kurus savukārt atbalsta «Al Qaeda». Lai arī B. Asada režīms vēl spēj saglabāt varu valstī, nemierniekiem un radikālajiem islāmistu grupējumiem jau izdevies pārņemt kontroli pār vairākām pilsētām Sīrijas ziemeļos un austrumos, kā arī iedibināt daļēju kontroli vairākās Damaskas piepilsētās. Islāma radikālo spēku vājākā vieta ir to sadrumstalotība sīkās kaujinieku grupās, taču tas nav šķērslis, lai sāktu iedibināt šariāta tiesību normas ieņemtajās pilsētās.

B. Asada režīmu pilnībā atbalsta Krievija un Irāna, nodrošinot gan finanšu, gan militāro palīdzību. Turklāt Krievija nodrošina Sīrijai neaizvietojamu diplomātisko vairogu, garantējot veto uzlikšanu jebkuriem ANO lēmumiem, kas neapmierinās Damasku vai Maskavu. Turpretī Sīrijas nemiernieku spēkus atbalsta Turcija un konservatīvās sunnītu monarhijas Persijas līcī, to skaitā Saūda Arābija un Katara. Savukārt rietumvalstis ļoti piesardzīgi sniedz diplomātisko atbalstu tiem, kas iestājas pret B. Asada režīmu. Situāciju nopietni sarežģī tas, ka nemierniekus ar to fragmentētajiem koalīcijas spēkiem praktiski nav iespējams nošķirt no radikālo islāmistu grupējumu ietekmes un vadības.

Situācija ar iespējamu ārvalstu militāro uzbrukumu Sīrijai tiek aktīvi pārspriesta kopš 21. augusta civiliedzīvotāju slaktiņa. Taču iesaistīto pušu līdzšinējā piesardzība liecina, ka Sīrijas konflikta atrisinājums ar aviācijas uzlidojumiem, visticamāk, nebūs panākams. Cerību uz situācijas mierīgu noregulēšanu vieš Krievijas piedāvātais scenārijs, saskaņā ar kuru Sīrijai ir jāpiekrit nodot visus ķīmiskos ieročus starptautisko institūciju kontrolē un vēlāk jāiznīcina šie ieroči, pievienojoties starptautiskajai konvencijai par ķīmisko ieroču aizliegumu. Nekādas Krievijas plāna detaļas vēl netiek publicētas, taču to izskatīt ir gatava gan ANO, gan Baltais nams. ASV prezidents B. Obama ir paudis piekrišanu apspriest Krievijas priekšlikumu, vienlaikus novilcinot Kongresa balsojumu par militāru triecienu pret Sīriju. Krievijas pārstāvji tostarp uzstāj, ka ANO rezolūcijā nedrīkst iekļaut iespēju izmantot militāru spēku pret Sīriju. Tāpat Krievija nepiekrīt atkārtot, ka B. Asada režīms neesot lietojis ķīmiskos ieročus un īstie vainīgie būtu jāatrod un jātiesā starptau-

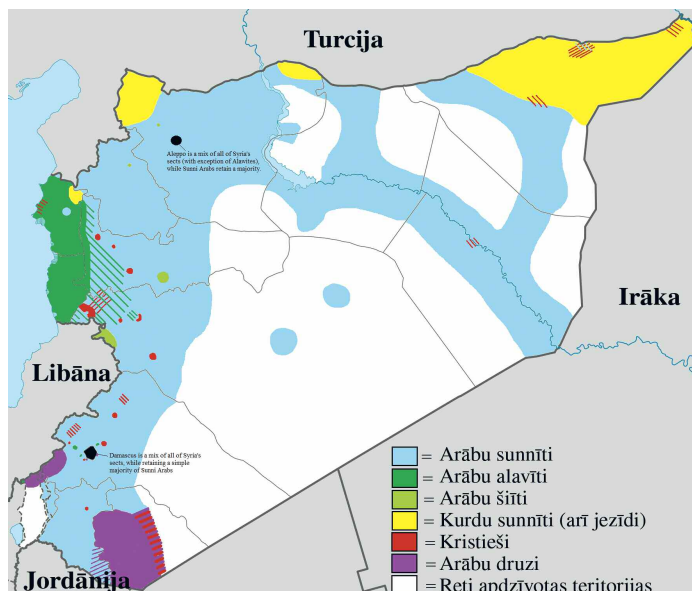
tiskajā tribunālā. Komentējot krīzi Sīrijā, Krievijas prezidents savā publikācijā laikrakstā «The New York Times» norādījis, ka militārs trieciens objektiem Sīrijā varot izprovocēt jaunu terorisma vilni. V. Putins ir pārliecināts, ka diplomātisks Sīrijas konflikta risinājums uzlabotu starptautisko attiecību kopējo atmosfēru un vairotu valstu savstarpējo uzticēšanos.

Prognozējot situācijas attīstību, Izraēlas prezidents Šimons Peress paudis pārliecību, ka ASV nelietos militāru spēku, ja Sīrija godīgi un caurskatāmi ar reāliem darbiem pierādīs gatavību atbrīvoties no ķīmiskajiem ieročiem. Ja vien Sīrijas godīgumu būs pamats apšaubīt, ASV nekavējoties uzbruks, nešaubās Š. Peress. Situāciju sarežģī tas, ka Sīrijā tikai B. Asads atbalsta Krievijas priekšlikumu, turpretī Sīrijas opozīcijas spēki nosaukuši Maskavas scenāriju par nepieņemamu politisko manevru. Opozīcija, no savas puses, piedāvā nodot Sīrijas ķīmisko ieroču kontroli Krievijai, taču tikai uz laiku, kamēr tiks saformēta pārejas valdība.

No vienas puses, Krievijas iniciatīva iesaistītajām pusēm ļautu diplomātiski, turklāt ar uzvarētāja statusu iziet no ķīmisko ieroču kolīzijas. Taču, no otras puses, Maskavas plāna detaļas nav izstrādātas, tām ir daudzi mainīgie lielumi, kuru noskaidrošana var novest pie pārpratumiem un neskaidrībām starp visām iesaistītajām pusēm. Tāpat neviens nevar paredzēt, cik precīzi būs ASV kaujas aviācijas triecieni pret ķīmisko ieroču glabātāvm. Neviens pašlaik nevar arī pateikt, vai ķīmisko ieroču nolikšanu uzspriecināšana neizraisīs ekoloģisku un vēlāk humānu katastrofu Sīrijā.

*Pēc ārvalstu preses materiāliem sagatavojusi
kapteine Vizma Kaļčeva.*

Foto — http://english.tau.ac.il/expert/alawite_secessionism.

*Etniski reliģiskais
iedzīvotāju
sadalījums Sīrijā.*

Seržants
Roberts Krauze
28. 11. 1977. — 14. 06. 2013.

Roberts Krauze dzimis Liepājā. 1996. gadā viņš pabeidz Grobiņas vidusskolu un 2000. gadā Rīgas Tehniskās universitātes Liepājas filiāles Mācību zinātniski tehniskajā kompleksā iegūst finanšu un kredīta speciālista kvalifikāciju. 2003. gadā Roberts Krauze absolvē Rīgas Tehniskās universitātes Inženierekonomikas fakultāti, iegūstot sociālo zinātņu bakalaura grādu vadībizinātnē. 2011. gadā Rīgas Starptautiskajā ekonomikas un biznesa administrācijas augstskolā viņš iegūst profesionālo maģistra grādu personāla vadībā un personāla vadītāja kvalifikāciju.

Alternatīvo dienestu Roberts Krauze uzsāka 2001. gada 19. decembrī Zemessardzes studentu bataljonā un 2004. gada 2. februārī jau kā kaprālis tika pieņemts aktīvajā militārajā dienestā. 2010. gadā pēc NBS Instruktoru skolas Instruktoru kursa pabeigšanas viņam tika piešķirta seržanta dienesta pakāpe.

Visu dienesta laiku — 9 gadus un 4 mēnešus — Roberts Krauze dienējis 2. kājnieku bataljona Personālsastāva nodaļā (S-1), sākumā bija 2. klases speciālists, bet no 2007. gada 14. septembra — 3. klases speciālists.

Dienesta laikā vairākkārt apbalvots par izcilu dienesta pienākumu izpildi. 2009. gadā Robertam Krauzem tika piešķirta NBS komandiera goda zīme «Par centību militārajā dienestā», 2012. gadā — Szs komandiera goda zīmes «Par nopelniem» 3. pakāpe un 2013. gadā — Szs komandiera goda zīmes «Par nopelniem» 2. pakāpe.

Seržantam Krauzem bija raksturīga personīga attieksme pret katru karavīru, radoša pieeja katrai problēmai. 2. kājnieku bataljona karavīri vienmēr saņēma viņa palīdzību ne tikai jaunajumos, kas skar personāla vadību. Dienot 2. kājnieku bataljonā no tā dibināšanas pirmajām dienām, viņš ļoti labi atcerējās visus karavīrus, kas dienēja viņa pārstāvētajā vienībā. Arī slimnīcā viņš atbildēja uz telefona zvaniem un domāja par atgriešanos dienesta vietā.

Seržants Krauze bija īstais cilvēks īstajā vietā, vienmēr draudzīgs, izpalīdzīgs un korekts. Viņš mums visiem paliks atmiņā kā atklāts, godīgs un strādīgs cilvēks, kā īstens Latvijas patriots.

*Sauszemes spēku kājnieku brigādes
2. kājnieku bataljona kolektīvs*

Štāba virsseržants
Māris Dauškans
(15. 05. 1972. — 21. 08. 2013.)

Štāba virsseržants Māris Dauškans dzimis 1972. gada 15. maijā Saulkrastos. Skolas gaitas uzsācis Valles vidusskolā. 2006. gadā Latvijas Universitātē ieguvis bakalaura grādu, bet 2008. gadā aizstāvējis dabaszinātņu maģistra grādu ģeoloģijā. 2013. gada 28. jūnijā Māris aizstāvēja doktora grādu ģeoloģijā par tēmu «Ķemu terases Latvijas starplobu izometriskajās augstienēs».

Dienesta gaitas Nacionālajos bruņotajos spēkos uzsācis kā zemessargs, 1993. gada rudenī iestājies 54. Ogres Zemessardzes bataljonā.

1999. gada aprīlī Māris izvēlējās kļūt par profesionālu karavīru un tika iecelts par vecāko instruktoru Zemessardzes 5. brigādes štāba S-3 daļā. No 2003. gada līdz 2009. gada pavasarim dienēja NBS Apvienotā štāba Personālsastāva departamentā, pēc tam militāro karjeru turpināja NBS Instruktoru skolā kā vecākais pasniedzējs instruktors.

Māris Dauškans dienesta laikā nepārtraukti tiecās sevi pilnveidot, lai profesionāli, ar lielu personīgo atdevi un izdomu pildītu pasniedzēja amata pienākumus. 2008. gadā viņš NBS Instruktoru skolā beidza Augstākā instruktora kursu un saņēma štāba virsseržanta dienesta pakāpi.

Štāba virsseržants Māris Dauškans devis personīgo ieguldījumu Instruktoru skolas attīstībā un pilnveidē, izstrādājot pirmā un otrā līmeņa alpinisma apmācības programmas, kuras pabeidzot karavīriem vienībās tiktu atļauts vadīt alpinisma tehnikas pamatapmācības nodarbes nodaļas līmenī lauka apstākļos un kāpšanas treniņos.

Māris mums paliks atmiņā ne tikai kā karavīrs, bet arī kā alpinists, kurš uzkāpis Alaudinā, Ziemeļkaukāza un Rietumkaukāza virsotnēs, kā arī vairākās virsotnēs Francijas Alpos (Monblāna masīvā). Tomēr nepiepildījās viņa apņemšanās uzkāpt 3900 m augstajā Aržentjēras virsotnē Šveices Alpos...

Mārim Dauškanam nebija vienaldzīga Latvijas neatkarība, un, to aizstāvot, viņš piedalījās 1991. gada barikādēs, vēlāk LR Saeimas priekšsēdētājs viņu apbalvoja ar Goda zīmi. Par personīgo ieguldījumu, izrādīto centību un iniciatīvu viņam piešķirta NBS štāba krūšu nozīme un ZS 5. brigādes krūšu nozīme. Māris Dauškans apbalvots ar atzinības rakstiem, viņam izteiktas pateicības. Par pašizliedzīgu dienesta pienākumu pildīšanu Instruktoru skolas komandieris Māri apbalvoja ar goda rakstu, izteicis uzslavu un pateicības.

*Savu kolēģi gaišā piemiņā paturēs
Mācību vadības pavēlniecības un Instruktoru skolas kolektīvs*

DAILES TEĀTRIS

Šeipings

Lielā zāle

1. O.	19.00	ONEGINS
2. T.	19.00	ONEGINS
3. C.	19.00	ONEGINS
4. P.	19.00	ROMEO UN DŽULJETA
5. S.	18.00	ŠEIPINGS 3. abonements
6. Sv.	18.00	ŠEIPINGS 4. abonements
7. P.	18.00	VĒJIEM LĪDZI
8. O.	18.00	VĒJIEM LĪDZI
9. T.	18.00	VĒJIEM LĪDZI
10. C.	19.00	AMADEJS
11. P.	19.00	PRIMADONNAS
12. S.	18.00	AR VĪRU NAV VIEGLI
13. Sv.	18.00	FINITA LA COMEDIA!
14. P.	19.00	ŠEIPINGS 5. abonements
15. O.	19.00	ŠEIPINGS 6. abonements
16. T.	19.00	LAUJĒT IZŠAUT!
17. C.	18.00	VĒJIEM LĪDZI
18. P.	15.00	VĒJIEM LĪDZI
19. S.	19.00	ONEGINS
20. Sv.	19.00	ONEGINS
21. P.	19.00	ONEGINS
22. O.	19.00	ONEGINS
23. T.	19.00	ONEGINS
24. C.	19.00	ONEGINS
25. P.	19.00	ONEGINS
26. S.	19.00	ONEGINS
27. Sv.	19.00	ONEGINS
28. P.	19.00	ONEGINS
29. O.	19.00	ONEGINS
30. T.	19.00	ONEGINS
31. C.	19.00	ONEGINS

FINITA LA COMEDIA!

Mazā zāle

1. O.	19.00	ENĢEĻI AMERIKĀ
2. T.	19.00	ENĢEĻI AMERIKĀ
3. C.	19.00	SALOME Vidusskolēniem, studentiem - 50% atlaide!
4. P.	19.00	PASAKA PAR VĒRDIŅU
5. S.	18.00	SLAZDĀ
6. Sv.	13.00 un 18.00	PREILENĪTE
7. P.	19.00	NOSLĒPUMAINĀ ZVAIGZNE Pensionāriem - 50% atlaide!
8. O.	19.00	APGLABĀJĒT MANI ZEM GRĪDAS Vidusskolēniem, studentiem - 50% atlaide!
9. T.	19.00	APGLABĀJĒT MANI ZEM GRĪDAS
10. C.	19.00	ARĪ SĪVIETES ZAUDĒJA KARĀ
11. P.	19.00	ARĪ SĪVIETES ZAUDĒJA KARĀ
12. S.	19.00	ENĢEĻI AMERIKĀ
13. Sv.	19.00	PREILENĪTE
14. P.	19.00	TAS ĪSTAIS, TĀ ĪSTĀ
15. O.	13.00 un 18.00	SŪNU CIEMA ZĒNI
16. T.	19.00	ENĢEĻI AMERIKĀ
17. C.	19.00	PREILENĪTE
18. P.	19.00	TAS ĪSTAIS, TĀ ĪSTĀ
19. S.	13.00 un 18.00	SŪNU CIEMA ZĒNI
20. Sv.	19.00	SLAZDĀ
21. P.	19.00	TETOVĒTĀ ROZE
22. O.	19.00	SLAZDĀ
23. T.	19.00	TETOVĒTĀ ROZE
24. C.	19.00	TETOVĒTĀ ROZE
25. P.	19.00	TETOVĒTĀ ROZE
26. S.	19.00	TETOVĒTĀ ROZE
27. Sv.	19.00	TETOVĒTĀ ROZE
28. P.	19.00	TETOVĒTĀ ROZE
29. O.	19.00	TETOVĒTĀ ROZE
30. T.	19.00	TETOVĒTĀ ROZE
31. C.	19.00	TETOVĒTĀ ROZE

SŪNU CIEMA ZĒNI

Kamerzāle

1. O.	19.00	PIRMĀ GRĒKA LĪCIS
2. T.	19.00	PIRMĀ GRĒKA LĪCIS
3. C.	19.00	MĪLAIS MELIS
4. P.	19.00	PIRMĀ GRĒKA LĪCIS
5. S.	18.00	BIEDRE ZARIŅA
6. Sv.	18.00	BIEDRE ZARIŅA
7. P.	19.00	ANTIGONE
8. O.	19.00	NEPRĀTĪGĀ ZELDA
9. T.	19.00	AĪJA PĒC JAUNSDRABĪŅA Vidusskolēniem, studentiem - 50% atlaide!
10. C.	19.00	AĪJA PĒC JAUNSDRABĪŅA
11. P.	19.00	MĪLAIS MELIS
12. S.	18.00	MĪLAIS MELIS
13. Sv.	19.00	BIEDRE ZARIŅA
14. P.	19.00	BIEDRE ZARIŅA
15. O.	19.00	SABOJĀTIE
16. T.	19.00	SABOJĀTIE
17. C.	19.00	SABOJĀTIE
18. P.	13.00	MĪLAIS MELIS
19. S.	19.00	BIEDRE ZARIŅA
20. Sv.	19.00	BIEDRE ZARIŅA
21. P.	19.00	PIRMĀ GRĒKA LĪCIS
22. O.	19.00	PIRMĀ GRĒKA LĪCIS
23. T.	19.00	PIRMĀ GRĒKA LĪCIS
24. C.	19.00	PIRMĀ GRĒKA LĪCIS
25. P.	19.00	PIRMĀ GRĒKA LĪCIS
26. S.	19.00	PIRMĀ GRĒKA LĪCIS
27. Sv.	19.00	VIENROCIS NO SPOKĀNAS KSK kartes īpašniekiem - 50% atlaide!
28. P.	19.00	ES PAR RĒZIJU
29. O.	19.00	ES PAR RĒZIJU
30. T.	19.00	ES PAR RĒZIJU
31. C.	19.00	ES PAR RĒZIJU

MĪLAIS MELIS

PIRMĀ GRĒKA LĪCIS

* Repertuārā iespējamais izmaiņās!

Kase: 10.00 - 19.00; S, Sv. 11.00 - 18.00
Informācija: 67294444, www.dailesteatris.lv
www.bilesuparadize.lv

Dailes teātra pagraba telpās

5. S.	18.00	KAULI /Melnā komēdija 2 daļās/
18. P.	19.00	KAULI /Melnā komēdija 2 daļās/
23. T.	19.00	KAULI /Melnā komēdija 2 daļās/

N r . 9 | T Ē V I J A S S A R G S | S E P T E M B R I S | 2 0 1 3

